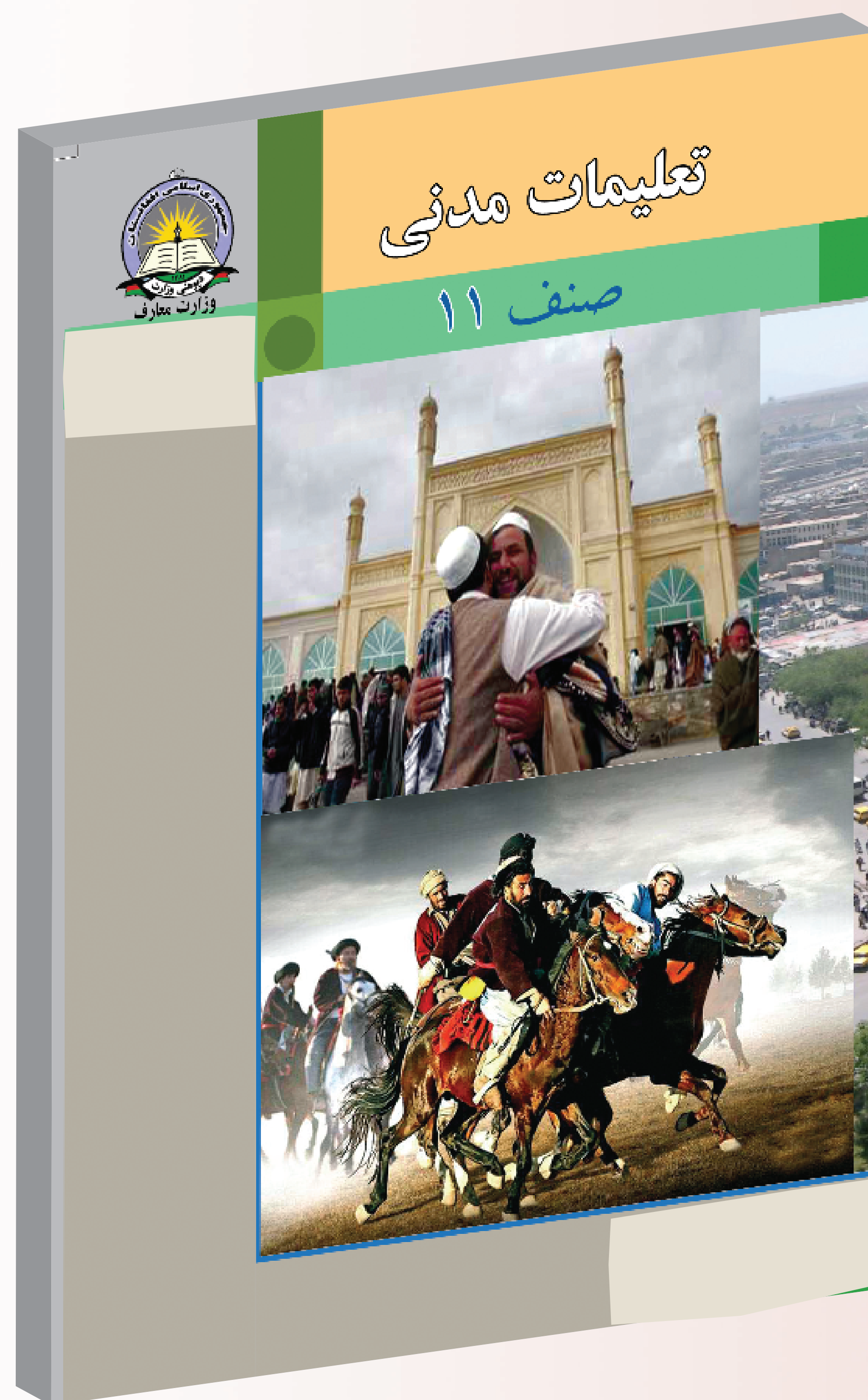
وزارت معارف

کتاب معلم
رهنمای تدریس تعلیمات مدنی

صنف ۱۱

رهنمای تدریس تعلیمات مدنی- صنف ۱۱

سال چاپ : ۱۳۹۹ هـ. ش.

سرود ملی

دا وطن افغانستان دی
کور د سولې کور د تورې
دا وطن د ټولو کور دی
د پښتون او هزاره وو
ورسره عرب، گوجر دي
براهوي دي، قزلباش دي
دا هېواد به تل ځلیږي
په سینه کې د آسیا به
نوم د حق مو دی رهبر

دا عزت د هر افغان دی
هر بچی یې قهرمان دی
د بلوڅو د ازبکو
د ترکمنو د تاجکو
پامیریان، نورستانیان
هم ایماق، هم پشه یان
لکه لمر پر شنه آسمان
لکه زړه وي جاویدان
وایو الله اکبر وایو الله اکبر

بسم الله الرحمن الرحیم

وزارت معارف

کتاب معلم

رهنمای تدریس تعلیمات مدنی

صنف یازدهم

سال چاپ: ۱۳۹۹ هـ ش.

مشخصات کتاب

مضمون: رهنمای تدریس تعلیمات مدنی
مؤلفان: گروه مؤلفان کتاب‌های درسی دیپارتمنت تعلیمات مدنی
ویراستاران: اعضای دیپارتمنت ویراستاری و ایدیت زبان دری
صنف: یازدهم
زبان: دری
انکشاف دهنده: ریاست عمومی انکشاف نصاب تعلیمی و تألیف کتب درسی
ناشر: ریاست ارتباط و آگاهی عامه
سال چاپ: ۱۳۹۹ هجری شمسی
ایمیل آدرس: curriculum@moe.gov.af

پیام وزیر معارف

اقرأ باسم ربک

سپاس و حمد بیکران آفریدگار یکتایی را که بر ما هستی بخشید و ما را از نعمت بزرگ خواندن و نوشتن برخوردار ساخت، و درود بی‌پایان بر رسول خاتم- حضرت محمد مصطفی ﷺ که نخستین پیام الهی بر ایشان «خواندن» است.

چنانچه بر همه‌گان هویداست، سال ۱۳۹۷ خورشیدی، به نام سال معارف مسمی گردید. بدین ملحوظ نظام تعلیم و تربیت در کشور عزیز ما شاهد تحولات و تغییرات بنیادینی در عرصه‌های مختلف خواهد بود؛ معلم، متعلم، کتاب، مکتب، اداره و شوراهای والدین، از عناصر شش‌گانه و اساسی نظام معارف افغانستان به شمار می‌روند که در توسعه و انکشاف آموزش و پرورش کشور نقش مهمی را ایفا می‌نمایند. در چنین برهه سرنوشت‌ساز، رهبری و خانوادهٔ بزرگ معارف افغانستان، متعهد به ایجاد تحول بنیادی در روند رشد و توسعه نظام معاصر تعلیم و تربیت کشور می‌باشد.

از همین‌رو، اصلاح و انکشاف نصاب تعلیمی از اولویت‌های مهم وزارت معارف پنداشته می‌شود. در همین راستا، توجه به کیفیت، محتوا و فرایند توزیع کتاب‌های درسی و رهنمای تدریس در مکاتب، مدارس و سایر نهادهای تعلیمی دولتی و خصوصی در صدر برنامه‌های وزارت معارف قرار دارد. ما باور داریم، بدون داشتن کتاب درسی باکیفیت، به اهداف پایدار تعلیمی در کشور دست نخواهیم یافت.

برای دستیابی به اهداف ذکرشده و نیل به یک نظام آموزشی کارآمد، از آموزگاران و مدرسان دلسوز و مدیران فرهیخته به‌عنوان تربیت کننده‌گان نسل آینده، در سراسر کشور احترامانه تقاضا می‌گردد تا در روند آموزش این کتاب درسی و انتقال محتوای آن به فرزندان عزیز ما، با استفاده از این رهنما، از هیچ نوع تلاشی دریغ نورزیده و در تربیت و پرورش نسل فعال و آگاه با ارزش‌های دینی، ملی و تفکر انتقادی بکوشند. هر روز علاوه بر تجدید تعهد و حس مسؤولیت پذیری، با این نیت تدریس راآغاز کنند، که در آیندهٔ نزدیک شاگردان عزیز، شهروندان مؤثر، متمدن و معماران افغانستان توسعه یافته و شکوفا خواهند شد.

همچنین از دانش آموزان خوب و دوست داشتنی به مثابه ارزشمندترین سرمایه‌های فردای کشور می‌خواهم تا از فرصت‌ها غافل نبوده و در کمال ادب، احترام و البته کنجکاوی علمی از درس معلمان گرامی استفادهٔ بهتر کنند و خوشه چین دانش و علم استادان گرامی خود باشند.

در پایان، از تمام کارشناسان آموزشی، دانشمندان تعلیم و تربیت و همکاران فنی بخش نصاب تعلیمی کشور که در تهیه و تدوین این رهنمای تدریس مجدانه شبانه روز تلاش نمودند، ابراز قدردانی کرده و از بارگاه الهی برای آن‌ها در این راه مقدس و انسان‌ساز موفقیت استدعا دارم.

با آرزوی دستیابی به یک نظام معارف معیاری و توسعه یافته، و نیل به یک افغانستان آباد و مترقی دارای شهروندان آزاد، آگاه و مرفه.

دکتور محمد میرویس بلخی

وزیر معارف

فهرست

کلیات

رهنمودهای لازم برای معلم

نصاب تعلیمی چیست؟

در باره که نصاب تعلیمی چیست، نظریات مختلف وجود دارد؛ یک‌عده آن‌را مفردات درسی می‌دانند و عده‌یی دیگر کتاب درسی. برخی از علمای تعلیم و تربیه نصاب تعلیمی را جداگانه تعریف نموده اند؛ به طور مثال:

نصاب تعلیمی رهنمودیست که همه فعالیت‌های تعلیمی و تربیتی درآن شامل بوده و به دست آوردن آن‌ها هدف می‌باشد.

نصاب تعلیمی عبارت از تمام دانش‌ها، مهارت‌ها و ذهنیت‌های تعیین شده‌یی است که یک نهاد تعلیمی آموزش آن‌ها را برای شاگردان در نظر می‌گیرد. یا به عبارت دیگر، نصاب تعلیمی تمام آموختنی‌های پروگرام تعلیمی و تربیتی یک نهاد تعلیمی است، که شامل کتب‌درسی، کتب ممددرسی، رهنمای معلم، تجارب و کارهای عملی (پلان شده) برای شاگردان می‌باشد.

آنچه امروز توجه متخصصان تعلیم و تربیه را به خود معطوف نموده، پاسخ به این سؤال است که دست اندرکاران تهیهٔ مفردات و مؤلفان کتب درسی چه چیزهایی را با استفاده از روش‌های مشخص باید به شاگردان بیاموزانند که در زنده‌گی حال و آینده شان مفید باشد؟

همه اتفاق نظر دارند که شاگردان در شرایط متفاوت رشد می‌کنند و در آینده با مسایل جدیدی رو به رو می‌شوند، از طرف دیگر، دورهٔ جوانی با خصوصیاتی؛ چون: تصمیم گیری مستقل، مسؤولیت پذیری، آینده نگری و دور اندیشی در مسایل از سایر دوره‌های زنده‌گی متمایز می‌گردد، جوان برای تعامل درست با جامعه و ورود به دنیای بزرگان نیازمند کسب مهارت‌های مختلفی می‌باشد، باید بداند که نیازهای جامعه یی که در آن زنده‌گی می‌کند از چه قرار است و کسب علم و دانش و مهارت‌های علمی چقدر برایش ضروری است؟ او نیاز دارد بداند که کیست، چگونه با حوادث می‌بیند، چگونه حقایق را درک می‌کند، چگونه انتخاب می‌کند و چگونه عمل می‌کند؟ وی نیازمند علمی است که او را تشویق به اندیشیدن، مطالعه و تحقیق در زنده‌گی اجتماعی کند.

با توجه به مطالب فوق، در تهیهٔ مفردات درسی (تعلیمات مدنی) در حالی‌که با نیازهای علمی مرتبط است بر روش‌های جدید آموختن بیشتر تأکید گردیده است تا آموختن دانستنی‌ها به شیوه‌های قدیم، آموختن روش‌هایی که بر روحیهٔ فعال و مشارکتی، ابتکار و نقادی تاکید می‌گردد.

در روش فعال و مشارکتی یا آموزش فعال (Active Learning Method) معلم نقش مهمی در پروسهٔ تدریس به عهده دارد. در این نقش، وظیفهٔ معلم به انتقال اطلاعات خلاصه نمی‌شود او تجارب یادگیری را منحصر به گوش کردن و حفظ کردن مطالب نمی پندارد.

در این نقش، معلم رهنما و تسهیل کنندهٔ شرایط مطلوب یادگیری است و به جای انتقال یک جانبهٔ مطالب، بر روش یادگیری، کسب تجربه و حل مسأله تأکید می‌نماید. یکی از اهداف اصلی تهیهٔ کتاب رهنمای معلم نیز ارائه استراتژی‌هایی برای آموختن است.
از اهداف و دلایل دیگر تألیف این کتاب (رهنمای معلم) توضیح اهداف، اصول انتخاب و سازماندهی محتوا (متن) و استراتژی‌هایی ارزیابی کتاب(تعلیمات مدنی) صنف (دیازدهم) است.
از آنجایی که کتاب درسی حاضر با شیوهٔ جدید برای آموختن (تعلیمات مدنی) تهیه گردیده و در آن امکان بیشتری برای ایجاد تجارب یادگیری شاگردان فراهم گردیده است تدوین کتاب رهنمای معلم امر ضروری پنداشته می‌شود.
البته اذعان داریم که تدریس و آموزش کار ابتکاری و تجربی است و معلمان مبتکر و نو آور در این عرصه دست به نوآوری می‌زنند؛ ولی نباید فراموش کرد که در انتخاب استراتیژی‌های آموزش، متناسب به اصول هماهنگی با اهداف، استراتیژی‌های ارزیابی، امکان مشارکت شاگردان و اصول دیگری که علوم روان شناسی، روان شناسی تربیتی و روان شناسی یادگیری پیش روی ما قرار می‌دهند باید توجه دقیق صورت بگیرد. هم اینکه بر اساس کدام اصول، محتوا انتخاب شود؟ اصول سازماندهی محتوا کدام‌ها اند؟ استراتیژی‌های تدریس و ارزیابی چیست و چه اهمیت دارند؟ و بالاخره استخراج مفاهیم کلیدی چگونه صورت می‌گیرد، در این کتاب رهنمای معلم توضیح می‌گردد.

رهنمای معلم چیست؟

رهنمای معلم کتابیست که به معلم کمک می‌نماید تا در جریان یک ساعت درسی و یایک دوره معین، تعلیمی پلان تدریس خود را آماده سازد. در رهنمای معلم اهداف عمومی و خصوصی هر درس، وسایل تدریس، استراتیژی تدریس، برانگیختن انگیزهٔ شاگردان، فعالیت‌های معلم و شاگردان، بخش تحکیم آموزش‌شاگردان و ارزیابی، کارخانه‌گی، تشریح و معرفی بخش‌های مشکل درس، طرق حل بعضی فعالیت‌های کتاب درسی، معلومات اضافی و مأخذ بیشتر برای معلم گنجانیده شده است. رهنمای معلم برای این منظور تهیه می‌گردد تا معلم را با آماده ساختن پلان درسی و با اهداف عمومی تعلیم و تربیه در یک مرحلهٔ آموزش، آشنا سازد به معلم کمک نماید تا مفاهیم و موضوعات هر درس را دریافته، معلومات اضافی را مهیا نماید. رهنمای معلم راه را برای تدریس همگون و یکسان کتاب درسی در تمام مکاتب، اعم از مرکز و ولایات و قرای دور دست کشور هموارمی سازد. به این گونه تدریس مضامین در طول مدت مورد نظر (سال تعلیمی) در تمام مکاتب افغانستان یکسان صورت گرفته و کتاب درسی باید تا آخرین درس تدریس گردد. رهنمای معلم این امر را تضمین می‌نماید که تدریس به گونه یی که در مکاتب مرکز کابل و یا در سایر ولایات بزرگ صورت می‌گیرد در مکاتب ولسوالی‌ها و قریه‌های دور دست هم صورت گرفته و راه را برای رشد معارف متوازن و همسان در تمام کشور بازمی‌کند.

پالیسی تعلیمی و تربیتی معارف افغانستان

بر مبنای احکام مندرج در مواد شانزدهم، چهل و سوم، چهل و چهارم، چهل و پنجم، چهل و ششم و چهل و هفتم قانون اساسی جمهوری اسلامی افغانستان و بر اساس ماده‌های ششم و هفتم و سایر احکام قانون معارف افغانستان، و با در نظرداشت ضرورت‌ها، واقعیت‌ها و نیازمندی‌های معنوی و مادی کشور و به منظور ترسیم خطوط اساسی نظام تعلیم و تربیهٔ افغانستان پالیسی تعلیمی و تربیتی معارف جمهوری اسلامی افغانستان در نقاط آتی مشخص می‌شود:

۱- آماده ساختن زمینه‌های تعلیم و تربیهٔ معیاری برای اطفال، نوجوانان و جوانان کشور اعم از ذکور و اناث با عقیدهٔ راسخ و روحیهٔ خداپرستی، پابندی به تطبیق احکام و ارزش‌های اسلامی، وطندوستی، تحکیم وحدت ملی، زیست باهمی و بشردوستی.

۲- تقویت روحیهٔ دفاع از استقلال، حاکمیت ملی، تمامیت ارضی، اخوت اسلامی، همبسته‌گی‌ملی، صلح‌دوستی، غنای فرهنگی و نفی کلیه اشکال و انواع تبعیض و خشونت.

۳- احیای بازسازی، انکشاف و تجهیز مؤسسات تعلیمی و تربیتی.

۴- انکشاف سیستم تعلیمی و تربیتی کشور همگام با تحولات مثبت علمی در جهان.

۵- استفاده و بهره گیری از تجارب مطلوب و موفق تعلیمی و تربیتی سایر کشورها.

۶- فراهم ساختن تعلیمات ابتدایی و متوسطه (۱-۹) اجباری و رایگان برای همه بدون در نظرداشت جنس، قوم، زبان، مذهب، نژاد و موقف اجتماعی.

۷- تدریس در مکاتب (رسمی و خصوصی) به زبان‌هایی صورت می‌گیرد که در قانون اساسی کشور تسجیل شده است.

۸- مطابق با تعلیمات دین مقدس اسلام، ارزش‌های قانون اساسی جمهوری اسلامی افغانستان، عرف و عنعنات پسندیدهٔ جامعهٔ افغانی و با در نظرداشت اصول پیداگوژیک و تجارب عملی و به منظور بهبود کیفی تعلیم و تربیه، سیستم معارف افغانستان بر اصل‌جدایی پسران و دختران استوار است؛ بنابرین: تعلیم مختلط بعد از صنف سوم مرحلهٔ ابتدایی در هیچ مؤسسهٔ آموزشی اعم از مکاتب دولتی و خصوصی، کورس‌ها، کلپ‌های ورزشی و غیره مجاز نمی‌باشد.

۹- تدریس زبان‌های سوم (در مطابقت با مادهٔ ۱۶ قانون اساسی) به حیث یک مضمون در مناطق مربوطه.

۱۰-فراهم نمودن زمینه‌های تعلیم و تربیه برای شاگردان دارای نیازمندی‌های خاص، بیجاشده‌گان داخلی و مهاجرین.

۱۱- توسعهٔ مدارس دینی، مکاتب تعلیمات عمومی، حرفوی و مسلکی و مؤسسات تربیهٔ معلم و عصری ساختن آن‌ها.

۱۲-ارتقای سویهٔ علمی و مسلکی معلمان.

۱۳-بهبود بخشیدن وضع معیشتی معلمان.

۱۴- مبارزه برای محو بیسوادی و توسعهٔ مکاتب سواد حیاتی و متمم کارگری (ذکور و اناث).

۱۵- حمایت از سهم گیری بیغرضانه و بشردوستانۀ کشورها، مؤسسات بین المللی، مؤسسات غیر دولتی و اشخاص در احیا و بازسازی، تجهیز و ارتقای ظرفیت‌های مسلکی، تخصصی و اداری معارف در چوکات قوانین نافذۀ کشور.

۱۶-تقویت سیستم معارف متوازن و توزیع عادلانۀ امکانات تعلیمی و تربیتی در مرکز و ولایات کشور.

۱۷-آشنا ساختن شاگردان با اضرار پدیده‌های شوم؛چون: خشونت، تبعیض، جنگ‌های نامشروع، موادمخدر، مسکرات و مفاسد اخلاقی.

۱۸-رهنمایی شاگردان به ارزش‌های پسندیده؛ چون: آزادی، صلح، همزیستی مسالمت‌آمیز، شورا و دموکراسی، رعایت حقوق بشر و حفاظت از محیط زیست.

۱۹-توجه همه جانبه به تعلیم و تربیۀ نسوان مطابق به احکام و ارزش‌های اسلامی و رعایت توازن میان مکاتب دختران و پسران.

۲۰-توجه به تعلیمات خاص (تیزهوشان، نابینایان، ناشنوایان و دارنده‌گان عقب مانده‌گی‌های ذهنی) و آغاز تدابیر مؤثر برای تعلیم و تربیۀ آن‌ها.

۲۱-مراقبت و نظارت از تطبیق نصاب تعلیمی معارف جمهوری اسلامی افغانستان، تدریس و استفاده از مواد آموزشی در مکاتب (رسمی و خصوصی) در چوکات قوانین نافذۀ کشور.

۲۲-زمینه سازی برای رشد ورزش(سپورت و تربیت بدنی).

۲۳- تحکیم روابط و ایجاد هماهنگی بیشتر میان ریاست انکشاف نصاب تعلیمی و ریاست‌های تربیۀ معلم، مرکز ساینس و پوهنتون‌های ذیربط درکشور جهت تبادل اندوخته‌های علمی و تجارب مسلکی.

با تطبیق این پالیسی در معارف کشور به یاری خداوند متعال به نتایج عمدۀ ذیل دست خواهیم یافت:

- تربیۀ اولاد کشور با روحیۀ اسلامی کسب رضای الله(جَلَّ جَلاَلُه) وایجاد یک جامعۀ سعادتمند و مرفه.
- حفظ هویت ملی.
- تربیۀ سالم اولاد وطن به حیث انسان‌های مسلمان، وطندوست، مفید، متعهد و متمدن.
- فراگیری علم، کسب مهارت‌ها و طرز تفکر سالم شاگردان به منظور تطابق موفقانه با معیارهای علمی جامعه و جهان.
- ارتقای سطح دانش شاگردان به منظور کسب قابلیت و ورود موفقانه به بازار کار.

اهداف عمومی تعلیم و تربیه در افغانستان

بر مبنای احکام قانون اساسی جمهوری اسلامی افغانستان، قانون و پالیسی معارف و با درنظرداشت ضرورت‌ها و واقعیت‌های جامعۀ افغانی، نظام تعلیم و تربیۀ کشور به منظور تعلیم و تربیۀ سالم شاگردان اهداف ذیل را دنبال می‌نماید:

الف: اهداف عقیدتی و اخلاقی

۱- تقویهٔ ایمان و اعتقاد به ارکان، اساسات و ارزش‌های دین مقدس اسلام، توسعهٔ بینش اسلامی عاری از افراط و تفریط مبتنی بر تعالیم قرآنی و سنن حضرت پیامبر (صلی الله علیه و سلم).

۲- تقویهٔ روحیهٔ خودشناسی به منظور خداشناسی.

۳- تقویهٔ روحیهٔ اعتماد به نفس و التزام به سجایای اخلاقی.

۴- تقویه و پرورش روحیهٔ نظم و دسپلین پذیری و رعایت احکام و ارزش‌های قانونی.

۵- تقویهٔ روحیهٔ مسئوولیت پذیری در برابر ارزش‌های دینی، اجتماعی، تعلیمی و تربیتی.

ب: اهداف آموزشی و تربیتی

۱- کسب و تقویهٔ مهارت‌های آموزشی؛ از قبیل: شنیدن، سخن گفتن، خواندن، نوشتن، به کار بردن اعداد و حسن خط در زبان‌های رسمی و خارجی.

۲- آموزش علوم، فنون، تکنالوژی معاصر و کسب مهارت‌های فردی و اجتماعی مورد نیاز.

۳- انکشاف استعدادها برای خود آموزی و خود ارزیابی در پروسه‌های آموزش.

رشد و تقویهٔ قابلیت‌های تفکر، تعمق، مطالعه، تحقیق، تشخیص و ابتکار در زمینه‌های علمی، ادبی، فرهنگی و فنی. -۴

۵- کسب مهارت جهت حل معضلات و مشکلات فردی و اجتماعی.

ج: اهداف فرهنگی، ادبی و هنری

۱- رشد استعدادهای فطری شاگردان در عرصه‌های فرهنگ، ادب و هنر سالم و تقویهٔ روحیهٔ شناخت و ارجگذاری به میراث‌ها و گنجینه‌های تاریخی، فرهنگی و ادبی.

۲- معرفت با تاریخ، ادب و فرهنگ افغانستان، تمدن اسلامی و فرهنگ کشورهای دیگر.

۳- حفظ اصالت و انکشاف فرهنگ، هنرهای ملی، آداب و سنن پسندیدهٔ جامعهٔ افغانی.

۴- انکشاف مهارت‌های ادبی و هنری از طریق تمرین و فعالیت‌های انفرادی و جمعی.

د: اهداف مدنی و اجتماعی

۱- تقویهٔ روحیهٔ استقلال و آزادی‌خواهی حفاظت از ارزش‌های اسلامی، نوامیس ملی و تحکیم بنیاد روابط خانواده بر پایهٔ عدالت و رعایت حقوق افراد.

۲- تقویهٔ روحیهٔ اخوت اسلامی، تعاون، صلح، عدالت اجتماعی، همبسته‌گی ملی و بین المللی.

۳- انکشاف حس خیرخواهی و ارتقای فضایل اخلاقی، ضدیت باخشونت، جنگ‌های نامشروع و مبارزه با مواد مخدر، مسکرات، مفاسد اخلاقی و اجتماعی.

۴- تقویهٔ روحیهٔ احترام به قانون و رعایت آن و حمایت از حقوق قانونی همه اتباع کشور بدون در نظرداشت جنس، سن، موقف اقتصادی، اجتماعی و وابسته‌گی سیاسی.

۵- انکشاف روحیهٔ گذشت، فداکاری و ایثار در روابط جمعی و مقدم شمردن منافع اجتماعی بر منافع فردی.

۶- تقویهٔ روحیهٔ انتقاد و انتقاد پذیری، حوصله مندی و احترام به آرای دیگران.

۷- رشد و انکشاف روحیهٔ احترام به کرامت انسانی، حفظ حرمت اشخاص و رعایت آداب معاشرت و حقوق بشر در روابط اجتماعی.

۸- تقویهٔ روحیهٔ حل اختلافات و برخوردها به طور مسالمت آمیز و سازنده.

۹- تقویهٔ فرهنگ تحمل پذیری.

۱۰- تقویهٔ روحیهٔ استفاده از تجارب و دستاوردهای مثبت علمی و تخنیکی جامعهٔ بشری.

۱۱- تقویه و انکشاف روحیهٔ نفی هر نوع تبعیض.

۱۲- رشد روحیهٔ احترام به مقام انسانی زن و حمایت از زنان.

۱۳- تقویت روحیهٔ رعایت حقوق والدین، بزرگان، همسایه‌گان، شهروندان و سایر انسان‌ها.

۱۴- رشد روحیهٔ حفاظت از محیط زیست و سرسبزی، ترحم بر حیوانات و حمایت از حیات طبیعی و نباتات.

۱۵- تقویهٔ روحیهٔ حفاظت از منابع آبی، عدم اسراف در استفاده از آب و جلوگیری از ملوث ساختن دریاها، جوی‌ها، کاریزها و چاه‌ها.

هـ: اهداف اقتصادی

۱- درک نقش مهم اقتصاد در زنده‌گی انسانی، توجه به انکشاف و رشد اقتصادی جامعه و ارتباط فعالیت‌های اقتصادی با اقتصاد خانواده و سلوک فردی.

۲- درک ارزش و اهمیت کار و تقویهٔ روحیهٔ اشتغال در مشاغل مفید به منظور فقر زدایی.

۳- ایجاد و تقویت روحیهٔ صرفه جویی، قناعت و پرهیز از اسراف و تجمل‌گرایی.

۴- شناخت منابع اقتصادی کشور و شیوه‌های مناسب استخراج و استفاده از آن‌ها و پرورش روحیهٔ حراست از اموال، ثروت و سرمایه‌های ملی.

۵- شناسایی حرفه‌های مختلف و مشاغل تولیدی، توأم با پیشرفت تکنالوژی، احیا و ترویج صنایع دستی و محلی جهت افزایش درآمد ملی و رفع بیکاری و وابسته‌گی اقتصادی.

۶- تقویهٔ روحیهٔ رعایت اصول اخلاقی در معاملات و فعالیت‌های اقتصادی و مبارزه علیه فعالیت‌های اقتصادی نامشروع.

۷- تشویق در فراگیری فعالیت‌های حرفه یی.

۸- بلند بردن سطح آگاهی شاگردان در رابطه با عرضه و تقاضا.

۹- ترویج اصل انصاف، اخلاق کار و رعایت قانون کار میان استخدام کننده و استخدام شونده.

و: اهداف صحی

۱- درک اهمیت حفظ الصحه و ترویج شیوه‌های سالم زنده‌گی جهت سلامت روانی و جسمی افراد.

۲- انکشاف روحیهٔ رعایت حفظ الصحهٔ عمومی و محیط زیست.

۳- آشنایی با دانش اساسی صحی و انکشاف مهارت‌های لازم به خاطر وقایه در مقابل امراض.
۴- تأمین سلامت جسمی و روانی از طریق فراهم ساختن فرصت‌ها و وسایل لازم و زمینه سازی برای مهیاساختن ساحات مناسب جهت تربیت بدنی و ورزش و سرسبزی محیط زیست.
۵- توجه به صحت طفل و مادر و حمایت از آن‌ها.

اهداف دورۀ ثانوی(صنف ۱۰ الی۱۲)

- تقویت دستاوردهای تعلیمی و تربیتی دوره‌های گذشته و آماده‌گی برای تحصیلات عالی.
- رشد و توسعۀ بیشتر قوۀ تفکر، تعمق و معلومات درمسایل دینی، مبانی اعتقادی و آشنایی مزید شاگردان با تعلیمات دین اسلام منحیث نظام زنده‌گی.
- تزکیۀ نفس و رشد فضایل اخلاقی بر اساس ایمان به خداوند (جَلَّ جَلاَلُه) و ارشادات اسلامی.
- تقویت روحیۀ فراگیری تعلیم و تربیه در شاگردان و فراهم ساختن زمینه‌های مناسب برای آنان.
- سعی و تلاش جهت شناخت اسرارجهان و قوانین موجود درطبیعت با استفاده از علوم و تجارب بشری و تکنالوژی پیشرفته.
- فراگیری مزید زبان‌های رسمی و مادری، توسعۀ دانش ادبی شاگردان و آموزش زبان‌های خارجی.
- آموزش علوم و فنون مورد نیاز و کسب مهارت‌های فردی و اجتماعی.
- معرفت مزید شاگردان با هنر و استفادۀ معقول از آن مطابق به ارزش‌های اسلامی و مقتضیات مثبت فرهنگ ملی.
- رشد روحیۀ حفظ میراث‌های ادبی، فرهنگی، هنری و تاریخی کشور.
- انکشاف روحیۀ تعاون و علاقۀ شاگردان به رقابت‌های سالم.
- تقویت روحیۀ حفاظت از نوامیس ملی و تحکیم بنیاد روابط خانواده بر پایۀ حقوق و اخلاق اسلامی.
- انکشاف حس خیرخواهی و ارتقای فضایل اخلاقی، صلح خواهی، ضدیت با خشونت و جنگ‌های نامشروع، مبارزه با مواد مخدر، مشروبات الکلی و مفاسد اخلاقی.
- تقویت روحیۀ مسؤولیت پذیری و اهتمام به امورخانواده‌گی و اجتماعی و مشارکت در فعالیت‌های اسلامی، فرهنگی و اجتماعی.
- تقویت روحیۀ گذشت، فداکاری و ایثار در روابط جمعی و مقدم شمردن منافع اجتماعی بر منافع فردی.
- آماده ساختن شاگردان برای زنده‌گی آینده، و آگاهی آنان از اهمیت تشکیل خانواده و احکام شرعی مربوط به آن.
- توجه به اهمیت اقتصاد و رشد سالم آن به عنوان وسیله، جهت رسیدن به رفاه و تکامل معنوی شاگردان.
- انکشاف مهارت‌های سنجش خودی در پروسه‌های آموزشی و پرورشی.
- رشد علاقۀ شاگردان به ورزش و مواظبت از صحت جسمی و روانی آن‌ها.
- حمایت از شاگردان در برابر تهاجم فرهنگی و رهنمایی آن‌ها در اجتناب از تقلیدهای بیجا و تقویۀ روحیۀ استفاده از تکنالوجی و پیشرفت‌های مثبت عصر با حفظ اصالت و هویت اسلامی و افغانی در آنان.
- توسعۀ فرهنگ مطالعه و کتابخوانی.

اصول انتخاب محتوا

در انتخاب محتوا اصول ذیل مد نظر گرفته شده است:

هماهنگی با نیازها، علاقه‌مندی، اعتبار(اعتبار محتوا به معنای منطقی، تسلسل و مستدل بودن، استفاده از پژوهش‌ها و کتاب‌های تأیید شده، مستند و دست اول بودن منابع مورد استفاده می‌باشد)، توانایی‌های سنی و ذهنی شاگردان و فراهم کردن فرصت لازم برای فعالیت‌های داخل و خارج صنف.

اصول تنظیم وترتیب محتوا

در ترتیب و تنظیم محتوا اصول زیر مبنا قرار گرفته است:

تسلسل، هماهنگی، تعادل بین نیازهای فردی و اجتماعی شاگردان، تعادل میان محتوا و استراتیژی‌های تدریس.

استراتژی‌های تدریس

کتاب حاضر بر مبنای اصول تدریس فعال و مشارکتی تدوین شده است. از این رو، در تدریس کتاب باید از روش‌های فعال و مشارکتی از جمله روش مناظره (Argument) روش سؤال و جواب، روش‌لکچر یا توضیحی (Lecture) مباحثه تیمی وگروپی(Group discussion)، روش ایفای نقش (Role playing) روش سیر علمی، روش بارش مغزی یا فکری(Brain storming) استفاده شود، استفاده از روش پروژه یی (The project Method) را نیز باید به این مجموعه افزود.

باید توجه داشت که تدریس، کار ابتکاری و تجربی است و نمی توان به صورت کلی روش معینی را برای تدریس یک درس یا کتاب پیشنهاد کرد؛ زیرا با وجود شرایط و امکانات در مناطق مختلف کشور، هر مکتب و صنف شرایط خاص خود را دارد؛ اما این به معنای آن نیست که نتوان یک جهت کلی را (که همان استفاده از استراتیژی‌های فعال تدریس است) پیشنهاد یا دنبال نمود.

اجزای اصلی درس

هر درس از اجزای ذیل تشکیل شده است:

عنوان، مقدمه، متن، تصویر، نقشه، شکل، عنوان فرعی و فعالیت‌های ورودی، میانی و پایانی که به بعضی از آن‌ها اشاره می‌شود.

عنوان درس

عنوان موجب آماده‌گی ذهنی درشاگردان برای ورود به درس می‌شود. از عنوان درس می‌توان به عنوان یک فعالیت نیز استفاده کرد.

تصویر، نقشه و شکل

در هر درس، تصاویر و نقشه‌ها ارائه شده است که با متن مطابقت داشته و نه تنها بر جاذبه کتاب می‌افزاید؛ بلکه کار کرد انگیزه یی هم دارد.

فعالیت ورودی

هر درس با یک فعالیت آغاز می‌شود که در جریان انجام دادن آن، تدریس با سهم‌گیری و فعالیت شاگردان آغاز می‌شود، فعالیت امری نیست که مجزا از متن در نظر گرفته شود و یا متن محتوا به صورت جداگانه تدریس شود.

فعالیت میانی

فعالیت دومی که در هردرس تهیه شده است، گاه نقشی مشابه فعالیت اول (ورودی) درس را دارد، یعنی برای تدریس متن بعد از آن باید مورد استفاده قرار گیرد و گاه نقش تحکیم و تعمیق مطالب قبلی را دارد.

فعالیت پایانی

در پایان هر درس، فعالیتی طراحی شده است که به تعمیق محتوای درس کمک می‌کند و از طریق آن می‌توان درس را هم ارزیابی کرد.

استخراج مفاهیم کلیدی (Key concepts)

ابتدا باید در بارۀ معنی و مفهوم «مفهوم کلیدی» مطالبی ارائه کنیم: هر درس دارای هدف یا اهداف دانشی است، این هدف یا اهداف برای آموختن یک یا چند مفهوم تهیه شده است که این مفاهیم همان، مفاهیم کلیدی متن اند.

با توجه به این مقدمه، مفاهیم کلیدی(ایده‌های اصلی) را می‌توان ابزاری برای ارزیابی محسوب نمود، زیرا انجام دادن این عمل توسط فراگیرنده، به معنای آن است که وی به مرحلۀ اول فهم رسیده است.

با توجه به اهمیت مهارت در مطالعه و آموختن متون مختلف می‌توان ((استخراج مفاهیم کلیدی)) را در مراحل آموزش و ارزیابی به عنوان یک مهارت عمده در نظر گرفت که ایجاد و تقویت آن در شاگردان یک هدف به شمار می‌رود.

خلاصه کردن درس

فعالیت ((خلاصه کردن)) هم برای ارزیابی مورد استفاده قرار می‌گیرد و هم خود یک مهارت اساسی است که باید شاگردان آن را فراگیرند.

توانایی«خلاصه کردن» یکی از مهمترین مهارت‌های تفکر است. با خلاصه کردن می‌توان اطلاعات وسیع را در قالب نسخۀ کوتاه تر بیان کرد تا هدف متن به راحتی فهمیده شود. خلاصه عبارت است از جملات کوتأه است که مفاهیم اصلی یک قسمت را به ما می‌دهد. خلاصه شامل تمام جزییات در یک بازگویی نیست. جوهر خلاصه، مختصر بودن آن است.

تفاوت «خلاصه کردن» با «استخراج مفاهیم کلیدی» در این است که به جای فهرست کردن مفاهیم اصلی، تلاش می‌شود تا مفاهیم دوباره با هم ترکیب شوند تا متن جدیدی تولید گردد.

توصیه‌های برای خلاصه کردن

۱- مطلبی را که می‌خواهید خلاصه کنید، تلاش کنید بدون نوشتن و یاد داشت کردن بفهمید.

۲- خلاصه را با کلمات خود تان بنوسید. از ساختار متن اصلی پیروی کنید، تا مطمئن شوید که عقاید شخصی خود را درخلاصه وارد نکرده اید، زیرا عقاید شخصی را نباید در عبارات خلاصه وارد کرد. هر کلمه و عبارتی که در خلاصه به کار می‌رود باید مستند به متن باشد. خلاصهٔ شما باید ۱۵- ۲۰ فیصد باشد.

۳- بعد از اتمام خلاصه برای اطمینان به مقایسه آن با متن اصلی بپردازید.

ارزیابی (Evolution)

ارزیابی عبارت از پروسهٔ منظم برای تعیین و تشخیص میزان پیشرفت یادگیرنده در رسیدن به هدف‌های آموزشی است.

منظور از پروسهٔ منظم این است که ارزیابی باید طبق برنامه و منظم انجام شود، از این رو مشاهدات بی نظم و ترتیب از رفتار شاگردان را نمی‌توان ارزیابی گفت. در ضمن، کار برد((هدف‌های آموزشی)) برای این است که در ارزیابی باید هدف‌های آموزشی از پیش مشخص شده باشد.

بر این اساس، ارزیابی آموزشی به منظور تشخیص و کمک به اعتلای وضع تدریس، کمک به تصمیم گیری مسؤولان در مورد معلمان، کمک به شاگردان و تدارک ضوابطی در مورد تحقیق در زمینهٔ تدریس، صورت می‌گیرد.

روش‌های اساسی در ارزیابی باید به گونه یی باشد که متوجه هدف‌های دورهٔ تحصیلی بوده و نتایج آن به رهنمایی و انگیزه دادن به شاگردان و معلمان منجر شود، همچنین ارزیابی باید با توجه به هدف‌ها، روش‌های تدریس و عناصر مختلف مضمون درسی صورت گیرد.

ارزیابی برای اصلاح پروسهٔ آموزش بوده و داوری ارزیابی در مورد شاگردان باید بر اساس اطلاعات همه جانبه شامل عملکرد، رفتار و شخصیت آن‌ها باشد نه فقط بر اساس نمرات امتحانات.

از جانب دیگر شاگردان باید در امر ارزیابی دخالت داده شوند تا بتوانند خود را ارزیابی کنند. بالآخره این که شرایط امید بخش برای ارزیابی باید مورد توجه قرار گیرد.

اهمیت و ضرورت ارزیابی در امر آموزش

ارزیابی در آموزش دو فایدهٔ اساسی دارد:

۱- آگاه شدن شاگرد از میزان موفقیت و پیشرفت علمی خود.

۲- آگاه شدن معلم از میزان موفقیت تدریس مضمون درسی.

آگاهی شاگرد از میزان موفقیت خود سبب می‌شود تا شاگرد با آگاهی و به طور مشخص در بارهٔ پیشرفت خود قضاوت کند و برای یادگیری و کسب موفقیت بیشتر احساس مسؤولیت نماید. شاگرد نقاط ضعف خود را بپذیرد و برای جبران آن تلاش کند، اگر ارزیابی با حسن نیت و به درستی انجام شود اعتماد به نفس شاگردان تقویت می‌گردد.

آگاه شدن معلم از میزان مؤفقیت تدریس مضمون، موجب می‌شود تا معلم با بررسی و تحلیل اطلاعات به دست آمده، از نقاط ضعف و قوت مضمون درسی و شیوهٔ تدریس خویش آگاه شود. برای اصلاح آن اقدام کند و توانایی فن معلمی در زمینه‌های مختلف آموزشی و طراحی شیوه‌های تدریس به تدریج در آن افزایش یابد.

انواع ارزیابی

با توجه به زمان ارزیابی و هدف آن، ارزیابی را می‌توان به سه دستهٔ تشخیصی، مستمری و پایانی تقسیم کرد:

الف- ارزیابی تشخیصی، به منظور تشخیص آموخته‌ها و مهارت‌های ورودی شاگردان در شروع هر مرحلهٔ جدید آموزش انجام می‌شود.

ب- ارزیابی مستمر، عبارت از ارزیابی منظم و دوامدار است که برای تشخیص آموخته‌های شاگرد در پایان هر فصل یا درس در طول سال تعلیمی، انجام می‌شود.

ج- ارزیابی پایانی در پایان هر صنف برای تشخیص آموخته‌های شاگرد از کل مفاهیم و مطالب کلی و مهارتی‌های آموخته شده توسط شاگرد در یک سال تعلیمی انجام می‌شود.

طبقه بندی استراتژی‌های تدریس

روش‌های تدریس(استراتیژی‌های تدریس) از زوایای گوناگون قابل طبقه بندی است و تا کنون تقسیم بندی‌های متفاوتی ارائه شده که طبقه بندی ذیل یکی از آن‌ها است:

۱- روش تدریس عنعنوی یا غیر رسمی، که در مساجد و مدارس غیر رسمی صورت می‌گیرد.

۲- روش‌های جدید تدریس.

- روش لکچر (توضیحی یا سخنرانی)
- روش بارش مغزی یا فکری
- روش اکتشافی
- روش حل مسأله
- روش سوال و جواب
- روش انفرادی
- روش مباحثه‌یی
- روش پروژه‌یی
- روش گروهی (گروپی)
- روش نمایشی
- روش ایفای نقش
- روش استقرایی
- روش آزمایشی
- روش قصه گویی
- و مهمتر از همه روش تلفیقی(از چند روش استفاده کردن در یک درس).

برای آشنایی بیشتر خواننده‌گان، تقسیم بندی دیگری به شرح ذیل ارائه می‌شود.

روش‌های فعال و دو جانبه

تعدادی از روش‌های تدریس، معلم و شاگردان را به نحو مطلوب فعال می‌سازد و یاد دادن و یاد گرفتن با ارتباطات دو جانبه صورت می‌گیرد. در این روش‌ها مطالب و مفاهیم با فعالیت‌های معلم و شاگردان کشف می‌شود و هر یک از روش‌های انتخابی، محور تدریس قرار می‌گیرد. به علاوه ممکن است در درون آن‌ها نیز از یک یا چند روش جزیی استفاده شود. این روش‌ها مراحلی دارند و در آن‌ها، تدریس به صورت منظم شروع می‌شود و تا دریافت مفهوم ادامه می‌یابد، از میان این روش‌ها می‌توان به روش استقرایی، حل مسأله، ایفای نقش، روش آزمایشی و ... اشاره نمود.

۱- روش‌های مشارکتی

روش مشارکتی، از نظر فعال بودن جریان آموزش، از نوع روش‌های فعال به حساب می‌آید؛ ولی چیزی که روش‌های مشارکتی را از روش‌های فعال متمایز می‌سازد، مسألۀ همکاری و هم فکری چند شاگرد در راه رسیدن به هدف است.

امکان دارد روش فعال آموزش بین معلم و شاگرد صورت گیرد؛ ولی روش مشارکتی به صورت گروپی است و در آن منافع تیم یا گروپ اهمیت زیادی دارد. یادگیری تعاونی حاصل فعالیت‌های مشارکتی می‌باشد.

۲- روش‌های غیر فعال و یک جانبه

تعداد دیگری از روش‌های تدریس؛ چون: روش لکچر، شاگردان را منفعل و معلمان را فعال می‌کند؛ زیرا اطلاعات به صورت یک جانبه داده می‌شود. از این‌که این روش‌ها اکتشافی نیستند نمی‌توان از آن‌ها به تنهایی درعملیه تدریس استفاده کرد.

وسیله‌ها و عناصر اساسی تدریس مضمون

۱- مواد و وسایل ممد درسی مورد نیاز

تختۀ سیاه، تباشیر، مارکر، کتاب درسی، کتاب رهنمای معلم، روز نامه‌ها، مجلات، چارت‌های آموزشی، فلش کارت‌ها، انواع نقشه‌های جغرافیایی، کامپیوتر، انترنت، انواع سلایدها، تصاویر، فلم‌ها، اطلس‌های تاریخی، مدل‌کرۀ زمین، گراف‌ها، جدول مندلیف، شجره‌های سلسله‌های تاریخی، فلم‌های مستند تاریخی و داستانی در رابطه به موضوع، عکس‌ها، نقاشی‌ها، اشکال و تصاویر از شخصیت‌های علمی و تاریخی، منابع و کتب معتبر، البوم مسکوکات، پول کاغذی و فلزی و ... از جملۀ موارد و وسایل ممد درسی به شمار می‌روند.

۲- توقعات از معلم

الف- صلاحیت‌های عمومی

داشتن شهادتنامۀ لیسانس یا حداقل فوق بکلوریا با تجربۀ معلمی، آشنایی با آخرین اطلاعات و دست آوردهای علمی مضمون، آشنایی با خصوصیات سنی و ذهنی شاگردان، آشنایی با روش‌های تدریس فعال و مشارکتی و شیوه‌های ارزیابی از دانستنی‌های شاگردان، علاقه مندی به شغل معلمی و داشتن صلاحیت‌های اخلاقی.

ب- صلاحیت‌های اختصاصی ومسلکی

- توانایی در طراحی پلان درسی برای دروس مختلف.
- توانایی ادارۀ صنف.
- توانایی استفاده از مواد و وسایل ممد درسی.

۳- توقعات از مکتب

- فراهم کردن شرایط برای اجرای تدریس مضمون (تهیۀ کتب درسی، رهنمای معلم و لوازم ممد درسی).
- بر قراری ارتباط منظم با والدین شاگردان.
- توجه به مصوبات وزارت معارف در اجرای برنامۀ زمانی.
- نظارت بر عملکرد معلمان در صنف و رهنمایی معلمان.
- ایجاد کتابخانه در مکتب.
- تهیۀ کتاب‌های مورد نیاز معلمان و شاگردان با همکاری خانواده‌ها.

۴- انتظارات از والدین شاگردان

- برقراری ارتباط با معلمان اطفال خود در مورد وضعیت تعلیمی شاگردان.
- با خبر بودن از پیشرفت درسی شاگردان.
- همکاری متداوم با مکتب.

تعلیمات مدنی چیست؟

تعلیمات مدنی عبارت است از دانش‌ها، مهارت‌ها و نظریاتی که ما در بارۀ جامعه، گروپ‌های اجتماعی، نظام حکومتی، قوانین، حقوق بشر، ارزش‌ها و قواعد جامعه، آداب و رسوم، نهادهای اجتماعی داخلی و بین‌المللی، کسب می‌کنیم. تعلیمات مدنی یک دانش مستقل نیست، بلکه دانشی است بین رشته‌یی که با شاخه‌های علمی جامعه‌شناسی، حقوق، علوم سیاسی، روانشناسی اجتماعی، علم اخلاق، مردم‌شناسی، و ساحات جدید پروگرام درسی نظیر: آموزش و مهارت‌های زنده‌گی، آگاهی از حقوق بشر، جمعیت شناسی و ارتباطات، رابطه دارد.

اهمیت آموزش تعلیمات مدنی

انسان موجودی اجتماعی است و جامعۀ انسانی بر اساس ارزش‌ها، قواعد، قوانین و مقررات استوار است. افراد به عنوان اعضای بنیادی و اساسی تشکیل‌دهندۀ جامعه، باید ارزش‌ها، قواعد و معتقدات پذیرفته‌شدۀ جامعه را فراگرفته و از خود سازند و سازمان‌ها، نهادها و تشکیلات آن‌را به خوبی درک برداشته شود تا بتوانند به عنوان اعضای آگاه و فعال در آن، مشارکت و زنده‌گی کنند.

مضمونی که به نام تعلیمات مدنی در نصاب تعلیمی وزارت معارف جمهوری اسلامی افغانستان گنجانیده شده، شامل موضوعات و مطالب مهم مدنی به تفصیل ذیل می‌باشد: ارزش‌ها، قواعد و معتقدات جامعه افغانی، رسانه‌های جمعی، انواع دولت‌ها و دولت جمهوری اسلامی افغانستان، قانون اساسی، بیرق و سرود ملی کشور، سازمان‌های عمده

خدمات اجتماعی، مفهوم و انواع مردم سالاری، مردم سالاری در افغانستان؛ حقوق بشر، وضعیت حقوق بشر در افغانستان، ملل متحد، سازمان‌های اصلی و فرعی ملل متحد و وظایف هر یک، و بالاخره، بعضی از مباحث مهم ولی سادهٔ جامعه‌شناسی در بارهٔ فرهنگ، گروپ اجتماعی و نهادهای اجتماعی و بعضی مسایل دیگر؛ بنابر این، تدریس تعلیمات مدنی شاگردان را با ارزش‌ها، قواعد و معتقدات اساسی و عمدهٔ فرهنگ جامعهٔ افغانی آشنا می‌سازد، آن‌ها را با قانون اساسی کشور، بیرق و سرود ملی آشنا می‌سازد، حقوق بشر و ملل متحد را به آن‌ها معرفی می‌کند. بعضی از اصول و قواعد مهم ولی سادهٔ جامعه‌شناسی را به آن‌ها آموزش می‌دهد تا از آن‌ها اعضای آگاه، فعال ومتخصص برای جامعه بسازند. تدریس این مضمون باعث ایجاد روحیهٔ مدنی، وحدت ملی در شاگردان خواهد شد و از آن‌ها انسان‌هایی صلح‌جو، پاسدار قانون و منظم به بار خواهد آورد. این مضمون به خاطر اهمیتی که دارد، در تمامی دوره‌های تحصیلی تدریس می‌شود.

در مضمون تعلیمات مدنی هدف اصلی تربیت فرد مطلوب و شایسته است، یعنی فردی‌که از حقوق خود و دیگران آگاه باشد؛ شهروندی که به وظایف و مکلفیت‌های خود در برابر جامعه و کشور عمل کند، صادق و پاکدامن باشد و برای پیشرفت کشور خود تلاش کند.

اهداف تدریس تعلیمات مدنی

از تدریس مضمون تعلیمات مدنی انتظار می‌رود که اهداف دانش، مهارت و ذهنیت زیر را تأمین و برآورده سازد:

- شاگردان را با نهادهای اجتماعی (اقتصاد، سیاست، تعلیم و تربیت، دین) آشنا سازد.
- آن‌ها را با عقاید اسلامی و فرهنگی جامعهٔ افغانی آشناسازد.
- قانون اساسی کشور را برای آن‌ها توضیح دهد.
- نشان‌های ملی کشور (بیرق و سرود ملی) را برای شاگردان تشریح نماید.
- انواع دولت و تفاوت‌های اساسی آن‌ها را توضیح دهد.
- قوای ثلاثه دولت جمهوری اسلامی افغانستان (قوای سه‌گانه) را تشریح نماید.
- سازمان‌های عمده خدمات اجتماعی کشور و وظایف هر یک را برای شاگردان توضیح دهد.
- شاگردان را با حقوق بشر آشنا سازد و وضعیت کشور را از این حیث بررسی نماید.
- آن‌ها را با سازمان ملل متحد و سازمان‌های اصلی و فرعی آن آشنا سازد.
- مفهوم و انواع مردم سالاری را برای شاگردان تشریح نماید.
- شاگردان را با مشکلات عمدهٔ کشور آشنا سازد.
- شاگردان ذهنیت مثبت نسبت به همه انسان‌ها و به خصوص هموطنان خود پیدا کنند.
- روحیهٔ ملی و وحدت در شاگردان ایجاد و تقویت گردد.
- شاگردان باید بتوانند در کارهای اجتماعی، سیاسی و اقتصادی محیط خانواده‌گی و کشوری سهم فعالی بگیرند.
- شاگردان علیه پدیده‌های منفی؛ مانند: خشونت، منازعه، ناامنی، مواد مخدر، نفاق و مانند این‌ها، موقف ذهنی و عملی بگیرند.
- شاگردان باید بتوانند وظایف خود را در برابر قانون اساسی کشور درک و در عملی کردن آن تلاش نمایند.

رهنمای تدریس مضمون

در قسمت اول این رهنما، شما معلمان محترم با مقدمات و کلیات مضمون درسی، روش‌های تدریس و روش‌های ارزیابی آشنا شدید. در این بخش با پلان سالانهٔ تدریس و روش تدریس هر درس آشنا خواهید شد.

پلان سالانهٔ تدریس

پلان سالانهٔ تدریس، نشان می‌دهد که محتوای یک کتاب درسی در طول یک سال چگونه تقسیم بندی شود. در کشور ما شروع سال تعلیمی برای ولایات سرد سیر و گرم سیر فرق می‌کند. در ولایات گرم‌سیر سال تعلیمی از تاریخ ۱۵ سنبله آغاز می‌گردد، امتحان چهارونیم ماهه به تاریخ ۱۵ ماه جدی آغاز الی اخیر ماه ادامه دارد، بعد از سپری کردن امتحان، شاگردان به مدت ده روز رخصت می‌گردند. امتحان سالانه به تاریخ اول ماه جوزا آغاز می‌شود و دو هفته دوام می‌کند، بعداً شاگردان برای سه ماه رخصت می‌شوند.

در ولایات سرد سیر، سال تعلیمی به دوم ماه حمل آغاز می‌گردد. امتحانات چهار نیم ماهه در دو هفتهٔ آخر ماه سرطان آغاز می‌شود. شاگردان در دو هفتهٔ اول ماه اسد پس از امتحانات برای مدت ده روز رخصت می‌گردند. امتحانات پایان سال تعلیمی در دو هفتهٔ ماه قوس شروع می‌شود و پس از آن شاگردان به رخصتی زمستانی می‌روند. طول سال تعلیمی در مجموع ۲۸ هفته است، برای تنظیم پلان سالانه درسی تعداد صفحات کتاب درسی را بر عدد۲۸ تقسیم می‌کنیم. عدد به دست آمده نشان می‌دهد که در یک هفته چه تعداد صفحات از کتاب درسی را باید تدریس کنید.

پلان روزانهٔ هر درس شامل اهداف آموزشی هر درس، روش‌های تدریس، روش‌های ارزیابی، لوازم تدریس، فعالیت‌های تدریس(انجام فعالیت‌های مقدماتی؛ مانند: ادای سلام، احوال‌پرسی، گرفتن حاضری سؤال نمودن از درس قبلی، ایجاد انگیزه، ارائهٔ درس جدید و ارزیابی از اندوخته‌های شاگردان)، پاسخ به سؤال‌های متن درس و ختم درس و معلومات اضافی برای شاگردان و معلمان عزیز است که آن را به دقت مطالعه و با جدیت و دلسوزی، آگاهانه و مدبرانه هنگام تدریس شاگردان خویش تا حد ممکن تطبیق و عملی نمایند.

درس(اول)

زمان تدریس(یک ساعت درسی)

عناوین مطالب	شرح مطالب	
عنوان درس	**اجتماعی شدن**	
هدف کلی	آشنایی با اهمیت اجتماعی شدن.	
اهداف آموزشی (دانشی، مهارتی، ذهنیتی)	از شاگردان انتظار می‌رود که در پایان تدریس به ا هداف زیر دست یابند: • دستورالعمل‌های اجتماعی شدن را بفهمند. • مهارت‌های مختلف کاری را از هم تفکیک کرده بتوانند. • با بر قراری ارتباط با دیگران علا قه مند شوند.	
روش‌های تدریس	فعالیت‌های گروپی، مباحثه، سؤال و جواب.	
مواد ممکن و ممُد درسی	کتاب، تخته، تباشیر، تصاویر، چارت‌ها، پروجکتور، سلایدها و غیره.	
شیوهٔ ارزیابی	تحریری، تقریری، سؤال و جواب، مشاهده و ارزیابی صنفی.	
فعالیت‌های تدریس و آموزش درصنف	**فعالیت مقدماتی** سلام و احوال‌پرسی با شاگردان، تنظِیم صنف، دیدن نظافت، گرفتن حاضری و طرح یک سؤال از دروس سال گذشته؛ مانند: محیط زیست چیست؟	زمان ۵ دقیقه
	انگیزه - در تصویر صفحهٔ (۳) کتاب تان چه را می‌بینید؟	۲ دقیقه

فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان به دقیقه
۱- شاگردان را به گروپ‌های مناسب تقسیم و به آن‌ها هدایت دهید که صفحهٔ (۳) را باز نموده دربارهٔ فعالیت درس جدید بحث نمایند، لغات و اصطلاحات مشکل را بیرون نویس نمایند.	۱- به گروپ‌ها تقسیم شده و در بارهٔ فعالیت درس جدید بحث می‌نمایند، اصطلاحات مشکل درس جدید را که نفهمیده اند، بیرون نویس کرده به معلم خود ارائه نمایند.	۱۰
۲- اصطلاحات مشکل را که شاگردان قادر به حل آن نگردیده اند روی تخته تحریر و معنی نمایید.	۲- مشکلات خود را از نوشته‌های روی تخته حل نمایند.	۱۵
۳- از چند شاگرد که درس را آموخته اند و حاضر اند که آن‌را تشریح نمایند، بخواهید به نوبت، درس را تشریح کنند. بعد از آن خلاصهٔ درس را به صورت عام فهم به شاگردان تشریح نمایید تا درس استحکام یابد.	۳- شاگردانی که درس را بهتر یاد گرفته اند به میل و رغبت و با درنظرداشت نوبت، درس را تشریح می‌نمایند و خلاصهٔ درس را در کتابچه‌های خود یاد داشت می‌کنند. ۴- مطابق سویه خود به سؤالات جواب می‌دهند.	۱۰
۴-ارزیابی درس جدید از چند شاگرد (دیرآموز، متوسط و لایق) سؤالات زیر را بپرسید: ۱- آیا شما مردمی را می‌شناسید، که در سلام دادن واحوال‌پرسی از کلمات مختلف استفاده کنند؟ ۲- آیا می‌دا نید چرا تفاوت‌ها در بین جوامع مختلف وجود دارد؟ ۳- نقش قواعد در اجتماعی شدن چیست؟ بیان دارید.	۱-بلی، مردم هر جامعه مطابق رسم خویش در سلام دادن و احوال‌پرسی از کلمات مختلف استفاده می‌نمایند. ۲- در فرهنگ دستورالعمل‌هایی برای رفتار افراد وجود دارد که اعضای جامعه بر طبق آن‌ها عمل می‌کنند. این نمونه‌های رفتار در جوامع مختلف کم و بیش تفاوت دارد. ۳- قواعد به انسان‌ها یاد می‌دهد که اعضای جامعه چه کارهایی را باید انجام دهند و کدام کارها را نباید انجام دهند.	۳ دقیقه
۵- **کارخانه‌گی**: معلم محترم در موردکارخانه‌گی به شاگردان توضیحات دهد.	۵- شاگردان نواقص کاری خود را از روی توضیحات معلم خود اصلاح می‌نمایند.	

جواب به سؤالات متن درس

۱- چرا مردم درکشورهای مختلف رواج‌های مختلف دارند؟

- هرجامعه فرهنگ خاص خود را دارد؛ ازینرو درکشورهای مختلف آداب، رسوم و عادات مختلف دیده میشود.

۲- مردم در جوامع مختلف در کدام زمینه‌ها از همدیگر تفاوت دارند؟

مردم به زبان‌های مختلف صحبت می‌کنند، لباس‌های مختلف می‌پوشند، غذاهای گوناگون می‌خورند.

۲- ما قواعد جامعه را چگونه یاد می‌گیریم؟

ما از دوران طفولیت به طور ناخودآگاه شروع به آموختن قواعد اجتماعی می‌کنیم و از این طریق اجتماعی می‌شویم. «اجتماعی‌شدن» به یکباره‌گی و در زمان کوتاه انجام نمی‌شود؛ بلکه از ابتدای تولد شروع می‌شود و در تمام دورهٔ زنده‌گی ادامه میابد

۳- از طریق اجتماعی‌شدن چه چیزهایی را یاد می‌گیریم؟

بعضی از مهمترین امو ری که در جریان اجتماعی شدن یاد میگیریم، عبارت اند از:

ارزش‌ها، قواعد و مهارت‌های کاری.

۵- داشتن روابط اجتماعی با دیگران چه ا همیت دارد؟

داشتن روابط اجتمای با دیگران یک ضرورت زنده‌گی اجتماعی است. موفقیت در برقراری ارتباط با دیگران باعث موفقیت در زنده‌گی اجتماعی می‌گردد.

۶-رفتار عاطفی انسان چگونه می‌باشد؟

ما درجامعه می‌آموزیم که با دوستان خود رفتار عاطفی داشته باشیم؛ ولی با بیگانه‌گان رفتار عادی، وقتی کسی برای ما کاری انجام می‌دهد باید از او تشکر و سپاسگزاری کنیم؛ ولی اگر حق ما را تلف می‌کند، باید ایشان را متوجهٔ عمل شان نموده اظهار نا خوشنودی کنیم.

معلومات اضافی

اجتماعی شدن جریانی است که فرد را عملاً با زنده‌گی گروپی و اجتماعی هماهنگ می‌سازد. واضح است که طفولیت فشرده ترین دورۀ اجتماعی شدن می‌باشد. این دوره نه فقط دورۀ است که انسان چیزهای بسیار؛ مانند: نظافت، میل به غذا خوردن، آداب معاشرت، زبان، نقش و غیره را باید یاد بگیرد؛ طفولیت دورۀ است که بیش از هر وقت دیگر قابلیت انعطاف در آن وجود دارد و مناسب ترین دوره برای آموختن است؛ زیرا انسان با آسانی وسرعت می‌آموزد که هرگز در طول حیات خود این توا نایی را نخواهد یافت.

ارزش چیست؟

ارزش معیاری معنوی و فرهنگی است که مردم از طریق آن مطلوبیت، جذابیت، زیبایی و خوبی شخص یا چیزی را ارزیابی می‌کند و آن‌را رهنمای زنده‌گی اجتماعی خود قرار می‌دهد.

واضح است که احتیاج مادی نیز ارزش را می‌آفریند. اما از طرف دیگر احتیاجات انسان همیشه بدون وسایل و امکانات برآورده نمی‌شود؛ لذا هر وسیلۀ که به انسان کمک می‌کند، تا بتواند توسط آن به ارضای احتیاجات خود نزدیک شود، آن وسیله نیز با ارزش می‌گردد؛ به طور مثال: برای رفع ضرورت گرسنه‌گی، غذا با ارزش می‌شود و برای دسترسی به غذا، داشتن یک گاو شیری که بتواند هم شیر بدهد وهم گوساله به د نیا آورد، ضرورت است و لذا این گاو نیز با ارزش می‌شود.

مهارت‌های کاری

یکی از اهداف اجتماعی شدن آموختن مهارت‌ها، یعنی فنون، حرفه و هنر است؛ زیرا تنها با کسب کردن و آموختن این مهارت‌ها است که افراد می‌توانند در جامعه مؤثر واقع شوند و در خدمت جامعه قرار گیرند. فردی که فاقد مهارت‌های لازم و مورد ضرورت جامعه باشد از نظر اقتصادی غیر مولد وبی فایده است و نزد جامعه بیگانه می‌باشد؛ بنابراین، در هر جامعه آموختن مهارت‌ها به وسیلۀ تعلیم وتربیه، اساسی ترین وظیفه جر یان اجتماعی کردن افراد است.

ارتباط چیست؟

ارتباط از نظر لغوی اصطلاح عربی است که به معنای پیوند دادن، ربط دادن وهمچنا ن به معنای بسته‌گی، پیوند، و رابطه استعمال می‌شود. یکی از دانشمندان مفهوم ارتباط را (از نقطه نظر اجتماعی) چنین تعریف می‌کند: « ارتباط عبارت از فن انتقال اطلاعات، افکار ورفتار از یک شخص به شخص دیگر است.» درجریان ارتباط بین انسان‌ها نه تنها دانش؛ بلکه عقاید، نظرات واحساسا ت تبادله می‌شود.

درس (دوم)

زمان تدریس(یک ساعت درسی)

عناوین مطالب	شرح مطالب	
عنوان درس	**عوا مل اجتماعی شدن (خانواده)**	
هدف کلی	آشنایی با عوامل اجتماعی شدن.	
اهداف آموزشی (دانشـــــی، مهـــــارتی، ذهنیتی)	از شاگردا ن انتظار می‌رود که در پایا ن تدریس به ا هداف زیر دست یابند: • گروپ‌های همبازی، همسن و نقش آن‌ها را دراجتماعی شدن افراد بدانند. • در انتخاب دوست، اوصاف خوب و بد آن‌ها را از یکدیگر تشخیص کرده بتوانند. • با والدین و محیط خانواده علاقه مند گردند.	
روش‌های تدریس	فعالیت‌های گروپی، مباحثه، سؤال و جواب.	
مواد ممکن و ممُد درسی	کتاب، تخته، تباشیر، تصاویر، چارت‌ها، پروجکتور، سلایدها و غیره.	
شیوهٔ ارزیابی	تحریری، تقریری، سؤال و جواب، مشاهده و ارزیابی صنفی.	
فعالیت هـای تـدریس و آموزش درصنف	**فعالیت مقدماتی** سلام و احوال‌پرسی بـا شـاگردان، تنظِـیم صـنف، دیـدن نظافـت، گرفتن حاضری و ملاحظهٔ کار خانه‌گی، طـرح یـک سـؤال از درس گذشته؛ مانند: رفتار عاطفی انسان چگونه می‌باشد؟	زمان ۵ دقیقه
	انگیزه - در تصویر صفحهٔ(۷) کتاب تان چه را می‌بینید؟	۲ دقیقه

فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان به دقیقه
۱- شاگردان را به گروپ‌های مناسب تقسیم و به آن‌ها هدایت دهید که صفحهٔ(۷) را باز نموده دربارهٔ فعالیت درس جدید بحث نمایند، لغات و اصطلاحات مشکل را بیرون نویس نمایند. ۲- اصطلاحات مشکل را که شاگردان قادر به حل آن نگردیده اند روی تخته تحریر و معنی نمایید. ۳- از چند شاگرد که درس را آموخته اند و حاضر اند، که آن‌را تشریح نمایند، بخواهید به نوبت، درس را تشریح کنند. بعد از آن خلاصهٔ درس را به صورت عام فهم به شاگردان تشریح نمایید تا درس استحکام یابد. **۴-ارزیابی درس جدید** از چند شاگرد (دیرآموز، متوسط و لایق) سؤالات زیر را بپرسید: ۱- طفل برای اولین بارارزش‌ها و قواعدرا درکجا یاد میگیرد؟ ۲-اولین افرادی را که کودک در آوان کودکی اش می‌شناسد کی‌ها اند؟ ۳- اطفال همسن و همبازی چه تأثیری بالای یکدیگر میگذارند؟ ۵- **کارخانه‌گی** معلم محترم در مورد کار خانه‌گی به شاگردان توضیحات دهید.	۱- به گروپ‌ها تقسیم شده و در بارهٔ فعالیت درس جدید بحث می‌نمایند، لغات و اصطلاحات مشکل درس جدید را که نفهمیده اند، بیرون نویس کرده به معلم خود ارائه نمایند. ۲- مشکلات خود را از نوشته‌های روی تخته حل نمایند. ۳- شاگردانی که درس را بهتر یاد گرفته اند به میل و رغبت و با درنظرداشت نوبت، درس را تشریح می‌نمایند و خلاصهٔ درس را در کتابچه‌های خود یاد داشت می‌کنند. ۴-شاگردان مطابق سویهٔ خود به سؤالات جواب می‌دهند. ۱- طفل ارزش‌ها وقواعد را در خانه می‌آموزد. ۲-اعضای خانواده اولین افرادی اند که کودک آن‌ها را می‌شناسد. ۳- آن‌ها از یکدیگر مدل لباس، اصطلاحات خاص و رفتارهای خاص را یاد می‌گیرند و با صحبت‌هایی که با هم می‌کنند نوع و سطح آروزها و آمال خود را تعیین می‌کنند. ۵- نواقص کاری خود را از روی توضیحات معلم اصلاح می‌نمایند.	۱۰ دقیقه ۱۵ ۱۰ دقیقه ۳ دقیقه

جواب به سؤالات متن درس

۱- خانواده از لحاظ اجتماعی شدن چه ا همیتی دارد؟

- خانواده نهاد اول اجتماعی‌شدن به شمار می‌رود.

۲- روابط بین اعضای خانواده چگونه است؟ توضیح دهید.

- خانواده، گروپی است که اعضای آن پیوندهای نسبی و سببی، روابط صمیمی، پایدار و مستحکمی باهم دارند.

۳- انسان در کدام دورۀ زنده گی برای یادگرفتن آماده‌گی بیشتری دارد؟

طفل در سال‌های اول زنده‌گی خود آماده‌گی زیادی برای یادگرفتن و عادت کردن با ارزش‌ها و قواعد اجتماعی دارد.

۴- ما در خانواده چه چیزهای را یاد می‌گیریم؟

- طفل در بدو تولد؛ مانند: یک صفحه سفید از هرنوع آگاهی، مهارت و گرایش خالی است و این خانواده است که در این سال‌های حساس، ارزش‌ها و قواعد اجتماعی را به کودک یاد می‌دهد.

۵-خانواده چگونه شخصیت ما را می‌سازد؟

- محیط خانواده وسرو کار داشتن با خو یشاوندان نزدیک، اولین عامل سا زندۀ شخصیت کودک به شمار می‌آید.

۶- چه کسی در خانوا ده بیشتر از همه در شخصیت کودکان اثر گذار می‌باشد؟

- مادر

۷- غیر از والدین دیگر کدام افراد خانواده در ساختار شخصیت کودکان تأثیر گذار اند؟

در کنار والدین دیگر افراد خانواده وخویشاوندان نزدیک که همیشه با آن‌ها رفت وآمد دارند ویا در تماس دایم می‌باشند بر شخصیت کودکان تأثیر مستقیم دارد.

۸- کودکان از همسالان وهمبازی‌های خود چه چیزهایی را یاد می‌گیرند؟

- کودکان از طریق بازی‌ها یاد می‌گیرند، که چگونه بایکدیگر ارتباط برقرار کنند، چگونه مخالفت کنند، چگونه موافقت نمایند، چگونه نزاع کنند و چگونه صلح نمایند.

۹- کودکان در اثر ارتباط با همسالان شان کدام رول‌ها را یاد می‌گیرند؟

- اطفال به تدریج از محیط خانواده پا را بیرون می‌گذارند و با کودکان همسن خویش به بازی و تفریح می‌پردازند و در بازی‌ها نقش اجتماعی را ایفا می‌کنند.

۱۰- در رابطه به انتخاب هم بازی‌ها و دوستان صمیمی خویش چه مسؤولیت متوجه ما می‌باشد؟

باید سعی نماییم دوستان خود را آگاهانه و از روی شناخت انتخاب نماییم و هیچگاه دنبال دوستان بد نرویم و از افکار و اعمال نادرست آن‌ها پیروی ننماییم.

معلومات اضافی برای معلم محترم

گروپ همسالان

گروپ همسالان گروپ غیررسمی و ابتدایی است که اعضای آن بیشتر خواسته‌های یکسان دارند. این گروپ پس از خانواده مهمترین عامل اجتماعی شدن به شمار می آید. این گروپ کودکان همبازی در یک محله و یا مکتب را شامل می‌شود. گروپ همسالان به عنوان یکی از عوامل اجتماعی شدن، بیشترین نفوذش را در دورۀ نوجوانی اعمال می‌کنند.

خانواده

بعد از تولد، اولین محیطی که کودک با آن مواجه می‌شود خانواده است. در این زمان طفل احتیاج به مراقبت وپرستاری مادر و نزدیکان دارد؛ طبیعی است به هراندزۀ که این دوران بامراقبت، مهر و محبت بیشتری همراه باشد برای طفل مفیدتر است؛ خانواده است که در کنار توجه به رشد جسمانی کودک سعی می‌کند که از نظرعاطفی وعقلی نیز کودک را پرورش دهد؛ خانواده است که استقلال طلبی و اعتماد به نفس، سلطه جویی وسلطه پذیری، قدرت استدلال وتفکر، آزاد اندیشی و ابتکار روحیۀ زورگویی خشم وخشونت، انتقام جویی، جنگجویی، ملایمت و مهربانی، آرامش و اعتدال، همکاری، نظم وترتیب، احترام به قوانین و مقررات، ابتکار و خلاقیت را به کودک می‌آموزد.

علاوه برآن خانواده مجموعه یی بزرگی از میراث‌های فرهنگی و اجتماعی است. خانواده گروپی از اجتماع است که هر یک از اعضای آن تجربه‌های بسیار و گوناگون در ارتباط با زنده‌گی فردی و اجتماعی دارد؛ به همین دلیل خانواده تأثیر و نفوذ زیادی بر افراد (فرزندان) دارد.خانواده اولین جایی است که یک شخص رفتار اجتماعی را از آنجا یاد می‌گیرد. اولین ارتباط اجتماعی در خانواده با مادر ایجاد می‌شود.

۱- مادر به نوزاد خود در حالیکه شیر می‌دهد او را نوازش می‌کند، اولین ارتباط عاطفی او آغاز می‌شود. نوزاد از مادر محبت می بیند و غیر مستقیم یاد می گیرد که باید به دیگران محبت کند.
۲- طفل کمی بزرگتر می‌شود، مادر و پدر طریقۀ نشستن دوردسترخوان،گرفتن قاشق، سرو صدا نکردن در هنگام خواب یا چای خوردن و چیزهای دیگر را به کودک یاد می دهند.
۳- کودکان در محیط خانواده و توسط اعضای خانواده سلام دادن، احوالپرسی کردن و دوری از حرف‌های زشت «دشنام دادن» را می‌آموزند.
۴- در دوران نوجوانی والدین همیشه دربارۀ این‌که چگونه دوست خوب انتخاب کنیم و از دوستان جاهل و معتاد دوری کنیم با ما صحبت می‌کنند.

اطفال در محیط خانواده از پدر و مادر خود یاد می‌گیرند که با همسر و فرزندان خود دوست باشند و به یکدیگر احترام داشته باشند.

درس (سوم)

زمان تدریس(یک ساعت درسی)

<table>
<tr><th>عناوین مطالب</th><th colspan="2">شرح مطالب</th></tr>
<tr><td>عنوان درس</td><td colspan="2">عوامل اجتماعی شدن (مکتب و رسانه‌های جمعی)</td></tr>
<tr><td>هدف کلی</td><td colspan="2">آشنایی با نقش مکتب در اجتماعی شدن</td></tr>
<tr><td>اهداف آموزشی
(دانشی، مهارتی، ذهنیتی)</td><td colspan="2">از شاگردان انتظار می‌رود که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند:
• مکتب را منحیث یکی از عوامل اجتماعی شدن بدانند.
• نقش رسانه‌های جمعی را در اجتماعی شدن کودک بیان کرده بتوانند.
• ایجاد علاقه‌مندی نسبت به رسانه‌های جمعی جهت بیداری اذهان عامه نمایند.</td></tr>
<tr><td>روش‌های تدریس</td><td colspan="2">فعالیت‌های گروپی، مباحثه، سؤال و جواب.</td></tr>
<tr><td>مواد ممکن و ممُد درسی</td><td colspan="2">کتاب، تخته، تباشیر، تصاویر، چارت‌ها، پروجکتور، سلایدها و غیره.</td></tr>
<tr><td>شیوهٔ ارزیابی</td><td colspan="2">تحریری، تقریری، سؤال و جواب، مشاهده و ارزیابی صنفی.</td></tr>
<tr><td rowspan="2">فعالیت‌های تدریس و آموزش درصنف</td><td>فعالیت مقدماتی
سلام و احوال‌پرسی با شاگردان، تنظِیم صنف، دیدن نظافت، گرفتن حاضری و ملاحظهٔ کار خانه‌گی، طرح یک سؤال از درس گذشته؛ مانند: کودکان از کدام طریق با نقش‌های مهم اجتماعی آشنا می‌شوند؟</td><td>زمان ۵ دقیقه</td></tr>
<tr><td>انگیزه
- در تصویر صفحهٔ(۱۱) کتاب چه را می‌بینید؟</td><td>۲ دقیقه</td></tr>
</table>

فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان به دقیقه
۱- شاگردان را به گروپ‌های مناسب تقسیم و به آن‌ها هدایت دهید که صفحهٔ(۱۱) را باز نموده در بارهٔ فعالیت درس جدید بحث نمایند، لغات و اصطلاحات مشکل را بیرون نویس نمایند. ۲- اصطلاحات مشکل را که شاگردان قادر به حل آن نگردیده اند روی تخته تحریر و معنی نمایید. ۳-از چند شاگرد که درس را آموخته اند و حاضر اند که آن‌را تشریح نمایند، بخواهید به نوبت، درس را تشریح کنند. بعد از آن خلاصهٔ درس را به صورت عام‌فهم به شاگردان تشریح نمایید تا درس استحکام یابد. **۴-ارزیابی درس جدید** از چند شاگرد (دیرآموز، متوسط و لایق) سؤالات زیر را بپرسید: ۱-اطفال در مکتب با کدام رول‌ها سرو کاردارند؟ ۲- تأثیر منفی رسانه‌ها چیست؟بیان دارید. ۳-اطفال بیشتر با کدام رسانهٔ جمعی علاقه‌مندی نشان میدهند؟ **۵- کارخانه‌گی** درمورد کارخانه‌گی به شاگردان توضیحات دهید.	۱- به گروپ‌ها تقسیم شده و در بارهٔ فعالیت درس جدید بحث می‌نمایند، لغات و اصطلاحات مشکل درس جدید را که نفهمیده اند، بیرون نویس کرده به معلم خود ارائه نمایند. ۲- مشکلات خود را از نوشته‌های روی تخته حل نمایند. ۳- شاگردانی که درس را بهتر یاد گرفته اند به میل، رغبت و با درنظرداشت نوبت، درس را تشریح می‌نمایند و خلاصهٔ درس را در کتابچه‌های خود یاد داشت می‌کنند. ۴- مطابق سویه خود به سؤالات جواب می‌دهند. ۱- اطفال در مکتب با رول‌های رسمی سروکار پیدا می‌کنند. برخوردهای افراد در مکتب عاطفی نیست بلکه روابط در اینجا رسمی و بیشتر غیرعاطفی است. ۲- رسانه‌ها اگر با دقت و مراقبت مورد استفاده قرارنگیرد همین وسایل می‌توانند مخرب ارزش‌ها، عقاید فرهنگی، مذهبی بوده و به هویت و همبستگی ملی نیز صدمه بزنند. ۳- با تلویزیون. ۵- شاگردان نواقص کاری خود را از روی توضیحات معلم محترم شان اصلاح می‌نمایند.	۱۰ دقیقه ۱۵ دقیقه ۱۰ دقیقه ۳ دقیقه

جواب به سؤالات متن درس

۱- بعد از خانواده، همسالان و رسانه‌های ارتباط جمعی نیز بالای شخصیت اطفال تأثیر می‌گذارد.
۲- امروز علوم و تخصص‌های مورد ضرورت است که خانواده‌ها نمی‌تواند آن‌ها را به اطفال خود آموزش دهند؛ لذا این وظیفه را مکتب به عهده گرفته است.
۳- مکتب به کودکان مهارت خواندن، نوشتن و حساب کردن را یاد می‌دهد.
۴- همچنین کودکان در مکتب مسایل مهم زنده‌گی اجتماعی عقاید و مناسک دینی، تاریخ، جغرافیه، کیمیا، فیزیک، ریاضی را می‌آموزند.
۵- برخوردهای افراد در مکتب عاطفی نیست؛ بلکه روابط در اینجا رسمی وبیشر غیر عاطفی می‌باشد.
۶- کودکان از طریق تعلیمات مسجد می‌آموزند، که با اشیا و جاهای مقدس پیش آمد مؤدبانه داشته باشند و با مظاهر و شعایر دینی خود بیشتر از مظاهر بقیه زنده‌گی احترام بگذارند.
۷- محیط زیست(محله و مجتمع) هم در زنده‌گی یک کودک شدیداً اثرگذار است.
۸- رسانه‌های جمعی شامل وسایل زیر می‌شود: رادیو، تلویزیون، انترنت، روزنامه‌ها، مجلات رسانه‌های جمعی در بارهٔ هر چیز و هر موضوع به شنونده و بینندهٔ خود معلومات میدهد.

معلومات اضافی

امروز مردم در جوامع مختلف وقت زیادی را صرف خواندن روزنامه، مجله،تماشای تلویزین، شنیدن رادیو و ارتباط با فرهنگ‌های دیگر از طریق شبکه جهانی(انترنت) می‌کنند؛ این رسانه‌ها می‌توانند هم قواعد اجتماعی را تقویت کنند و هم آن‌ها را مخدوش سازند.
رسانه‌ها یکی از منابع معرفی کنندهٔ قواعد اجتماعی برای افراد جامعه به شمار می‌روند.
روزنامه‌ها، مجلات، کتابها، رادیو، تلویزیون، فلم، ویدیو و کست پیام‌های خود را به مخاطبان زیاد ارسال می‌نمایند بدون تردید رسانه‌های جمعی تأثیر زیاد بر اجتماعی شدن انسان‌ها دارند. تلویزیون مؤثر ترین رسانه جمعی می‌باشد. رسانه‌ها ارائه کنندهٔ شیوه‌های از زنده‌گی می‌باشند که افراد ممکن است در صورت‌های دیگر هرکز امکان دسترسی به آن‌ها را پیدا نکنند. اطلاعاتی را که رسانه‌های جمعی ارائه می‌کند بالای نظریات و رفتار افراد جامعه تأثیر می‌گذارد. بنابراین دیده می‌شود که رسانه‌های جمعی در اجتماعی شدن انسان رول به سزای دارد.
مکتب از سن شش و هفت ساله‌گی کودک، مسؤول اصلی انتقال دانش، فرهنگ و طرق رفتار اجتماعی به آن‌ها است. مکتب بسیاری از ارزش‌ها و قواعد را که در خانه به آن‌ها تاکید می‌شود، تقویت می‌کند. مکتب همچنین طفل را برای به عهده گرفتن یک شغل در آینده آماده می‌سازد.

درس (چهارم)

زمان تدریس(یک ساعت درسی)

عناوین مطالب	شرح مطالب	
عنوان درس	**مراحل زنده‌گی**	
هدف کلی	با مراحل زنده‌گی آشنایی حاصل کنند.	
اهداف آموزشی (دانشی، مهارتی، ذهنیتی)	از شاگردان انتظار می‌رود که در پایان تدریس به ا هداف زیر دست یابند: • مراحل مختلف سنی، که انسان پشت سر می‌گذارد، را بفهمند. • خصوصیات دوران طفولیت را از خصوصیات دوران جوانی تفکیک کرده بتوا نند. • به ارزش‌ها وقواعد مفیدی، که در هر مرحلهٔ زنده‌گی وجود دارد، ذهنیت مثبت پیدا کنند.	
روش‌های تدریس	فعالیت‌های گروپی، مباحثه، سؤال و جواب.	
مواد ممکن و ممِّد درسی	کتاب، تخته، تباشیر، تصاویر، چارت‌ها، پروجکتور، سلایدها و غیره.	
شیوهٔ ارزیابی	تحریری، تقریری، سؤال و جواب، مشاهده و ارزیابی صنفی.	
فعالیت‌های تدریس و آموزش درصنف	**فعالیت مقدماتی** سلام و احوال‌پرسی، تنظیم صنف، دیدن نظافت صنف و شاگردان، گرفتن، حاضری، ملاحظهٔ کارخانه‌گی و طرح سؤال از درس گذشته؛ رسانه‌های جمعی شامل کدام وسایل می‌شود؟	زمان ۵ دقیقه
	انگیزه - در تصویر (۱۵) کتاب چه را می‌بینید؟	۲ دقیقه

فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان به دقیقه
۱- شاگردان را به گروپ‌های مناسب تقسیم و به آن‌ها هدایت دهید که صفحۀ(۱۵) را باز نموده در بارۀ فعالیت درس جدید بحث می‌نمایند، لغات و اصطلاحات مشکل را بیرون نویس نمایند. ۲- اصطلاحات مشکل را که شاگردان قادر به حل آن نگردیده اند روی تخته تحریر و معنی نمایید.	۱- به گروپ‌ها تقسیم شده و در بارۀ فعالیت درس جدید بحث می‌نمایند، لغات و اصطلاحات مشکل درس جدید را که نفهمیده اند، بیرون نویس کرده به معلم خود ارائه نمایند. ۲- مشکلات خود را از نوشته‌های روی تخته حل نمایند.	۱۰
۳- از چند شاگرد که درس را آموخته اند و حاضر اند که آن‌را تشریح نمایند، بخواهید به نوبت، درس را تشریح کنند. بعد از آن خلاصۀ درس را به صورت عام فهم به شاگردان تشریح نمایید تا درس استحکام یابد.	۳- شاگردانی که درس را بهتر یاد گرفته اند به میل، رغبت و با درنظرداشت نوبت، درس را تشریح می‌نمایند و خلاصۀ درس را در کتابچه‌های خود یاد داشت می‌کنند. ۴-مطابق سویۀ خود به سؤالات جواب می‌دهند.	۱۵
۴-ارزیابی درس جدید از چند شاگرد (دیرآموز، متوسط و لایق) سؤالات زیر را بپرسید: ۱- آیا هر یک از مراحل عمر انسان از نگاه اجتماعی با مرحلۀ دیگر متفاوت است؟ ۲- کودک بعد از هفت ساله‌گی مسایل زنده‌گی و مهارت‌های آن را از کدام طریق فرا می‌گیرد؟ ۳- در تعالیم اسلام سن رشد کودکان چند سال وضع گردیده است؟	۱- هر یک از مراحل عمر انسان از نگاه اجتماعی از مرحلۀ دیگر تفاوت دارد؛ بنابراین ما باید یاد بگیریم که در هر مرحلۀ از زنده‌گی چگونه رفتار نماییم. ۲- کودک به دو روش مهارت‌ها را فرا می‌گیرد: یکی روش ناخود آگاه که ازمحیط، هم نشین، خانواده، رسانه‌ها و غیره متأثر می‌شوند و دوم آنکه به روش تلقین درس فرا می‌گیرند. ۳- در تعالیم اسلام سن رشد کودکان پایین تر از سن هجده وضع گردیده است.	۱۰
۵- کارخانه‌گی در مورد کارخانه‌گی داده شده توضیح دهید.	۸- به توضیحات معلم محترم گوش داده غلطی‌های خود را اصلاح می‌نمایند.	۳ دقیقه

جواب به سؤالات متن درس

۱- انسان از لحاظ اجتماعی در دوران حیات باید کدام مراحل را طی کند؟
دوران طفولیت، دوران جوانی، دوران سن متوسط و دوران پیری.
۲- در دوران طفولیت مسؤولیت والدین در مقابل کودکان آن‌ها چیست؟
دوران طفولیت دوران ناتوانی و بی‌خبری انسان است؛ به همین خاطر، والدین و اعضای بزرگ خانواده سعی نمایند شرایط زنده‌گی مناسبی را برای کودکان خود فراهم سازند تا آن‌ها از لحاظ حیاتی و اجتماعی رشد کنند.
۳- دوران کودکی دارای چه خصوصیت‌هایی است؟
کودکان در سنین پایین بیشتر به بازی و تفریح می‌پردازند و والدین برای کودکان بازیچه‌های گوناگون تهیه می‌کنند و شرایط مساعد زنده‌گی را برای آن‌ها فراهم می‌سازند تا اوقات خوشی داشته باشند.
۴- دوران جوانی از چند ساله‌گی آغاز می‌گردد و برای جوانان از چه اهمیتی برخوردار است؟
جوانی که از سن هجده‌ساله‌گی شروع می‌شود، یکی از مهم‌ترین دوره‌های زنده‌گی انسان به حساب می‌آید. سال‌های اولی این دوره برای بسیاری از مردم دورهٔ گذراندن تحصیلات عالی است.
۵- دورهٔ سن متوسط دارای کدام خصوصیات است؟
دورهٔ متوسط اقتضای خاص خود را دارد؛ دراین دوره افراد هم انرژی لازم را برای انجام کارها دارند و هم تجربهٔ خوبی از زنده‌گی اندوخته‌اند.
۶- چرا سالخورده گان معمولاً در رأس تصمیم گیری قرار می‌گیرند؟
افراد سالخورده به دلیل داشتن تجارب زیاد تصمیم می‌گیرند و یا لااقل در این زمینه با آن‌ها مشورت صورت می‌گیرد.
۷- فرق میان موقعیت کهن سالان درجهان اسلام و جهان غرب چیست؟
در جوامع جدید، وضعیت سالخورده‌گان فرق می‌کند؛ وقتی افراد به سن پیری رسیدند متقاعد می‌شوند و آن‌ها باید جای خود را برای افراد جوانتر خالی کنند؛ امّا از دید گاه اسلام بزرگسالان حقوق زیاد دارند از آن جمله می‌توان از تأمین احتیاجات مادی و معنوی آن‌ها یاد کرد.

معلومات اضافی

مراحل زنده‌گی

مراحل رشد و دوران آموختن واجتماعی شدن انسان از لحظهٔ تولد تادم مرگ ادامه دارد؛ تا زمانی که نو زاد بتواند خودش قادر به ادارهٔ وضعیت خویش گردد زمانی طولانی لازم است و به کمک‌های بی شمار والدین خویش ضرورت دارد؛ هر قدر که طفل رشد می‌کند شبکهٔ روابط اجتماعی و روانی او با دیگران متنوع تر و پیچیده تر می‌شود. مهمترین دورهٔ زنده‌گی انسان از بدو تولد در رابطه با اجتماعی شدن می‌توان مراحل زیر دانست: تولد، نوزادی،کودکی، نو جوانی، جوانی، بزرگ سالی، کهولت و مرگ. در ا ین جریان و مراحل زنده‌گی به تدریج افراد وگروپ‌های زیر در زنده‌گی فرد وارد می‌شود؛ مانند: مادر، پدر، اعضای خانواده، اقوام و نزدیکان، همبازی‌ها، همصنفان، معلمان، همکاران، دو ستان وآشنایان.

درس (پنجم)

زمان تدریس(یک ساعت درسی)

<table>
<tr><th>عناوین مطالب</th><th colspan="2">شرح مطالب</th></tr>
<tr><td>عنوان درس</td><td colspan="2">نظم اجتماعی چیست؟</td></tr>
<tr><td>هدف کلی</td><td colspan="2">آشنایی معنی و اهمیت نظم اجتماعی</td></tr>
<tr><td>اهداف آموزشی
(دانشی، مهارتی، ذهنیتی)</td><td colspan="2">از شاگردان انتظار می‌رود که در پایان تدریس به ا هداف زیر دست یابند:
• نظم اجتماعی را بدانند.
• نظم اجتماعی در سطح محدود را تفکیک کرده بتوانند.
• با عواملی که انسان‌ها را در کنار یکدیگر جمع می‌کنند و امکان زنده‌گی اجتماعی را فراهم می‌سازد علاقه‌مند شوند.</td></tr>
<tr><td>روش‌های تدریس</td><td colspan="2">فعالیت‌های گروپی، مباحثه، سؤال و جواب</td></tr>
<tr><td>مواد ممکن و ممِّد درسی</td><td colspan="2">کتاب، تخته، تباشیر، تصاویر، چارت‌ها، پروجکتور، سلایدها و غیره</td></tr>
<tr><td>شیوهٔ ارزیابی</td><td colspan="2">تحریری، تقریری، سؤال و جواب، مشاهده و ارزیابی صنفی</td></tr>
<tr><td rowspan="2">فعالیت‌های تدریس و آموزش درصنف</td><td>فعالیت مقدماتی
سلام و احوالپرسی با شاگردان، تنظیم صنف، دیدن نظافت گرفتن، حاضری و ملاحظهٔ کار خانه‌گی، طرح یک سؤال از درس گذشته؛ مانند: انسان از لحاظ اجتماعی باید کدام مراحل را طی کند؟</td><td>زمان ۵ دقیقه</td></tr>
<tr><td>انگیزه
- به تصاویر صفحهٔ(۲۳) کتاب تان چه را می‌بینید؟</td><td>۲ دقیقه</td></tr>
</table>

فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان به دقیقه
۱- شاگردان را بـه گـروپهـای مناسـب تقسـیم و بـه آنهـا هـدایت دهیـد کـه صـفحهٔ(۲۳) را بـاز نمـوده در بـارهٔ فعالیـت درس جدیـد بحـث نماینـد، لغـات و اصـطلاحات مشـکل را بیـرون نویس نمایند. ۲- اصـطلاحات مشـکل را کـه شـاگردان قـادر بـه حـل آن نگردیـده انـد روی تختـه تحریـر و معنی نمایید. ۳-از چنـد شـاگرد کـه درس را آموختـه انـد و حاضـر انـد کـه آنرا تشـریح نماینـد، بخواهیـد بـه نوبـت، درس را تشـریح کننـد. بعـد از آن خلاصـهٔ درس را بـه صـورت عـام فهـم بـه شـاگردان تشـریح نماییـد تـا درس اسـتحکام یابد. **۴-ارزیابی درس جدید** از چنـد شـاگرد (دیرآمـوز، متوسـط و لایـق) سؤالات زیر را بپرسید: ۱- عـاملی کـه انسـانهـا را کنـارهم جمـع میکند چیست؟ ۲- علـت کـه مورچـههـا و یـا زنبـور عسـل را پهلوی هم جمع میکند چیست؟ **۵- کارخانهگی** در مورد کار خانـهگـی بـه شـاگردان توضـیحات دهید.	۱- به گروپهـا تقسـیم شـده و در بـارهٔ فعالیـت درس جدیـد بحـث مـینماینـد، لغـات و اصـطلاحات مشـکل درس جدیـد را کـه نفهمیـده انـد، بیـرون نـویس کـرده بـه معلـم خود ارائه نمایند. ۲- مشـکلات خـود را از نوشـتههـای روی تختـه حل نمایند. ۳- شاگردانی کـه درس را بهتـر یـاد گرفتـه انـد بـه میـل، رغبـت و بـا درنظرداشـت نوبـت، درس را تشـریح مـینماینـد و خلاصـهٔ درس را در کتابچههای خود یاد داشت میگیرند. ۴-مطـابق سـویه خـود بـه سـؤالات جـواب میدهند. ۱- عـاملی کـه انسـانهـا را در کنـار هـم جمـع میکنـد ارزش هـا، قواعـد، قـوانین، ضـرورتهـا و به طور کلی فرهنگ است. ۲- چیـزی کـه زنبـور عسـل و مورچـههـا را در کنـارهم جمـع مـیکنـد حکمتـی اسـت کـه خداونـد (جَـلَّ جَلاَلُـه) در وجـود آنهـا قـرار داده است. ۵- نـواقص کـاری خـود را از روی توضـیحات معلـم محترم شان اصلاح مینمایند.	۱۰ دقیقه ۱۵ دقیقه ۱۰ دقیقه ۳ دقیقه

درس (ششم)

زمان تدریس(یک ساعت درسی)

عناوین مطالب	شرح مطالب	
عنوان درس	**نظم اجتماعی چیست؟**	
هدف کلی	آشنایی با انواع نظم اجتماعی	
اهداف آموزشی (دانشی، مهارتی، ذهنیتی)	از شاگردان انتظار می‌رود که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند: • انواع نظم اجتماعی را بدانند. • نظم به سطح خورد وسطح کلان را مقایسه کرده بتوانند. • با رعایت نظم در جامعه علا قه‌مند گردند.	
روش‌های تدریس	فعالیت‌های گروپی، مباحثه، سؤال و جواب.	
مواد ممکن و ممِّد درسی	کتاب، تخته، تباشیر، تصاویر، چارت‌ها، پروجکتور، سلایدها و غیره.	
شیوهٔ ارزیابی	تحریری، تقریری، سؤال و جواب، مشاهده و ارزیابی صنفی.	
فعالیت‌های تدریس و آموزش درصنف	**فعالیت مقدماتی** سلام و احوال‌پرسی با شاگردان، تنظیم صنف، دیدن نظافت گرفتن، حاضری و ملاحظهٔ کار خانه‌گی، طرح یک سؤال از درس گذشته؛ مانند: نظم اجتماعی چیست؟	زمان ۵ دقیقه
	انگیزه - منظور از نظم اجتماعی در سطح خورد چیست؟	۲ دقیقه

فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان به دقیقه
۱- شاگردان را به گروپ‌های مناسب تقسیم و به آن‌ها هدایت دهید که صفحهٔ(۲۳) را باز نموده در بارهٔ فعالیت درس جدید بحث نمایند، لغات و اصطلاحات مشکل را بیرون نویس نمایند. ۲- اصطلاحات مشکل را که شاگردان قادر به حل آن نگردیده اند روی تخته تحریر و معنی نمایید. ۳-از چند شاگرد که درس را آموخته اند و حاضر اند که آنرا تشریح نمایند، بخواهید به نوبت، درس را تشریح کنند. بعد از آن خلاصهٔ درس را به صورت عام‌فهم به شاگردان تشریح نمایید تا درس استحکام یابد. **۴-ارزیابی درس جدید** از چند شاگرد (دیرآموز، متوسط و لایق) سؤالات زیر را بپرسید: ۱- روی کدام دلیل گفته می‌توانیم که جامعه از یک نوع نظم برخوردار است؟ ۲- آیا می‌توان جامعه را با یک ماشین مقایسه کرد؟ ۵- **کارخانه‌گی** در مورد کارخانه‌گی به شاگردان توضیحات دهید.	۱- به گروپ‌ها تقسیم شده و در بارهٔ فعالیت درس جدید بحث می‌نمایند، لغات و اصطلاحات مشکل درس جدید را که نفهمیده اند، بیرون نویس کرده به معلم خود ارائه نمایند. ۲- مشکلات خود را از نوشته‌های روی تخته حل نمایند. ۳- شاگردانی که درس را بهتر یاد گرفته اند به میل، رغبت و با در نظرداشت نوبت، درس را تشریح می‌نمایند و خلاصهٔ درس را در کتابچه‌های خود یاد داشت می‌گیرند. ۴-مطابق سویه خود به سؤالات جواب می‌دهند. ۱- جامعه از یک نوع نظم و قواعد برخوردار است و آن عبارت از: هر چیز باید در جای خود باشد، مؤسسات مختلف، نهادها و احزاب همه روزه به کارهای عادی خود ادامه می‌دهند، مردم مانند همیشه کارهای خود را انجام می‌دهند و از قانون مملکت خود متابعت می‌کنند. ۲- در حقیقت جامعه مانند یک انجنی است که از پرزه‌های متنوع خورد و بزرگ تشکیل گردیده است و در یک نظم و هماهنگی با هم کار می‌کنند. ۵- نواقص کاری خود را از روی توضیحات معلم محترم شان اصلاح می‌نمایند.	۱۰ دقیقه ۱۵ دقیقه ۱۰ دقیقه ۳ دقیقه

جواب به سؤالات متن درس

۱- اگر نظم و هماهنگی در زنده‌گی اجتماعی نباشد، چه خواهد شد؟

وقتیکه نظم و هماهنگی دقیق در جامعه وجود نداشته باشد، نظم زنده‌گی اجتماعی مختل می‌شود.

۲-زنده‌گی زنبور عسل ومورچه گان چگونه است؟

زنبور عسل و مورچه زنده‌گی اجتماعی دارند و تعداد زیادی از آن‌ها در یک خانه باهمدیگریکجا زنده‌گی می‌کنند، زنده‌گی اجتماعی به معنی این است که هر کدام وظیفه خاصی را بر عهده گرفته و به خوبی انجام می‌دهد.

۳-فرق بین زنده‌گی اجتماعی انسان و زنده‌گی اجتماعی زنبور عسل در چه نهفته است؟

زنبور عسل بدون انکه از نظم الهام شده و مخالفت سرپیچی کند، به کار و وظیفه خود می‌پردازد و دلیل آن این است که آن‌ها به همین قسم آفریده شده اند و غیر از آن نمی‌تواند عمل کند.

۴-منظور از نظم اجتماعی در سطح کوچک چیست؟

منظور از نظم اجتماعی در سطح کوچک این است که افراد در جامعۀ رفتار یکدیگر را می‌فهمند؛ و ازاینرو آن‌ها می‌توانند عمل کردهای یکدیگر را پیش‌بینی نموده و به آسانی باهم ارتباط برقرار کنند.

۵-نظم اجتماعی در سطح وسیع چه اهمیت دارد؟

وقتی از نظم در سطح وسیع صحبت می‌کنیم، منظور از نظم در سازمان‌ها، نهادها و همۀ جامعه است. خوبی‌های نظم در سطح وسیع اینست که در مو جودیت این نهادها جامعه؛ مانند: یک ماشین که از اجزای خورد و بزرگ زیادی تشکیل شده، به نظم و هماهنگی خاصی کار می‌کند.

۶- یک مثال از نظم کوچک و یک مثال از نظم بزرگ را توضیح دهید.

شما برای خرید کتابچه به دکانی مراجعه می‌کنید، دکاندار منظور شما را می‌فهمد، کتابچه را به شما می‌دهد و پول خود را می‌گیرد، ارتباط شما با دکاندار به این خاطر بسیار ساده برقرار شد که هردوی شما از زبان مشترک، ارزش‌های مشترک و قواعد مشترک برخوردار بودید.

مثال سطح وسیع: جامعه از یک نوع نظم و هماهنگی برخوردار است هیچ وقت قبل از رفتن به جاهای زیر تردید ندارید که نانوا، قصابی، مکتب، ترکاری فروش، هوتلی به کار روزمره خود حاضر نگردند و به دیگر کار بپردازند.

معلومات اضافی

نظم اجتماعی

نظم در لغت به معنی تنظیم، ترتیب وتوالی است؛ امّا معنای نظم در جاهای مختلف، متفاوت است.

نظم در جامعهٔ انسانی به معنای آرامش، انتظام واطاعت است، نظم اجتماعی نیز از همین دیدگاه مورد نظر قرار می‌گیرد و به معنای اطاعت تمامی اعضای یک جامعه از قواعد، ارزش‌ها و قوانینی است که اساس و قوام جامعه را تشکیل میدهد.

نظم اجتماعی می‌تواند به طور مستقیم، هماهنگی، تعادل و انسجام روابط اجتماعی را برساند که مجمو عهٔ افراد جامعه را از طریق مناسبات اقتصادی و سیاسی به سوی زنده‌گی مشترک جلب می‌کند و حیات اجتماعی را امکان پذیر می‌سازد.

یکی از مسایلی که انسان‌ها در حیات عادی و روز مرهٔ خود به آن ضرورت دارند مسأله یی نظم و رعایت مقررات در امور اجتماعی است. مقصد ما از نظم نوعی کنترول و تفتیش درحصهٔ عمل ورفتار خویش در رابطه با موضعگیری‌ها و طرز بر خوردها می‌باشد.

برای اینکه کارها به وجه احسن صورت گیرد باید رعایت نظم را درهمه امور در نظر داشته با تلاش و کوشش، وظایف محوله را انجام دهیم.

وجود نظم در اجتماع جلو پراکنده‌گی بی نظمی‌ها و هرج و مرج را گرفته که این خود در سلامت روانی انسان‌ها مؤثر است. در هر کار دنیا که نظم موجود نباشد، نتیجهٔ آن منفی بوده عواقب نا گوار در قبال خواهد داشت.

انسان در فطرتش نظم نهفته است و آوردن نظم در اجتماع سبب می‌شود تا تصمیم گیری‌های مناسب تقویت یافته و در این صورت انسان‌ها می‌توانند با اعتماد بیشتری زنده‌گی خویش را پیش ببرند

درس(هفتم)

زمان تدریس(یک ساعت درسی)

<table>
<tr><th>عناوین مطالب</th><th colspan="2">شرح مطالب</th></tr>
<tr><td>عنوان درس</td><td colspan="2">عوامل نظم اجتماعی(ارزش‌ها، قواعد و نقش اجتماعی)</td></tr>
<tr><td>هدف کلی</td><td colspan="2">در نظم اجتماعی به نقش، اهمیت و قواعد اجتماعی آشنا شوند.</td></tr>
<tr><td>اهداف آموزشی (دانشی، مهارتی، ذهنیتی)</td><td colspan="2">از شاگردان انتظار می‌رود که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند:
• نقش وا همیت ارزش‌ها در استحکام نظم اجتماعی بدانند.
• نقش وا همیت قواعد را در استحکام نظم اجتماعی بیان کرده بتوانند.
• به نظم در جامعه نظر مثبت پیدا نمایند.</td></tr>
<tr><td>روش‌های تدریس</td><td colspan="2">فعالیت‌های گروپی، مباحثه، سؤال و جواب.</td></tr>
<tr><td>مواد ممکن و ممُد درسی</td><td colspan="2">کتاب، تخته، تباشیر، تصاویر، چارت‌ها، پروجکتور، سلایدها و غیره.</td></tr>
<tr><td>شیوۀ ارزیابی</td><td colspan="2">تحریری، تقریری، سؤال و جواب، مشاهده و ارزیابی صنفی.</td></tr>
<tr><td rowspan="2">فعالیت‌های تدریس و آموزش درصنف</td><td>فعالیت مقدماتی
سلام و احوال‌پرسی با شاگردان، تنظیم صنف، دیدن نظافت، گرفتن حاضری و ملاحظۀ کار خانه‌گی، طرح یک سؤال از درس گذشته؛ مانند: نظم اجتماعی در سطح وسیع چه مزایا دارد؟</td><td>زمان ۵ دقیقه</td></tr>
<tr><td>انگیزه
- در تصویر صفحۀ (۲۷) کتاب تان چه را می‌بینید؟</td><td>۲ دقیقه</td></tr>
</table>

فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان به دقیقه
۱- شاگردان را به گروپ‌های مناسب تقسیم و به آن‌ها هدایت دهید، که صفحهٔ(۲۷) را باز نموده در بارهٔ فعالیت درس جدید بحث نمایند، لغات و اصطلاحات مشکل را بیرون نویس نمایند. ۲- اصطلاحات مشکل را که شاگردان قادر به حل آن نگردیده اند روی تخته تحریر و معنی نمایید. ۳- از چند شاگرد که درس را آموخته اند و حاضر اند که آن‌را تشریح نمایند، بخواهید به نوبت، درس را تشریح کنند. بعد از آن خلاصهٔ درس را به صورت عام فهم به شاگردان تشریح نمایید تا درس استحکام یابد. **۴-ارزیابی درس جدید** از چند شاگرد (دیرآموز، متوسط و لایق) سؤالات زیر ذیل را بپرسید: ۱-اگر در کارهای ما ارزش‌های مشترک وجود نداشته باشد چه واقع می‌شود؟ ۲- مسلمانان از کدام قواعد وارزش‌ها پیروی می‌نمایند؟ ۳- نقش در نظم اجتماعی چه کمک می‌نماید؟ ۵- **کار خانه‌گی** درمورد کارخانه‌گی به شاگردان توضیحات دهید.	۱-به گروپ‌ها تقسیم شده و در بارهٔ فعالیت درس جدید بحث می‌نمایند، لغات و اصطلاحات مشکل درس جدید را که نفهمیده اند، بیرون نویس کرده به معلم خود ارائه نمایند. ۲- مشکلات خود را از نوشته‌های روی تخته حل نمایند. ۳- شاگردانی که درس را بهتر یاد گرفته اند به میل، رغبت و با درنظرداشت نوبت، درس را تشریح می‌نمایند و خلاصهٔ درس را در کتابچه‌های خود یاد داشت می‌کنند. ۴-مطابق سویه خود به سؤالات جواب می‌دهند. ۱- اگر درکارهای ما ارزش‌های مشترک وجود نداشته باشد، امکان توافق وجود ندارد، چون در آن صورت آن‌ها نمی‌توانند بالای این که چه چیزی عادلانه است و رفتار مناسب کدام است، با هم توافق نمایند. ۲- مسلمانان از قواعد و ارزش‌هایی اسلامی پیروی می‌نمایند که یقیناً رفتارهای افراد جامعه را به طور دقیقً تنظیم می‌کند و به راهی که آن‌ها را به خداوند (جَلَّ جَلاَلُه) نزدیک نموده و به سوی خوشبختی دنیا و آخرت ببرد هدایت میکند. ۳- افراد یک جامعه با رعایت کردن قواعد و ارزش مشترک در نقش‌های مختلف اجتماعی، از پراکنده‌گی و هرج و مرج جلوگیری نموده ورفتارهای خود را منظم سازد. ۵- شاگردان نواقص کاری خود را از روی توضیحات معلم شان اصلاح می‌نمایند.	۱۰ دقیقه ۱۵ دقیقه ۱۰ دقیقه ۳ دقیقه

جواب به سؤالات متن درس

۱- ارزش‌های اجتماعی را تعریف نمایید.

- ارزش‌های اجتماعی شامل همه چیزهای مطلوب یا نامطلوب، مناسب یا نا مناسب است که مورد علاقه، توجه و احترام انس آن‌ها است.

۲-ارزش‌ها در زنده‌گی اجتماعی ما چی نقشی را بازی می‌نمایید.

- ما در بسیاری چیزها از موضوعات قضاوت می‌کنیم یعنی آن‌ها را خوب یا بد، مناسب یا نا مناسب می‌دانیم. به طور مثال: احترام کردن به یکدیگر، درس خواندن، کارکردن، امانتداری و راستگویی را خوب می‌گوییم. بی احترامی، تنبلی، خیانت و دروغگویی را بد می‌گوییم. دانشمندان علوم اجتماعی این نوع مفاهیم را ارزش می‌نامند.

۳-قواعد چیست؟

- قواعد اجتماعی عبارت از شیوۀ عملی معینی است که در گروه یا جامعه مروج و متداول است و فرد در جریان زنده‌گی خود آن‌را می‌آموزد و به کار می‌برد و نیز انتظار دارد که دیگر افراد جامعه نیز آن‌را انجام دهند.

۴-نقش چیست؟ و شما فعلاً کدام نقش را ایفا می‌نمایید؟

- نقش‌های اجتماعی مجموع فعالیت‌های معینی هستند که فرد در داخل گروپ خود ایفا می‌کند. مانند: متعلم، سپورتمین...

معلومات اضافی

ارزش‌های اجتماعی: دارای ثقل اخلاقی بیشتری هستند. بعضی از ارزش‌ها نسبت به ارزش‌های دیگر مهم تر هستند چراکه محرک عمدۀ برای انجام کارها در جامعه هستند و سبب ایجاد مشارکت‌های میان افراد و گروپ‌ها می‌گردند این ارزش‌ها نشان میدهند که چه چیز در جامعه خواستنی و حتی اساسی است و نقش عمدۀ در دوام، نظم و رفاه جامعه دارد.

قواعد اجتماعی

طوری‌که دردرس عوامل نظم اجتماعی، به قواعد اجتماعی منحیث یکی از عوامل نظم اجتماعی اشاره نمودیم و گفتیم که قواعدروابط اجتماعی را تنظیم می‌کنند و از آن طریق نظم اجتماعی به وجود می‌آید. در اینجا مشخص می‌شود که قواعد برای زنده‌گی جمعی و نظم اجتماعی الزامی هستند و اگر در روابط اجتماعی قواعد رعایت نشوند زنده‌گی اجتماعی مختل و جامعه فلج می‌شود. در آنصورت ((روابط اجتماعی)) که هدفش بهتر برآورده شدن نیاز است، به طور معکوس تأثیر می‌گذارد. و انسان به هدفش نمی‌رسد.

رول اجتماعی: یک داکتر وقتی رول خود را خوب ایفا می‌کند که: اول با مریض برخورد انسانی و صمیمانه داشته باشد. نیازهای اجتماعی مریض اجتماعی مریض را برآورده کند و به هر نوع سؤالات مریض دوستانه و با حوصله جواب بدهد. دوم مریض او را درست تشخیص دهد. و ادویۀ که تجویز می‌نماید موجب شفای مریض بیمار گردد. به این شخص می‌گویند یک « داکتر ماهر» داکتری که رول خود را درست ایفا نموده است. بنابراین اگر فرد درجامعه رول خود را به خوبی ایفا نماید سبب نظم، دوام و رفای جامعه می‌گردد.

درس (هشتم)

زمان تدریس(یک ساعت درسی)

عناوین مطالب	شرح مطالب	
عنوان درس	**عوامل نظم اجتماعی قانون و پولیس**	
هدف کلی	آشنایی با سایر عوامل نظم اجتماعی	
اهداف آموزشی **(دانشی، مهارتی، ذهنیتی)**	از شاگردان انتظار می‌رود که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند: • وسایل و روش‌های کنترول و ایجاد نظم در اجتماع را بدانند. • قانون و پولیس را منحیث مجریان نظم در اجتماع تفکیک کرده بتوانند. • با روش‌های برقراری نظم در اجتماع علاقه مندی نشان دهند.	
روش‌های تدریس	فعالیت‌های گروپی، مباحثه، سؤال و جواب.	
مواد ممکن و ممِّد درسی	کتاب، تخته، تباشیر، تصاویر، چارت‌ها، پروجکتور، سلایدها و غیره.	
شیوۀ ارزیابی	تحریری، تقریری، سؤال و جواب، مشاهده و ارزیابی صنفی.	
فعالیت‌های تدریس و آموزش درصنف	**فعالیت مقدماتی** سلام و احوالپرسی با شاگردان، تنظیم صنف ، دیدن نظافت، گرفتن حاضری و ملاحظۀ کارخانه‌گی، طرح یک سؤال از درس گذشته؛ مانند: رول در نظم اجتماعی چه کمک می‌نماید؟	زمان ۵ دقیقه
	انگیزه - در تصویر صفحۀ(۳۱) کتاب تان چه را می‌بینید	۲ دقیقه

فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان به دقیقه
۱- شاگردان را به گروپ‌های مناسب تقسیم و به آن‌ها هدایت دهید که صفحهٔ(۳۱) را باز نموده در بارهٔ زندان که یکی از مهمترین وسایل کنترول اجتماعی به مشار می‌رود بحث نمایند، لغات و اصطلاحات مشکل را بیرون نویس نمایند. ۲- اصطلاحات مشکل را که شاگردان قادر به حل آن نگردیده اند روی تخته تحریر و معنی نمایید. ۳- از چند شاگرد که درس را آموخته اند و حاضر اند که آن‌را تشریح نمایند، بخواهید به نوبت، درس را تشریح کنند. بعد از آن خلاصهٔ درس را به صورت عام‌فهم به شاگردان تشریح نمایید تا درس استحکام یابد. **۴-ارزیابی درس جدید** از چند شاگرد (دیرآموز، متوسط و لایق) سؤالات ذیل را بپرسید: ۱-کدام عوامل باعث ایجاد بی‌نظمی می‌گردد؟ ۲- قانون، کدام روابط را تنظم می‌نماید؟ وظیفهٔ پولیس چیست؟ ۵- **کارخانه‌گی** در مورد کارخانه‌گی به شاگردان توضیحات دهید.	۱- به گروپ‌ها تقسیم شده و در بارهٔ فعالیت درس جدید بحث می‌نمایند، لغات و اصطلاحات مشکل درس جدید را که نفهمیده اند، بیرون نویس کرده به معلم خود ارائه نمایند. ۲- مشکلات خود را از نوشته‌های روی تخته حل نمایند. ۳- شاگردانی که درس را بهتر یاد گرفته اند به میل، رغبت و با درنظرداشت نوبت، درس را تشریح می‌نمایند و خلاصهٔ درس را در کتابچه‌های خود یاد داشت می‌کنند. ۴-مطابق سویهٔ خود به سؤالات جواب می‌دهند. ۱- عواملی که باعث ایجاد بی‌نظمی می‌گردد عبارت انداز: ازدیاد نفوس، نابرابری، بی‌عدالتی و غیره. ۲-قانون روابط مردم را با یکدیگر و روابط مردم را با دولت تنظیم و هماهنگ می‌سازد. ۳- پولیس امنیت داخلی کشور را در برابر مجرمین و جنایت کاران محافظت می‌کنند. ۵-شاگردان نواقص کاری خود را از روی توضیحات معلم شان اصلاح می‌نمایند.	۱۰ دقیقه ۱۵ دقیقه ۱۰ دقیقه ۳ دقیقه

درس (نهم)

زمان تدریس(یک ساعت درسی)

عناوین مطالب	شرح مطالب	
عنوان درس	**عوامل نظم اجتماعی، قوۀ قضاییه و زندان**	
هدف کلی	آشنایی با قوۀ قضاییه و زندان	
اهداف آموزشی **(دانشی، مهارتی، ذهنیتی)**	از شاگردان انتظار می‌رود که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند: • قوۀ قضاییه را منحیث یکی از عوامل برقراری نظم اجتماعی بدانند. • محکمه و زندان را منحیث عوامل نظم اجتماعی تشریح کرده بتوانند. • شاگردان در بارۀ محکمه و زندان مبحث عوامل نظم اجتماعی ذهنیت مطلوب پیدا نمایند.	
روش‌های تدریس	فعالیت‌های گروپی، مباحثه، سؤال و جواب.	
مواد ممکن و ممُد درسی	کتاب، تخته، تباشیر، تصاویر، چارت‌ها، پروجکتور، سلایدها و غیره.	
شیوۀ ارزیابی	تحریری، تقریری، سؤال و جواب، مشاهده و ارزیابی صنفی.	
فعالیت‌های تدریس و آموزش درصنف	**فعالیت مقدماتی** سلام و احوال‌پرسی با شاگردان، تنظیم صنف، دیدن نظافت، گرفتن حاضری و ملاحظۀ کارخانه‌گی، طرح یک سؤال از درس گذشته؛ مانند: مهمترین وسایل و روش‌ها برای کنترول اجتماعی و ایجاد نظم کدام اند؟	زمان ۵ دقیقه
	انگیزه - مرجعی که از طریق آن اختلافات و دعاوی حقوقی و یا جنایی فیصلۀ می‌شود، به نام چه یاد می‌شود؟	۲ دقیقه

فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان به دقیقه
۱- شاگردان را به گروپ‌های مناسب تقسیم و به آن‌ها هدایت دهید که صفحهٔ(۳۳) را باز نموده در بارهٔ زندان که یکی از مهمترین وسایل کنترول اجتماعی به مشار می‌رود بحث نمایند، لغات و اصطلاحات مشکل را بیرون نویس نمایند.	۱- به گروپ‌ها تقسیم شده و در بارهٔ فعالیت درس جدید بحث می‌نمایند، لغات و اصطلاحات مشکل درس جدید را که نفهمیده اند، بیرون نویس کرده به معلم خود ارائه نمایند.	۱۰ دقیقه
۲- اصطلاحات مشکل را که شاگردان قادر به حل آن نگردیده اند روی تخته تحریر و معنی نمایید. ۳- از چند شاگرد که درس را آموخته اند و حاضر اند که آن‌را تشریح نمایند، بخواهید به نوبت، درس را تشریح کنند. بعد از آن خلاصهٔ درس را به صورت عام فهم به شاگردان تشریح نمایید تا درس استحکام یابد.	۲- مشکلات خود را از نوشته‌های روی تخته حل نمایند. ۳- شاگردانی که درس را بهتر یادگرفته اند به میل، رغبت و با درنظرداشت نوبت، درس را تشریح می‌نمایند و خلاصهٔ درس را در کتابچه‌های خود یاد داشت می‌کنند.	۱۵ دقیقه
۴-ارزیابی درس جدید از چند شاگرد (دیرآموز، متوسط و لایق) سؤالات ذیل را بپرسید: ۱- محکمه مرجعی به کدام اشخاص است؟ ۲- چرا زندان را مرکز تأدیبی و تربیت مجدد می‌دانند.	۴-مطابق سویهٔ خود به سؤالات جواب می‌دهند. ۱- محکمه مرجعی برای کسانی است که حقوق شان توسط افراد، شرکت‌ها و یا دولت مورد تعرض قرار گرفته باشد. ۲- زندان نیز یکی از مراکز و تربیت مجدد بوده که اجتماع را از شر مجرمین پاکسازی می‌کند.	۱۰ دقیقه
۵- **کارخانه‌گی** در مورد کارخانه‌گی به شاگردان توضیحات دهید.	۵- شاگردان نواقص کاری خود را از روی توضیحات معلم شان اصلاح می‌نمایند.	۳ دقیقه

جواب به سؤالات متن درس هفتم

۱- کدام عوامل باعث ایجاد بی نظمی درجامعه می‌گردد؟

ازدیاد نفوس، بی‌سوادی، بی‌عدالتی، بی‌کاری و سایر عوامل که تشنج را به بار می‌آورد ایجاد بی‌نظمی کرده، انحراف را افزایش داده و مردم را به شورش سوق می‌دهند.

۲- از عوامل مهم دیگری که بی نظمی رابه بار می‌آورد، نام بگیرید.

قتل، دزدی، اعتیاد، انحراف و سرپیچی از قانون.

۳- مهمترین وسایل که جهت کنترول از آن استفاده می‌شود کدام‌ها اند؟

مهم‌ترین آن‌ها؛ عبارت اند از: تعمیم تعلیم و تربیه و آگاهی از قانون، پیروی از احکام دین مبین اسلام پولیس، محکمه و زندان.

۴- قانون چیست؟ اوامر صریح و الزامی است که به صورت کتبی توسط مراجع ذیصلاح وضع و تدوین شده باشد. قانون بسیاری از اعمال مردم و دولت را تنظیم می‌کند و روابط میان مردم با یکدیگر از یک‌سو و روابط میان مردم و دولت را از سوی دیگر، تنظیم و هماهنگ می‌سازد.

۵- اگر در جامعه یی قانون حکم فرمانباشد چه می‌شود؟

اگر قانون در جامعه وجود نداشته باشد، بی‌نظمی و هرج و مرج بر جامعه حاکم خواهد شد، که بالاخره به سقوط نظام اجتماعی منجر خواهد شد.

۶- یکی از پشتوانه‌های مهم قانون را بیان دارید.

موجودیت قانون درهر جامعه یک امر ضروری است. امّا انفاذ قانون باید ضمانت اجراییوی داشته باشد. امروز پولیس یکی از مؤسسات مهم اجتماعی برای حفظ نظم و امنیت اجتماعی به حساب می‌رود.

۷- زندانی کردن مجرمین برای جامعه چه نفعی را به بار می‌آورد؟

زندان نیز یکی از مراکز تأدیبی وتربیت مجدد بوده، که اجتماع را از شرمجرمین پاکسازی می‌کند؛ بنابراین یکی از مهم‌ترین مراکز اصلاح اجتماعی به شمار می‌رود.

۸- آیا در پهلوی عوامل یاد شده، عوامل معنوی نیز وجود دارد، که در حفظ نظم و دیسپلین جامعه کمک کند؟

اگرانسان از ایمان قوی برخوردار باشد و به مرگ و روز آخرت یقین جازم داشته باشد و بداند که ازذره ذرۀ اعمال خود مورد پرسش قرار می‌گیرد، این روحیه خود به پولیس نهانی مبدل می‌شود و صاحبش را وادار می‌سازد که از هر جرم و جنایتی خود داری ورزد.

معلومات اضافی

قانون، قوۀ قضاییه، زندان

قانون: قانون اوامر صریح و الزامی است که به صورت کتبی توسط مقامات ذیصلاح وضع و تدوین شده باشد. منظور از آن رهنمایی حیات آیندۀ افراد جامعه می‌باشد، قانون روابط اجتماعی را تنظیم می‌بخشد و از آن طریق نظم اجتماعی به وجود می‌آید، اکثریت از آن پیروی می‌کنند در نتیجه همه خود را موظف به پیروی از آن می‌دانند که سبب نظم، دوام، پیشرفت و رفاه جامعه می‌گردد.

قوۀ قضاییه

رکن مستقل دولت جمهوری اسلامی افغانستان می‌باشد. قوۀ قضاییه مرکب است از یک ستره محکمه، محاکم استیناف و محاکم ابتداییه که تشکیلات و صلاحیت آن‌ها توسط قانون تنظیم می‌گردد. ستره محکمه به حیث عالیترین ارگان قضایی جمهوری اسلامی افغانستان قرار دارد.

زندان

محلی که درآن اشخاصی‌که به حکم‌نهایی محکمه محکوم علیه قرار گرفته اند نگهداری می‌شوند. ممکن است تصور شود مصونیت فردی تا وقتی متصور است که شخص از طرف مراجع قانونی تعقیب نگردیده باشد و همین که شخص از طرف مراجع قانونی زندانی شد دیگر مصونیت از او گرفته می‌شود این تصور صحیح نیست؛ زیرا شخص نه تنها در حالت عادی از مصونیت بهره‌مند است؛ بلکه در زمانی که به دستور محکمه آزادی وی سلب و محدود می‌شود نیز از مصونیت برخوردار است.

درس(دهم)

زمان تدریس(یک ساعت درسی)

عناوین مطالب	شرح مطالب	
عنوان درس	**انحرافات اجتماعی**	
هدف کلی	آشنایی به انحرافات اجتماعی و اضرار آن	
هداف آموزشی **(دانشی، مهارتی، ذهنیتی)**	از شاگردان انتظار می‌رود که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند: • مفهوم انحرافات اجتماعی را بدانند. • تأثیرات متنوع کمیت و کیفیت نفوس در ایجاد انحرافات را تشریح کرده بتوانند. • در کوششهای جلوگیری از انحرافات سهم فعال بگیرند.	
روش‌های تدریس	فعالیت‌های گروپی، مباحثه، سؤال و جواب.	
مواد ممکن و ممِّد درسی	کتاب، تخته، تباشیر، تصاویر، چارت‌ها، پروجکتور، سلایدها و غیره.	
شیوهٔ ارزیابی	تحریری، تقریری، سؤال و جواب، مشاهده و ارزیابی صنفی.	
فعالیت‌های تدریس و آموزش درصنف	**فعالیت مقدماتی** سلام و احوال‌پرسی با شاگردان، تنظیم صنف ، دیدن نظافت، گرفتن حاضری و ملاحظهٔ کار خانه گی، طرح یک سؤال از درس گذشته؛ مانند: مهمترین وسایل کنترول اجتماعی در دنیای مدرن کدام‌ها اند؟	زمان ۵ دقیقه
	انگیزه - در تصویر صفحهٔ(۳۵) کتاب نگاه کنید، چه را می‌بینید؟	۲ دقیقه

فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان به دقیقه
۱- شاگردان را به گروپ‌های مناسب تقسیم و به آن‌ها هدایت دهید که صفحهٔ(۳۵) را باز نموده در بارهٔ فعالیت درس جدید بحث نمایند، لغات و اصطلاحات مشکل را بیرون نویس نمایند. ۲- اصطلاحات مشکل را که شاگردان قادر به حل آن نگردیده اند روی تخته تحریر و معنی نمایید. ۳- از چند شاگرد که درس را آموخته اند و حاضر اند که آن‌را تشریح نمایند، بخواهید به نوبت، درس را تشریح کنند. بعد از آن خلاصهٔ درس را به صورت عام فهم به شاگردان تشریح نمایید تا درس استحکام یابد. **۴-ارزیابی درس جدید** از چند شاگرد (دیرآموز، متوسط و لایق) سؤالات ذیل را بپرسید: ۱- بیجاشدن چند نوع است؟ ۲- افرادی که قواعد جامعه را نقض می‌کنند با چه عکس العمل مردم روبرو می‌شوند؟ ۳- چه چیز در جامعه روابط ما را نظم و نسق میدهند؟ ۵- **کارخانه‌گی** در مورد کارخانه‌گی به شاگردان توضیحات دهید.	۱- به گروپ‌ها تقسیم شده و در بارهٔ فعالیت درس جدید بحث می‌نمایند، لغات و اصطلاحات مشکل درس جدید را که نفهمیده اند، بیرون نویس کرده به معلم خود ارائه نمایند. ۲- مشکلات خود را از نوشته‌های روی تخته حل نمایند. ۳- شاگردانی که درس را بهتر یاد گرفته اند به میل، رغبت و با درنظرداشت نوبت، درس را تشریح می‌نمایند و خلاصهٔ درس را در کتابچه‌های خود یاد داشت می‌کنند. ۴-مطابق سویهٔ خود به سؤالات جواب می‌دهند. ۱- بیجا شدن دو نوع است: یکی داخلی و دیگر خارجی. ۲- جامعه در مقابل این افراد سکوت نمی‌کنند و با استفاده از وسایل مختلف جلو اعمال آن‌ها را می‌گیرند. ۳- ارزش‌ها و قواعد ۵- شاگردان نواقص کاری خود را از روی توضیحات معلم شان اصلاح می‌نمایند.	۱۰ دقیقه ۱۵ دقیقه ۱۰ دقیقه ۳ دقیقه

درس (یازدهم)

زمان تدریس(یک ساعت درسی)

<table>
<tr><th>عناوین مطالب</th><th colspan="2">شرح مطالب</th></tr>
<tr><td>عنوان درس</td><td colspan="2">انحرافات اجتماعی</td></tr>
<tr><td>هدف کلی</td><td colspan="2">آشنایی به اهمیت جلوگیری از انحرافات</td></tr>
<tr><td>اهداف آموزشی
(دانشی، مهارتی، ذهنیتی)</td><td colspan="2">از شاگردان انتظار می‌رود که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند:
• به بعضی نظریات در بارۀ جرایم و انحرافات آشنا شوند.
• راه‌های خود داری و توجه کردن از جرم و جنایت را تشریح کرده بتوانند.
• به از بین بردن انحرافات ذهنیت مثبت پیدا کنند.</td></tr>
<tr><td>روش‌های تدریس</td><td colspan="2">فعالیت‌های گروپی، مباحثه، سؤال و جواب.</td></tr>
<tr><td>مواد ممکن و ممُد درسی</td><td colspan="2">کتاب، تخته، تباشیر، تصاویر، چارت‌ها، پروجکتور، سلایدها و غیره.</td></tr>
<tr><td>شیوۀ ارزیابی</td><td colspan="2">تحریری، تقریری، سؤال و جواب، مشاهده و ارزیابی صنفی.</td></tr>
<tr><td rowspan="2">فعالیت‌های تدریس و آموزش درصنف</td><td>فعالیت مقدماتی
سلام و احوال‌پرسی با شاگردان، تنظیم صنف، دیدن نظافت، گرفتن حاضری و ملاحظۀ کارخانه‌گی، طرح یک سؤال از درس گذشته؛ مانند: ازدیاد نفوس چه تأثیری در نظم جامعه دارد؟</td><td>زمان ۵ دقیقه</td></tr>
<tr><td>انگیزه
- در تصویر صفحۀ(۳۹) کتاب تان چه را می‌بینید؟</td><td>۲ دقیقه</td></tr>
</table>

فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان به دقیقه
۱- شاگردان را به گروپ‌های مناسب تقسیم و به آن‌ها هدایت دهید که صفحهٔ(۳۹) را باز نموده در بارهٔ فعالیت درس جدید بحث نمایند، لغات و اصطلاحات مشکل را بیرون نویس نمایند. ۲- اصطلاحات مشکل را که شاگردان قادر به حل آن نگردیده اند روی تخته تحریر و معنی نمایید.	۱- به گروپ‌ها تقسیم شده و در بارهٔ فعالیت درس جدید بحث می‌نمایند، لغات و اصطلاحات مشکل درس جدید را که نفهمیده اند، بیرون نویس کرده به معلم خود ارائه نمایند. ۲- مشکلات خود را از نوشته‌های روی تخته حل نمایند.	۱۰ دقیقه
۳- از چند شاگرد که درس را آموخته اند و حاضر اند که آن‌را تشریح نمایند، بخواهید به نوبت، درس را تشریح کنند. بعد از آن خلاصهٔ درس را به صورت عام فهم به شاگردان تشریح نمایید تا درس استحکام یابد.	۳- شاگردانی که درس را بهتر یاد گرفته اند به میل، رغبت و با درنظرداشت نوبت، درس را تشریح می‌نمایند و خلاصهٔ درس را در کتابچه‌های خود یاد داشت می‌کنند.	۱۵ دقیقه
۴-ارزیابی درس جدید از چند شاگرد (دیرآموز، متوسط و لایق) سؤالات ذیل را بپرسید: ۱- به خاطر دسترسی به موفقیت اقتصادی چه باید کرد؟ ۲- اگر کسی در سن کودکی با مجرم ومنحرف معاشرت میکند چه عواقبی خواهد داشت؟ ۳- سعدی شیرازی در این بارهٔ کدام شعر را سروده است؟	۴- مطابق سویهٔ خود به سؤالات جواب می‌دهند. ۱- برای اینکه به موفقیت اقتصادی رسید و از جرم جلوگیری شود باید راه‌های مشروع رسیدن به اهداف اجتماعی برای همه فراهم گردد. ۲- اگر کسی در سن کودکی با مجرم ومنحرف معاشرت می‌کند، عادات آن‌ها را یادمی‌گیرد منحرف شده و مرتکب جرم و جنایت می‌شود. ۳- **پسر نوح با بدان بنشست** **خاندان نبوتش گم شد** **سگ اصحاب کهف روزی چند** **پی نیکان گرفت و مردم شد**	۱۰ دقیقه
۵- **کارخانه‌گی** در مورد کارخانه‌گی به شاگردان توضیحات دهید.	۵- شاگردان نواقص کاری خود را از روی توضیحات معلم شان اصلاح می‌نمایند.	۳ دقیقه

جواب به سؤالات متن درس

۱- چه کسی را منحرف می‌گویند؟

اشخاصی در جامعه پیدا می‌شوند که قوانین را به طور مکرر نقض می‌کنند؛ این طور افراد را مجرم منحرف، و عمل آن‌ها را جرم، انحراف می‌نامند.

۲- از نظر بعضی جامعه شناسان، کدام عوامل افراد را به سوی انحراف سوق می‌دهد؟

تحت فشار قرارگرفتن در زنده‌گی، تضاد، تاپه زدن(تهمت)، انتقال انحراف، سرکشی از قوانین وقواعد جامعه.

۳- نظریهٔ زیر فشار قرار گرفتن چیست؟ توضیح دهید.

افرادی یک جامعه سعی و کوشش دارند تا موفقیت‌های شغلی و اقتصادی را به دست آورند اما از طرف دیگر امکان دسترسی به آن میسر نیست؛ بعضی از مردم در تحت این شرایط برای رسیدن به این هدف از وسایل نامشروع استفاده می‌کنند دست به جرم و انحراف می‌زنند.

۴- نظریهٔ تاپه زدن چه معنی دارد؟

نظریهٔ وجود دارد که می‌گوید وقتی کسی به هر دلیلی که باشد مرتکب یک انحراف شود، مردم او را به عنوان منحرف و مجرم می‌شناسند و به این ترتیب به او تاپهٔ مجرم می‌زنند.

۵- نظریهٔ تضاد به چه چیزی اشاره می‌کند؟

صاحبان قدرت و ثروت، انحراف و جرم را طوری تعریف می‌کنند، که تنها انحراف مردم فقیر جرم تلقی می‌شود و انحراف خود آن‌ها از دایرهٔ تعریف بیرون می‌ماند و بدین ترتیب، ثروتمندان از عواقب انواع جرایمی که مرتکب می‌شوند، در امان می‌مانند؛ ولی فقرا به خاطر انحرافات جزیی سال‌ها در کنج زندان می‌خوابند .

۶- نظر یهٔ انتقال چیست؟ بیان دارید.

نظریهٔ دیگری که از قدیم در میان مردم نیز رواج داشت، می‌گوید: انحراف بیشتر یادگرفتنی است: وقتی کسی، به خصوص در سنین کودکی، با افراد مجرم و منحرف معاشرت می‌کند، عادات آن‌ها را یاد می‌گیرد.

معلومات اضافی

انحرافات اجتماعی

رفتاری‌که قواعد مهم اجتماعی را نقض کند و مورد عدم پذیرش بسیاری ازمردم قرار گیرد، انحراف اجتماعی گفته می‌شود. جامعه شناسان ریشهٔ انحرافات را در محیط و شرایط اجتماعی جستجو کرده، علل اصلی آن‌ها را خود جامعه می‌دانند، انواع نظریه‌های جامعه شناسی انحرافات اجتماعی عبارتنداز:

تحت فشارقرار گرفتن

یکی از علل ایجاد انحرافات و بی قانونی، محدودیت در حصول هدف‌های پذیرفته شدهٔ فرهنگی می‌باشد. به دست آوردن ثروت یکی از هداف‌ها و آزادی‌های مهم و با اهمیت مردم است. آن‌ها برای دسترسی به آن‌ها سخت تلاش می‌نمایند؛ اما بسیاری از آرزو کننده گان ثروت، به خصوص گروپ‌های فقیر و نادار راه‌های رسیدن به آن را بسته می‌بینند و به ناچار به سوی رفتارهای انحرافی سوق داده می‌شوند.

تحت فشارقرار گرفتن

یکی از علل ایجاد انحرافات و بی قانونی، محدودیت در حصول هدف‌های پذیرفته شدۀ فرهنگی می‌باشد. به دست آوردن ثروت یکی از هداف‌ها و آزادی‌های مهم و با اهمیت مردم است. آن‌ها برای دسترسی به آن‌ها سخت تلاش می‌نمایند؛ اما بسیاری از آرزو کننده گان ثروت، به خصوص گروپ‌های فقیر و نادار راه‌های رسیدن به آن را بسته می‌بینند و به ناچار به سوی رفتارهای انحرافی سوق داده می‌شوند.

تضاد

موقف اقتصادی و خانواده گی منحرفان و مجرمان در نحوۀ تنبیه و مجازات ایشان مؤثراست؛ یعنی مجرمین که ثروتمند هستند، نظر به کسانی که در سطح پایینی زنده‌گی قرار دارند، کمتر مورد مجازات رسمی و غیر رسمی قرار میگرند؛ زیرا از یکطرف والدین گروپ اول به سبب نفوذی که در جامعه دارند و از طرف دیگر دست اندرکاران امور با دیدۀ احترام و چشم پوشی به جرایم گروپ اول می‌نگرند.

نظریۀ انتقال

نظریه انتقال اینست که اکثر کسانی مرتکب رفتار انحرافی می‌شوند که بیشتر با مجرمان نشست و برخاست دارند.

باید یاد آورشد که برای جلوگیری از انحرافات اجتماعی که سبب بی نظمی در جامعه می‌گردد، کنترول اجتماعی وجود دارد در اجتماعی شدن ارزش‌ها و قواعد اجتماعی به فرد آموخته می‌شود؛ به وسیلۀ کنترول اجتماعی رفتار او تحت نظارت قرار می‌گیرد که وسایل کنترول و نظم اجتماعی را در درس مربوطه خواندید.

عدم مراقبت اطفال و نوجوانان از جانب خانواده نیز باعث انحراف می‌شود

اطفال را قبل از اینکه مدرسه و جامعه تربیت نماید، خانه و خانواده تربیت می‌کند اطفال در رفتار مستقیم اجتماعی اش، مدیون و مرهون پدر و مادرش است.

در میان خانواده‌ها خانواده‌های هستند که کودک در آن چه پسر و چه دختر برترس و هراس وضعف شخصیت و آشفتگی فکری رشد می‌کند و در بعضی از خانواده‌ها کودک به اساس بی ثباتی و هرج و مرج و ناز پرورده‌گی پرورش میابد که این امر فطرت و طبیعت فرد را سد می‌کند و استقامت و پایداری را از بین می‌برد و خانواده‌های هستند که در آن‌ها کودک نادان و به دور از آداب پیشرفتۀ اجتماعی بزرگ می‌شود. پدران و مادرانی استند که اصلاح و جبران انحراف و بی قانونی نسل حاضر و آیندۀ اطفال شان در تسلط آن‌ها نیست؛ بنا براین مهمترین عامل از نظر روانی اجتماعی در محیط خانواده پرورش شخصیت اطفال و نحوه و کیفیت آن از نظر تطابق بعدی فرد در جامعه است. روان‌شناسان عقیده دارند، که ریشۀ بسیاری از انحرافات را باید در پرورش اولی خانواده‌گی جستجو کرد. عوامل متعددی دیگری نیز موجود است که باعث انحرافات می‌شود؛ مانند:

۱- بیکاری و فراغت بی مورد جوانان، بیسوادی.
۲- فقر و تنگدستی بیش از حد.
۳- بی عدالتی، ظلم و ستم اجتماعی.

درس(دوازدهم)

زمان تدریس(یک ساعت درسی)

عناوین مطالب	شرح مطالب	
عنوان درس	**تغییرات اجتماعی**	
هدف کلی	با مفهوم و اهمیت تغییرات اجتماعی آشنا شوند	
اهداف آموزشی (دانشی، مهارتی، ذهنیتی)	از شاگردان انتظار می‌رود که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند: • معنی و مفهوم تغییرات اجتماعی را بدانند. • آغاز تطورات سریع اجتماعی را بیان کرده بتوانند. • با اهمیت و فواید تغییر اجتماعی ذهنیت مثبت پیدا کنند.	
روش‌های تدریس	فعالیت‌های گروپی، مباحثه، سؤال و جواب.	
۵ مواد ممکن و ممُد درسی	کتاب، تخته، تباشیر، تصاویر، چارت‌ها، پروجکتور، سلایدها و غیره.	
شیوهٔ ارزیابی	تحریری، تقریری، سؤال و جواب، مشاهده و ارزیابی صنفی.	
فعالیت‌های تدریس و آموزش درصنف	**فعالیت مقدماتی** سلام و احوال‌پرسی با شاگردان، تنظیم صنف، دیدن نظافت، گرفتن حاضری و ملاحظهٔ کارخانه‌گی، طرح یک سؤال از درس گذشته؛ برای آن که از جرم و جنایت خودداری شود، چه باید کرد؟	زمان ۵ دقیقه
	انگیزه - در تصاویر صفحهٔ(۴۵) کتاب نگاه کنید، چه را می‌بینید؟	۲ دقیقه

فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان به دقیقه
۱- شاگردان را به گروپ‌های مناسب تقسیم و به آن‌ها هدایت دهید که صفحهٔ(۴۵) را باز نموده در بارهٔ فعالیت درس جدید بحث نمایند، لغات و اصطلاحات مشکل را بیرون نویس نمایند. ۲- اصطلاحات مشکل را که شاگردان قادر به حل آن نگردیده اند روی تخته تحریر و معنی نماید. ۳- از چند شاگرد که درس را آموخته اند و حاضر اند که آن‌را تشریح نمایند، بخواهید به نوبت، درس را تشریح کنند. بعد از آن خلاصهٔ درس را به صورت عام فهم به شاگردان تشریح نمایید تا درس استحکام یابد. **۴-ارزیابی درس جدید** از چند شاگرد (دیرآموز، متوسط و لایق) سؤالات ذیل را بپرسید: ۱- درگذشته‌های دور انسان‌ها چه قسم زنده‌گی داشتند؟ ۲-در کدام عصر صنعت و تکنالوژی رشد پیداکرد؟ ۳- چه نوع تغییرات، تغییرات اجتماعی نامیده می‌شوند؟ ۵- **کارخانه‌گی** در مورد کارخانه‌گی به شاگردان توضیحات دهید.	۱- به گروپ‌ها تقسیم شده و در بارهٔ فعالیت درس جدید بحث می‌نمایند، لغات و اصطلاحات مشکل درس جدید را که نفهمیده اند، بیرون نویس کرده به معلم خود ارائه نمایند. ۲- مشکلات خود را از نوشته‌های روی تخته حل نمایند. ۳- شاگردانی که درس را بهتر یاد گرفته اند به میل، رغبت و با درنظرداشت نوبت، درس را تشریح می‌نمایند و خلاصهٔ درس را در کتابچه‌های خود یاد داشت می‌کنند. ۴-مطابق سویهٔ خود به سؤالات جواب می‌دهند. ۱-در گذشته‌های دور انسان‌ها زنده‌گی یکنواختی داشتند و نسل‌های زیاد تقریباً یکسان زنده‌گی می‌کردند و از آداب و رسوم واحدی پیروی می‌کردند. ۲- از حدود قرن هفدهم صنعت و تکنالوژی رشد پیدا کرد. ۳- دانشمندان علوم اجتماعی می‌گویند: تغییر را زمانی میتوان اجتماعی تلقی کرد که به جامعه تعلق داشته باشد. ۵- شاگردان نواقص کاری خود را از روی توضیحات معلم شان اصلاح می‌نمایند.	۱۰ ۱۵ ۱۰ ۳ دقیقه

درس(سیزدهم)

زمان تدریس(یک ساعت درسی)

<table>
<tr><th>عناوین مطالب</th><th colspan="2">شرح مطالب</th></tr>
<tr><td>عنوان درس</td><td colspan="2">تغییرات اجتماعی</td></tr>
<tr><td>هدف کلی</td><td colspan="2">با مفهوم، اهمیت و فواید تغییر اجتماعی آشنا شوند</td></tr>
<tr><td>اهداف آموزشی
(دانشی، مهارتی، ذهنیتی)</td><td colspan="2">از شاگردان انتظار می‌رود که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند:
• مظاهر و پدیده‌های تغییر اجتماعی را بدانند.
• نحوۀ کنترول و رهبری تغییرات اجتماعی را تشریح کرده بتوانند.
• با تغییرات مثبت اجتماعی علاقه‌مندی پیدا کنند.</td></tr>
<tr><td>روش‌های تدریس</td><td colspan="2">فعالیت‌های گروپی، مباحثه، سؤال و جواب.</td></tr>
<tr><td>مواد ممکن و ممُد درسی</td><td colspan="2">کتاب، تخته، تباشیر، تصاویر، چارت‌ها، پروجکتور،سلایدها و غیره.</td></tr>
<tr><td>شیوۀ ارزیابی</td><td colspan="2">تحریری، تقریری، سؤال و جواب، مشاهده و ارزیابی صنفی.</td></tr>
<tr><td rowspan="2">فعالیت‌های تدریس و آموزش درصنف</td><td>فعالیت مقدماتی
سلام و احوال‌پرسی با شاگردان، تنظیم صنف ، دیدن نظافت، گرفتن حاضری و ملاحظۀ کارخانه‌گی، طرح یک سؤال از درس گذشته؛ مانند: چه نوع تغییراتی را تغییرات اجتماعی می‌نامند؟</td><td>زمان ۵ دقیقه</td></tr>
<tr><td>انگیزه
- مظاهر و پدیده‌های تغییر اجتماعی کدام عرصه‌ها را دربرمی‌گیرد؟</td><td>۲ دقیقه</td></tr>
</table>

فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان به دقیقه
۱- شاگردان را به گروپ‌های مناسب تقسیم و به آن‌ها هدایت دهید که صفحۀ(۴۷) را باز نموده در بارۀ پیامدهای مفید و زیان بار تغییرات بحث نمایند، لغات و اصطلاحات مشکل را بیرون نویس نمایند. ۲- اصطلاحات مشکل را که شاگردان قادر به حل آن نگردیده اند روی تخته تحریر و معنی نمایید. ۳- از چند شاگرد که درس را آموخته اند و حاضر اند که آن‌را تشریح نمایند، بخواهید به نوبت، درس را تشریح کنند. بعد از آن خلاصۀ درس را به صورت عام فهم به شاگردان تشریح نمایید تا درس استحکام یابد. **۴-ارزیابی درس جدید** از چند شاگرد (دیرآموز، متوسط و لایق) سؤالات ذیل را بپرسید: ۱- چه نوع تغییرات نتیجۀ زیانبار برای مردم به وجود می‌آورد؟ ۲- تغییرات اجتماعی اگر کنترول و رهبری شود چه فوایدی دارد؟ ۳- در عرصه زبان چه تغییراتی در جهان به وجود آمده است؟ ۵- **کارخانه‌گی** در مورد کارخانه‌گی به شاگردان توضیحات دهید.	۱- به گروپ‌ها تقسیم شده و در بارۀ فعالیت درس جدید بحث می‌نمایند، لغات و اصطلاحات مشکل درس جدید را که نفهمیده اند، بیرون نویس کرده به معلم خود ارائه نمایند. ۲- مشکلات خود را از نوشته‌های روی تخته حل نمایند. ۳- شاگردانی که درس را بهتر یاد گرفته اند به میل، رغبت و با درنظرداشت نوبت، درس را تشریح می‌نمایند و خلاصۀ درس را در کتابچه‌های خود یاد داشت می‌کنند. ۴- مطابق سویۀ خود به سؤالات جواب می‌دهند. ۱- بعضی از تغییرات نتیجۀ زیانبار برای مردم دارد؛ مانند: تغییراتی که در نتیجۀ جنگ‌های داخلی به وجود می‌آید. ۲- تغییرات اجتماعی اگر رهبری و کنترول درست شود اجتماع را به سوی ترقی و تکامل سوق می‌دهد. ۳- درجهانی که زنده‌گی می‌کنیم خیلی از زبان‌های بین المللی به زبان‌های محلی و زبان‌های محلی به بین المللی مبدل گردیده است. ۵- شاگردان نواقص کاری خود را از روی توضیحات معلم شان اصلاح می‌نمایند.	۱۰ ۱۵ ۱۰ ۳ دقیقه

جواب به سؤالات متن درس

۱- تغییرات اجتماعی چه وقت سرعت پیدا کرد؟

از حدود قرن هفدهم میلادی به این طرف که صنعت و تکنالوژی رشد پیدا کرد، همه ابعاد حیات بشر با سرعت زیادی شروع به تغییر نمودند.

۲- تغییر را تعریف نمایید.

رفتن از حالتی به حالتی دیگر تغییرگفته می‌شود.

۳- تغییر اجتماعی چیست؟ با مثال واضح سازید.

عبارت است از تغییراتی که در طول تاریخ در اصول زنده‌گی جامعه و ملت روی می‌دهد؛ به طور مثال: اسلام بخش وسیعی از کرهٔ زمین را دچار تحول و دگرگونی نمود. مردمی که به دین اسلام مشرف گردیدند، نظام‌های ظالمانهٔ سنتی خود را رها نموده و به دین رهایی‌بخش اسلام درآمدند.

۴- انواع تغییر را نام بگیرید.

تغییر مثبت وتغییر منفی.

۵- تغییرات مثبت و تغییرات منفی را واضح سازید.

بعضی از تغییرات می‌تواند تغییر مثبت تلقی شود، چرا که پیامدهای آن برای عموم مردم مفید است؛ امّا بعضی از تغییرات می‌تواند نتایج و پیامدهای زیانبار برای مردم داشته باشد؛ به طور مثال: جنگ‌های داخلی، در کشورها باعث تغییرات وسیعی در زنده‌گی مردم می‌گردندکه به طور عموم زیان آور و غیر مفید می‌باشند.

۶- موضوع تغییر اجتماعی را در چند سطر تحریر دارید.

موضوع تغییرات اجتماعی این است که ما را به عنوان اعضای یک جامعه نسبت به جریانات اجتماعی اطراف خود آگاهی می‌دهد و همچنین از رول خود در ایجاد این تغییرات و نیز از تأثیرات این تغییرات بر زنده‌گی، ما را آگاه می‌سازد.

۷- تغییر در عرصهٔ سیاسی چگونه رخ می‌دهد؟

زمانی می‌توان از تغییر سیاسی یک کشور سخن گفت که در نظام سیاسی تغییراتی پیش آمده باشد. تغییرات سیاسی می‌تواند بدون انقلاب، توسط ریفورم و اصلاح نیز به وجود آید.

۸- مظاهر و پدیده‌های اجتماعی را بیان نمایید.

تغییرات اجتماعی اگر کنترول و رهبری شود می‌تواند ماشین حرکت اجتماع را به سوی ترقی و تکامل رهبری کند؛ چون عدم وجود تغییر به معنای سکون جامعه و باقی ماندن در یک نقطه است.

معلومات اضافی

تغییرچیست؟

رفتن از حالتی به حالت دیگر تغییر خوانده می‌شود. تغییر اجتماعی اصطلاحی است رایج و در عین حال کلی و چند جانبه، وقتی بگوییم جامعه تحول پیدا می‌کند یا تغییری ماهیت می‌دهد این اصطلاح را به کار میبریم، این تغییرات از هزاران عامل داخلی، خارجی و نیروهای که زاییدهٔ شرایط داخلی و یا خارجی است، به وجود می‌آید.

هر عمل هر فرد و هر تصمیم حکومت تا اندازهٔ جامعه را تغییر می‌دهد؛ البته بعضی اعمال و تصمیم‌ها مهم‌تر اند. نکتهٔ قابل تذکر این است که جامعه لحظه به لحظه در حال تغییر است جریان تغییر، بخشی جدا ناپذیری از جامعه است. یعنی بعضی جوامع بسیار سریعتر از جوامع دیگر تغییر می‌کنند و بعضی جوامع کندتر تغییر می‌نمایند که مربوط می‌شود به شرایط و عوامل داخلی و خارجی همان جامعه. آهنگ تغییر اجتماعی ممکن است به دلایل خاص در یک جامعهٔ معین بطی شود. قابل یادآوری است، که تغییرات اجتماعی اگر به سرعت رخ دهد پیامدهای منفی مهمی به بار می‌آورد. فردی که در جامعه دستخوش چنین تغییرات گردد احساس تنهایی، از خود بیگانه‌گی و نا امیدی می‌کند. اگر تغییرات بسیار ناگهانی باشد، فرد ممکن است احساس سردرگمی و نا امنی کند. اگر عقب مانده‌گی فرهنگی پیش آید، یعنی بخشی از فرهنگ از بخش‌های دیگرآن پس بماند، ممکن است سراسر جامعه دچار پراکنده‌گی شود. که در نتیجه بسیاری از تغییرات اجتماعی به دنبال خود مسایلی اجتماعی را به میان می‌آورند.

پلان و برنامه‌ریزی اجتماعی به کوششی گفته می‌شود، که دانشمندان اجتماعی به عمل می‌آورند تا جریان تغییرات اجتماعی را طوری هدایت نمایند که این تغییرات تا آنجا که ممکن است به سود جامعه تمام شود، و با ارزش‌ها و هدف‌های جامعه توافق داشته باشد.

درس(چهاردهم)

زمان تدریس(یک ساعت درسی)

<table>
<tr><th>عناوین مطالب</th><th colspan="2">شرح مطالب</th></tr>
<tr><td>عنوان درس</td><td colspan="2">عوامل تغییرات اجتماعی(ارزش، تکنالوژی و نابرابری اجتماعی)</td></tr>
<tr><td>هدف کلی</td><td colspan="2">با عوامل تغییرات اجتماعی آشنا شوند</td></tr>
<tr><td>اهداف آموزشی
(دانشـــــی، مهـــــارتی، ذهنیتی)</td><td colspan="2">از شاگردان انتظار می‌رود که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند:
• ارزش‌ها و اعتقادات را منحیث یکی از عوامل تغییر اجتماعی بدانند.
• تکنالوژی را به عنوان یکی از عوامل مهم تغییر اجتماعی تشریح کرده بتوانند.
• به کاستن نا برابری‌ها و راه حل آن ذهنیت مطلوب بیابند.</td></tr>
<tr><td>روش‌های تدریس</td><td colspan="2">فعالیت‌های گروپی، مباحثه، سؤال و جواب.</td></tr>
<tr><td>مواد ممکن و ممُد درسی</td><td colspan="2">کتاب، تخته، تباشیر، تصاویر، چارت‌ها، پروجکتور، سلایدها و غیره.</td></tr>
<tr><td>شیوۀ ارزیابی</td><td colspan="2">تحریری، تقریری، سؤال و جواب، مشاهده و ارزیابی صنفی.</td></tr>
<tr><td rowspan="2">فعالیت‌های تدریس و آموزش درصنف</td><td>فعالیت مقدماتی
سلام و احوال‌پرسی با شاگردان، تنظیم صنف، دیدن نظافت، گرفتن حاضری و ملاحظۀ کارخانه‌گی، طرح یک سؤال از درس گذشته؛ مانند: تغییرات اجتماعی اگر کنترول و رهبری شود چه فواید دارد؟</td><td>زمان۵ دقیقه</td></tr>
<tr><td>انگیزه
- در تصاویر صفحۀ(۴۹) کتاب تان نگاه کنید، چه را می‌بینید؟</td><td>۲ دقیقه</td></tr>
</table>

فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان به دقیقه
۱- شاگردان را به گروپ‌های مناسب تقسیم و به آن‌ها هدایت دهید که صفحهٔ(۴۹) را باز نموده در بارهٔ فعالیت درس جدید بحث نمایند، لغات و اصطلاحات مشکل را بیرون نویس نمایند. ۲- اصطلاحات مشکل را که شاگردان قادر به حل آن نگردیده اند روی تخته تحریر و معنی نمایید. ۳- از چند شاگرد که درس را آموخته اند و حاضر اند که آن‌را تشریح نمایند، بخواهید به نوبت، درس را تشریح کنند. بعد از آن خلاصهٔ درس را به صورت عام فهم به شاگردان تشریح نمایید تا درس استحکام یابد. **۴-ارزیابی درس جدید** از چند شاگرد (دیرآموز، متوسط و لایق) سؤالات ذیل را بپرسید: ۱-دانشمندان، نیرومندترین عقاید را کدام عقاید می‌پندارند؟ ۲- تکنالوژی جدید کدام زمینه‌های کاری را به افراد فراهم میسازد یک مورد آن‌را نام بگیرید؟ ۳-کدام منابع در ایجاد نابرابری مؤثر اند؟ **۵- کارخانه‌گی** در مورد کارخانه‌گی به شاگردان توضیحات دهید.	۱- به گروپ‌ها تقسیم شده و در بارهٔ فعالیت درس جدید بحث می‌نمایند، لغات و اصطلاحات مشکل درس جدید را که نفهمیده اند، بیرون نویس کرده به معلم خود ارائه نمایند. ۲- مشکلات خود را از نوشته‌های روی تخته حل نمایند. ۳- شاگردانی که درس را بهتر یاد گرفته اند به میل، رغبت و با درنظرداشت نوبت، درس را تشریح می‌نمایند و خلاصهٔ درس را در کتابچه‌های خود یاد داشت می‌کنند. ۴-مطابق سویهٔ خود به سؤالات جواب می‌دهند. ۱-به نظر دانشمندان، نیرومندترین عقاید آن‌های هستند که به دین مربوط می‌شود. ۲-با به میان آمدن تکنالوژی جدید، افراد فرصت پیدا می‌کنند که تا به کارهای دیگر و ازجمله فراگیری علم و دانش بپردازد. بنابر این نو آوری و توسعه تکنالوژی جدید، باعث تغییرات بنیادی در جوامع بشری می‌گردد. ۳-توزیع پول، قدرت، حیثیت، صحت، تحصیلات و دیگر منابع با ارزش و مؤثر بین کسانی که این منابع را دارند و کسانی که از این منابع محروم اند تنش و اختلافات پیدا میکند. ۵- شاگردان نواقص کاری خود را از روی توضیحات معلم محترم شان اصلاح می‌نمایند.	۱۰ ۱۵ ۱۰ ۳ دقیقه

جواب به سؤالات متن درس

۱- عوامل تغییر را نام بگیرید؟

ارزش‌ها و اعتقادات، تکنالوژی، نا برابری اجتماعی.

۲- ارزش‌های اجتماعی چه نقشی در تغییر اجتماعی دارد؟

یکی از عوامل مهم تغییر اجتماعی، ارزش‌ها، قواعد و عقاید دینی و فرهنگی است.

۳- عقاید اجتماعی چه نقشی در تغییر اجتماعی دارد؟

یکی از عوامل مهم تغییر اجتماعی، عقاید دینی و فرهنگی است.جامعه‌شناسان معتقداند که نیرومندترین عقاید، آن‌هایی هستند، که به دین مربوط می‌شوند.

۴- تغییرات اجتماعی و تکنالوژیکی درغرب چگونه از فرهنگ اسلامی متأثرشده است؟

شماری از محققان به این باور اند که در واقع امر احیای مجدد غرب در اثر تعلیمات اسلامی به وجود آمده است که از طریق جنگ‌های صلیبی و حکومت‌های اسلامی در اندلس به آنجا انتقال گردید.

۵- تغییرات جزیی و بنیادی را چطور تفکیک کرده می‌توانید؟

تغییر جزیی تغییری را گویند، که دربخشی از جامعه تحولی صورت گیرد، در حالی‌که تغییر بنیادی تغییر است که در همه عرصه‌های جامعه، یعنی اجتماعی سیاسی، اقتصادی و فرهنگی تغییر کلی به و جود بیاید.

۶- تکنالوژی در تغییر اجتماعی چه نقش دارد؟

یکی از مهم‌ترین منابع تغییر اجتماعی، تکنالوژی است. تکنالوژی عبارت است از: شناخت یا تعلیم نحوۀ کنترول و ادارۀ محیط. زمانی که انسان‌ها به علم جدید در بارۀ نحوۀ جمع آوری منابع، طریقۀ تولید کالاها و خدمات و طریقۀ توزیع آن‌ها دست پیدا کردند، کلیه روابط اجتماعی تغییر کرد.

معلومات اضافی

عوامل تغییر اجتماعی

۱- عوامل طبیعی: اولین عامل این است که جامعه یا سازمانی به طور طبیعی تغییر می‌کند؛ زمانی که محیط تغییر می‌کند باید جامعه و سازمان جامعه خود را با آن تطابق دهد. افراد یک ممکن است در محیط زنده‌گی کند که شرایط آن تغییر را کم و بیش تشویق کند، نوسان‌های شدید درجۀ حرارت، طوفان‌ها یا زلزله‌ها می‌تواند انسان‌ها را به تغییر سبک زنده‌گی وادار سازند، فراوانی و فقدان منابع طبیعی نیز نوع زنده‌گی یک قوم را تا اندازۀ زیادی مشخص می‌سازد.

۲- تضاد اجتماعی: دومین اصل جامعه شناسی این است که تغییر احتمالاً بیشتر از تضاد اجتماعی ناشی می‌شود، جامعه آنگونه که در ظاهر بی آلایش به نظر می‌خورد آرام و بدون مشکل نیست؛ همیشه بی نظمی و اعتراض وجود دارد.

۳- عامل تغییر زمانی: احتمال تغییر، زمانی بیشتر است که وضعیت اجتماعی موافق آن باشد.

یعنی افراد، گروپ‌ها و تضاد اجتماعی زمانی احتمال دارد تا سازمان اجتماعی را تغییر دهند که وضعیت اجتماعی موافق آن باشد.

۴- عوامل تکنالوژیک: عامل دیگر تغییر اجتماعی عوامل تکنالوژیک است. بسیاری از اختراعات تکنالوژیک تغییرات وسیعی را در جوامع بشری پدید آورده اند؛ به طور مثال:

استفاده از تلویزیون در چند دهۀ اخیر ماهیت روابط اجتماعی را در خانواده‌ها به شدت تغییر داده است و نقش عمدۀ را در تربیت کودکان بازی کرده است.

۵- عوامل ایدیولوژیک (عقیدوی): عامل دیگر تغییر عامل ایدیولوژیک (عقیدوی) است. هرجامعه عقاید بنیادی دارد، که از مجموعۀ باورها و ارزش‌ها ترکیب می‌شود. عقاید میتوانند به حفظ وضع موجود کمک کنند؛ ولی اگر باورها و ارزش‌های آن با ضروریات جامعه توافق نداشته باشد خود محرک تغییر می‌گردند.

درس(پانزدهم)

زمان تدریس(یک ساعت درسی)

عناوین مطالب	شرح مطالب	
عنوان درس	**عوامل تغییرات اجتماعی (اندازه نفوس، مهاجرت)**	
هدف کلی	با عوامل تغییرات اجتماعی آشنا شوند	
اهداف آموزشی (دانشی، مهارتی، ذهنیتی)	از شاگردان انتظار می‌رود که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند: • بعضی عوامل مهم دیگر تغییرات اجتماعی را بدانند. • جنبه‌های مثبت و منفی بی جاشدن را بیان کرده بتوانند. • با عوامل مهم تغییرات اجتماعی علاقه‌مندی پیدا نمایند.	
روش‌های تدریس	فعالیت‌های گروپی، مباحثه، سؤال و جواب.	
مواد ممکن و ممُد درسی	کتاب، تخته، تباشیر، تصاویر، چارت‌ها، پروجکتور، سلایدها و غیره.	
شیوهٔ ارزیابی	تحریری، تقریری، سؤال و جواب، مشاهده و ارزیابی صنفی.	
فعالیت‌های تدریس و آموزش درصنف	**فعالیت مقدماتی** سلام و احوال‌پرسی با شاگردان، تنظیم صنف، دیدن نظافت، گرفتن حاضری و ملاحظهٔ کارخانه‌گی، طرح یک سؤال از درس گذشته؛ مانند: اختلافات و تنش‌ها در نابرابری منجر به چه می‌شود؟	زمان ۵ دقیقه
	انگیزه - در تصاویر صفحهٔ(۵۳) کتاب تان نگاه کنید، چه را می‌بینید؟	۲ دقیقه

فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان به دقیقه
۱- شاگردان را به گروپ‌های مناسب تقسیم و به آن‌ها هدایت دهید که صفحهٔ(۵۳) را باز نموده در بارهٔ فعالیت درس جدید بحث نمایند، لغات و اصطلاحات مشکل را بیرون نویس نمایند. ۲- اصطلاحات مشکل را که شاگردان قادر به حل آن نگردیده اند روی تخته تحریر و معنی نمایید. ۳- از چند شاگرد که درس را آموخته اند و حاضر اند که آن‌را تشریح نمایند، بخواهید به نوبت، درس را تشریح کنند. بعد از آن خلاصهٔ درس را به صورت عام فهم به شاگردان تشریح نمایید تا درس استحکام یابد. ۴-ارزیابی درس جدید از چند شاگرد (دیرآموز، متوسط و لایق) سؤالات ذیل را بپرسید: ۱- عوامل مهم تغییرات را نام بگیرید. ۲- یکی از تأثیرات افزایش نفوس را بیان دارید. ۳- اگر کارگران مهاجر شوند به جامعه چه ضرر وارد می‌شود؟ ۵- **کارخانه‌گی** در موردکارخانه‌گی به شاگردان توضیحات دهید.	۱- به گروپ‌ها تقسیم شده و در بارهٔ فعالیت درس جدید بحث می‌نمایند، لغات و اصطلاحات مشکل درس جدید را که نفهمیده اند، بیرون نویس کرده به معلم خود ارائه نمایند. ۲- مشکلات خود را از نوشته‌های روی تخته حل نمایند. ۳- شاگردانی که درس را بهتر یاد گرفته اند به میل، رغبت و با درنظرداشت نوبت، درس را تشریح می‌نمایند و خلاصهٔ درس را در کتابچه‌های خود یاد داشت می‌کنند. ۴-مطابق سویه خود به سؤالات جواب می‌دهند. ۱- عوامل مهم تغییرات اجتماعی، عبارت انداز: ۱-حجم نفوس ۲- مهاجرت و جابجایی نفوس. ۲- با افزایش حجم نفوس اشکال جدیدی تولید اقتصادی و سازمان‌های اجتماعی، سیاسی و حقوقی به میان می‌آید. ۳-اگر کارگران مهاجرت نمایند منحیث نیروی کار به جامعه مشکلاتی را به بار خواهد آورد. ۵- شاگردان نواقص کاری خود را از روی توضیحات معلم شان اصلاح می‌نمایند.	۱۰ ۱۵ ۱۰ ۳ دقیقه

جواب به سؤالات متن درس

۱- نفوس چیست و در مسایل اجتماعی چه نقشی دارد؟
نفوس عبارت ازگروپی از انسان‌ها است که در چو کات یک جامعهٔ معین زنده‌گی و فعالیت می‌نمایند.
۲- چند نوع از مهاجرت را نام بگیرید.
مهاجرت داخلی ومهاجرت خارجی.
۳- مهاجرت چیست و عوامل آن چه می‌باشد؟
عده‌یی زیادی از مردم در درون یک کشور و یا به سرزمین‌های خارجی به دلایل مختلف؛ چون: جنگ، قحطی یا سیل، از منطقه‌یی به منطقه‌یی دیگر کوچ می‌کنند که مهاجرت گفته می‌شود، بعضاً مهاجرت خارجی است، یعنی تعداد قابل توجهی از مردم نظر به بعضی دلایل از کشوری به کشور دیگر کوچ می‌کنند وقتی‌که بیجا شدن‌های وسیعی صورت می‌گیرد، ارزش‌ها و قواعد تغییر نموده و روابط وطریقهٔ زنده‌گی تاحدودی تغییر می‌کند.
۴- در بارهٔ اثرات مهاجرت بر جامعه توضیح دهید.
مهاجرت از نقطه یی به نقطه دیگر هم بالای مهاجران و هم بالای گروپ‌ها و سازمان‌های اجتماعی این مهاجران که در داخل آن‌جا به جامی شوند، اثرات مثبت و منفی را به بار می‌آورد. از لحاظ تاریخی پر معنی ترین نتیجهٔ مهاجرت، اشاعهٔ فرهنگ بوده است. انتشار وحدت فرهنگی وقتی صورت می‌گیرد که مهاجران با باشندگان اصلی وصلت می‌کنند و نسل‌های جدید از آمیزش آن‌ها به وجود می‌آید.
۵- عقاید مذهبی در تغییر اجتماعی چه نقشی دارد؟
چنان‌که می‌دانیم ظهور دین مبین اسلام تغییرات بسیار مهمی را در زنده‌گی مردمانی که به دین اسلام مشرف گردیدند وارد ساخت. آن‌ها نظام‌های ظالمانهٔ سنتی خود را رها نموده و به دین رهایی‌بخش اسلام درآمدند وتمدن درخشان اسلامی در جهان پدید آمد، همه تغییراتی که در ملل اسلامی پدید آمد، از عقاید رهایی بخش دین اسلام متأثر بوده است.

معلومات اضافی

عوامل تغییرات اجتماعی

در اثر بهبود وضع طبی و تداوی در سراسر جهان، نفوس جهان به طرز بی سابقهٔ افزایش یافته است؛ این بهبودها به افزایش امید به زنده‌گی نیز کمک کرده است. پیشرفت فنون طبی به خصوص درکاهش فیصدی مرگ و میر در زمان تولد یا دوران طفولیت که در گذشته زیاد بود، نقش تعیین کنندهٔ داشته است. در زمان حاضر ادویهٔ بسیاری از امراض بزرگسالان کشف شده است حال آنکه در گذشته نه چندان دور مردم زیادی بر اثر همین امراض دچار مرگ می‌شدند؛ به طور مثال: چند دهه پیش امراضی؛ چون: فلج اطفال، مرض شکر، سل و امراض قلبی و مقاربتی باعث مرگ انسان‌ها می‌شدند، که امروز به نسبت پیشرفت فنون و علوم طبی این امراض قابل تداوی هستند.
یکی دیگر از عوامل تغییر اجتماعی نفوس است؛ هم کاهش و هم افزایش حجم نفوس در ایجاد تغییر اجتماعی مؤثر اند. افزایش نفوس نو آوری‌های را در فنون تولید ایجاب می‌کند تا ضروریات نفوس موجود جامعه را برآورده سازد و کاهش سریع جمعیت ممکن است به نسبت کمبود نیروی انسانی تغییراتی مهمی را در سازمان اجتماعی به وجود آورد تا جامعه بتواند جوابگوی احتیاجات خویش و دفاع دربرابر دشمنانش باشد. مهاجرت به حرکت مردم از یک نقطه‌یی جغرافیایی به نقطهٔ دیگر اطلاق می‌شود؛ دلایلی که مردم برای مهاجرت خود می‌آورند متفاوت اند: مردم یا از کمبود مواد غذایی در یک منطقه مهاجر می‌شوند؛ یا از آزارها و تعقیب‌های سیاسی و مذهبی مهاجر می‌شوند و یا هم مردم اساساً برای یافتن فرصت‌های زنده‌گی بهترو آرام مهاجرت می‌کنند.

درس(شانزدهم)

زمان تدریس(یک ساعت درسی)

<table>
<tr><th>عناوین مطالب</th><th colspan="2">شرح مطالب</th></tr>
<tr><td>عنوان درس</td><td colspan="2">نابرابری اجتماعی چیست؟(تحرک اجتماعی)</td></tr>
<tr><td>هدف کلی</td><td colspan="2">با عوامل نابرابری‌های اجتماعی آشنا شوند.</td></tr>
<tr><td>اهداف آموزشی
(دانشی، مهارتی، ذهنیتی)</td><td colspan="2">از شاگردان انتظار می‌رود که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند:
• مفهوم و ماهیت نابرابری اجتماعی را بدانند.
• منشأ توزیع نابرابر منابع اساسی را بیان کرده بتوانند.
• با تحرک اجتماعی ذهنیت مثبت پیدا نمایند.</td></tr>
<tr><td>روش‌های تدریس</td><td colspan="2">فعالیت‌های گروپی، مباحثه، سؤال و جواب.</td></tr>
<tr><td>مواد ممکن و ممُد درسی</td><td colspan="2">کتاب، تخته، تباشیر، تصاویر، چارت‌ها، پروجکتور، سلایدها و غیره.</td></tr>
<tr><td>شیوهٔ ارزیابی</td><td colspan="2">تحریری، تقریری، سؤال و جواب، مشاهده و ارزیابی صنفی.</td></tr>
<tr><td rowspan="2">فعالیت‌های تدریس و آموزش درصنف</td><td>فعالیت مقدماتی
سلام و احوال‌پرسی با شاگردان، تنظیم صنف ، دیدن نظافت، گرفتن حاضری و ملاحظهٔ کارخانه‌گی، طرح یک سؤال از درس گذشته؛ مانند: مهاجرت چیست و عوامل آن چه می‌باشد؟</td><td>زمان ۵ دقیقه</td></tr>
<tr><td>انگیزه
- در تصاویر صفحهٔ(۵۹) کتاب تان چه را می‌بینید؟</td><td>۲ دقیقه</td></tr>
</table>

فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان به دقیقه
۱- شاگردان را به گروپ‌های مناسب تقسیم و به آن‌ها هدایت دهید که صفحهٔ(۵۹) را باز نموده در بارهٔ فعالیت درس جدید بحث نمایند، لغات و اصطلاحات مشکل را بیرون نویس نمایند. ۲- اصطلاحات مشکل را که شاگردان قادر به حل آن نگردیده اند روی تخته تحریر و معنی نماید. ۳- از چند شاگرد که درس را آموخته اند و حاضر اند که آن‌را تشریح نمایند، بخواهید به نوبت، درس را تشریح کنند. بعد از آن خلاصهٔ درس را به صورت عام فهم به شاگردان تشریح نمایید تا درس استحکام یابد. **۴-ارزیابی درس جدید** از چند شاگرد (دیرآموز، متوسط و لایق) سؤالات ذیل را بپرسید: ۱- منشأ توزیع نابرابر در جامعه چیست؟ ۲- سه مورد جنبش‌های اجتماعی که خواهان عدالت هستند، نام ببرید. ۳- آیا در اسلام نابرابری وجود دارد؟ ۵- **کارخانه‌گی** در مورد کارخانه‌گی به شاگردان توضیحات دهید.	۱- به گروپ‌ها تقسیم شده و در بارهٔ فعالیت درس جدید بحث می‌نمایند، لغات و اصطلاحات مشکل درس جدید را که نفهمیده اند، بیرون نویس کرده به معلم خود ارائه نمایند. ۲- مشکلات خود را از نوشته‌های روی تخته حل نمایند. ۳- شاگردانی که درس را بهتر یاد گرفته اند به میل، رغبت و با درنظرداشت نوبت، درس را تشریح می‌نمایند و خلاصهٔ درس را در کتابچه‌های خود یاد داشت می‌کنند. ۴-مطابق سویهٔ خود به سؤالات جواب می‌دهند. ۱- منشأ توزیع نابرابر منابع اساسی، بعضی اوقات تفاوت طبیعی افراد است و بعداً ساختار غیر عادلانه اقتصادی و اجتماعی. ۲- جنبش کارگری، جنبش حق رای برای زنان، جنبش حقوق مدنی. ۳- دراسلام تمام افراد جامعه از حقوق مساوی و عادلانه برخوردار اند. ۵- شاگردان نواقص کاری خود را از روی توضیحات معلم شان اصلاح می‌نمایند.	۱۰ دقیقه ۱۵ دقیقه ۱۰ دقیقه ۳ دقیقه

جواب به سؤالات متن درس

۱- نابرابری را تعریف نمایید.

مردمی که در یک جامعه زنده‌گی می‌کنند، به طورمساوی از منابع با ارزش اجتماعی؛ مانند: ثروت، قدرت و منزلت، بهره‌مند نیستند، این حالت را نا برابری می‌نامند.

۲-آیادین مبین اسلام تفاوت‌های اجتماعی را می‌پذیرد؟

نخیر، گرچه همه جوامع از نوعی نابرابری برخوردار است؛ ولی اگر این نابرابری به خاطر تفاوت‌های اجتماعی باشد، دین مبین اسلام و عقل سلیم انسانی آن‌را نمی‌پذیرد.

۳-چطور میتوانیم نابرابری را کاهش دهیم؟

جوامعی که تحرک اجتماعی در آن زیاد است، از نابرابری کمتری برخوردار است و یا به سوی کم‌کردن نابرابری پیش می‌رود، چون به افراد اجازه می‌دهد که در سلسله‌مراتب اجتماعی جابجا شده و خود را ارتقا دهند.

۴- اگر درجامعه نابرابری‌ها تشدید یابد چه نتیجهٔ در پی خواهد داشت؟ نابرابری‌ها در اکثر اوقات انقلاب‌های وسیعی را به بار می‌آورد که سبب تغییر در جامعه می‌گردد.

۵- اسلام با نابرابری‌ها چگونه مبارزه می‌کند؟

اسلام اضافه تر از یکهزار و چهار صدسال به این سو به عنوان دین برتر عمل کرده و عوامل نابرابری‌های اجتماعی را ریشه کن نموده است. در اسلام تمام افراد جامعه از حقوق مساوی و عادلانه برخوردار اند.

معلومات اضافی

به نظر میرسد که اولین نا برابری‌ها، در حیطهٔ قدرت جسمانی بود؛ سپس نابرابری‌های جنسیتی بر همین پایه نضج و گسترش پیدا نمود و بعداً نابرابری در موقعیت‌های اجتماعی پدید آمد که نابرابری در حیطهٔ دارایی و ثروت منجرشد. این وضعیت در تقابل با تفاوت‌های اجتماعی دیگر، به تفکیک و فرق روبه افزاش منزلت و مقام‌های اجتماعی افراد منجر گردید.

نابرابری‌های نخستین نابرابری‌های ذات البینی بود؛ سپس نابرابری‌های که در سطح خانواده و گروپ اجتماعی موجود بود بر آن افزوده شد، و این اتفاق نابرابری از نسلی به نسلی دیگر به صورت میراث خانواده‌گی ومشخصه‌های گروپی بروز کرد، بالاخره با بسط ارتباطات بین جوامع مختلف، نابرابری‌های پدید آمد که در سطح جامعه قابل تعریف است؛ این نابرابری با تفاوت تاریخی جوامع از یکدیگر منجر گردید؛ از قبیل: جوامع استثمار گر و استثمار شونده، جوامع مرکز و جوامع اطراف مرکز، جهان توسعه یافته و جهان توسعه نیافته، جوامع ساده، جوامع پیچیده و جوامع شهری و دهات و غیره شکل گیرد به این ترتیب بنیادهای نابرابری ظاهراً در دوره‌های تاریخی مختلف تفاوت دارد؛ امّا اگر دقیقاً متوجه شویم قدرت در همه دوره‌های تاریخ اساسی ترین مبنای نابرابری بوده است، نابرابری در قدرت همه انواع نابرابری‌های اجتماعی را به وجود می‌آورد.

درس(هفدهم)

زمان تدریس(یک ساعت درسی)

عناوین مطالب	شرح مطالب	
عنوان درس	**نابرابری طبقاتی**	
هدف کلی	با مفهوم و معنای نابرابری طبقاتی آشنا شوند	
اهداف آموزشی (دانشی، مهارتی، ذهنیتی)	از شاگردان انتظار می‌رود که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند: • نابرابری ناشی از طبقات اجتماعی را بدانند. • فاصله طبقاتی در جامعه را بیان کرده بتواند. • در بارۀ توزیع عادلانه ثروت، قدرت و منزلت در جامعه ذهنیت مطلوب پیدا نمایند.	
روش‌های تدریس	فعالیت‌های گروپی، مباحثه، سؤال و جواب.	
مواد ممکن و ممِد درسی	کتاب، تخته، تباشیر، تصاویر، چارت‌ها، پروجکتور، سلایدها و غیره.	
شیوۀ ارزیابی	تحریری، تقریری، سؤال و جواب، مشاهده و ارزیابی صنفی.	
فعالیت‌های تدریس و آموزش درصنف	**فعالیت مقدماتی** سلام و احوال‌پرسی با شاگردان، تنظیم صنف ، دیدن نظافت، گرفتن حاضری و ملاحظۀ کارخانه‌گی، طرح یک سؤال از درس گذشته؛ مانند:یکی از نشانه‌های مهم نابرابری اجتماعی چیست؟	زمان۵ دقیقه
	انگیزه - در تصاویر صفحۀ (۶۳) کتاب تان چه را می‌بینید؟	۲ دقیقه

فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان به دقیقه
۱- شاگردان را بـه گـروپ‌هـای مناسـب تقسـیم و بـه آن‌هـا هـدایت دهیـد کـه صـفحهٔ(۶۳) را بـاز نمـوده در بـارهٔ فعالیـت درس جدیـد بحـث نماینـد، لغـات و اصـطلاحات مشـکل را بیـرون نویس نمایند.	۱- به گـروپ‌هـا تقسـیم شـده و در بـارهٔ فعالیـت درس جدیـد بحـث مـی‌نماینـد، لغـات و اصـطلاحات مشـکل درس جدیـد را کـه نفهمیـده انـد، بیـرون نویس کرده به معلم خود ارائه نمایند.	۱۰
۲- اصـطلاحات مشکل را کـه شـاگردان قـادر بـه حـل آن نگردیـده انـد روی تختـه تحریـر و معنـی نمایید.	۲- مشـکلات خـود را از نوشـته‌هـای روی تخته حل نمایند.	۱۵
۳- از چنـد شـاگرد کـه درس را آموختـه انـد و حاضـر انـد کـه آن‌را تشـریح نماینـد، بخواهیـد بـه نوبـت، درس را تشـریح کننـد. بعـد از آن خلاصـهٔ درس را به صورت عـام فهـم بـه شـاگردان تشـریح نمایید تا درس استحکام یابد.	۳- شـاگردانی کـه درس را بهتـر یـاد گرفتـه انـد بـه میـل، رغبـت و بـا درنظرداشـت نوبـت، درس را تشـریح مـی‌نماینـد و خلاصـهٔ درس را در کتابچه‌های خود یاد داشت می‌کنند. ۴-مطـابق سـویهٔ خـود بـه سـؤالات جواب می‌دهند.	۱۰
۴-ارزیابی درس جدید از چنـد شـاگرد (دیرآمـوز، متوسـط و لایـق) سؤالات ذیل را بپرسید: ۱- طبقهٔ اجتماعی چیست؟ ۲- درجوامـع طبقـاتی کـدام مـردم بـا هـم روابـط اجتماعی برقرار میکنند؟ ۵- **کارخانه‌گی** در مـورد کارخانـه‌گـی بـه شـاگردان توضـیحات دهید.	۱- طبقـهٔ اجتمـاعی عبـارت اسـت از دسـته‌هـای از مـردم کـه در اثـر تفـاوت در دسترسـی بـه منـابع مـادی جامعـه تشکل می‌یابد. ۲-کسـانی کـه از یکنـوع امتیـازات برخـوردار انـد بـاهم روابـط اجتمـاعی برقرار میکنند. ۵- شـاگردان نـواقص کـاری خـود را از روی توضـیحات معلـم شـان اصـلاح می‌نمایند.	۳ دقیقه

درس(درس هجدهم)

زمان تدریس(یک ساعت درسی)

عناوین مطالب	شرح مطالب	
عنوان درس	**نابرابری طبقاتی**	
هدف کلی	با مفهوم و معنای نابرابری طبقاتی آشنا شوند.	
اهداف آموزشی **(دانشی، مهارتی، ذهنیتی)**	از شاگردان انتظار می‌رود که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند: • با نابرابری طبقاتی آشنایی پیداکنند. • طبقه را تعریف و مفهوم استثمار را تشریح کرده بتواند. • به تحرک اجتماعی که سبب کاهش نابرابری می‌شود ذهنیت مثبت پیدا کنند.	
روش‌های تدریس	فعالیت‌های گروپی، مباحثه، سؤال و جواب.	
مواد ممکن و ممِد درسی	کتاب، تخته، تباشیر، تصاویر، چارت‌ها، پروجکتور، سلایدها و غیره.	
شیوۀ ارزیابی	تحریری، تقریری، سؤال و جواب، مشاهده و ارزیابی صنفی.	
فعالیت‌های تدریس و آموزش درصنف	**فعالیت مقدماتی** سلام و احوال‌پرسی با شاگردان، تنظیم صنف، دیدن نظافت، گرفتن حاضری و ملاحظۀ کارخانه‌گی، طرح یک سؤال از درس گذشته؛ مانند: چطور می‌توانیم نابرابری را کاهش دهیم؟	زمان ۵ دقیقه
	انگیزه - آیا تحریک اجتماعی در جوامع مدرن امکان پذیراست؟	۲ دقیقه

فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان به دقیقه
۱- شاگردان را به گروپ‌های مناسب تقسیم و به آن‌ها هدایت دهید که صفحهٔ(۶۵) را باز نموده در بارهٔ فعالیت درس جدید بحث نمایند، لغات و اصطلاحات مشکل را بیرون نویس نمایند.	۱- به گروپ‌ها تقسیم شده درس را خاموشانه مطالعه نمایند و اصطلاحات مشکل درس جدید را که نفهمیده اند، بیرون نویس کرده به معلم خود ارائه نمایند.	۱۰
۲- اصطلاحات مشکل را که شاگردان قادر به حل آن نگردیده اند روی تخته تحریر و معنی نمایید. ۳- از چند شاگرد که درس را آموخته اند و حاضر اند که آن‌را تشریح نمایند، بخواهید به نوبت، درس را تشریح کنند. بعد از آن خلاصهٔ درس را به صورت عام فهم به شاگردان تشریح نمایید تا درس استحکام یابد.	۲- مشکلات خود را از نوشته‌های روی تخته حل نمایند. ۳- شاگردانی که درس را بهتر یاد گرفته اند به میل، رغبت و با درنظرداشت نوبت، درس را تشریح می‌نمایند و خلاصهٔ درس را در کتابچه‌های خود یاد داشت می کنند. ۴-مطابق سویهٔ خود به سؤالات جواب می‌دهند.	۱۵
۴-ارزیابی درس جدید از چند شاگرد (دیرآموز، متوسط و لایق) سؤالات ذیل را بپرسید: ۱- یک فرد چطور می‌تواند خود را به طبقه متوسط و یا بالایی برساند؟ ۲-طبقات مسلط کدام مردم را استثمارمی‌نمایند؟ ۳- دین اسلام نابرابری را چطور تصورمی کند؟	۱-یک فرد می‌تواند با تلاش، زحمات و تحصیل خود را به طبقه متوسط و یا حتی به طبقات بالا برساند. ۲- طبقات مسلط کسانی را که در موقعیت‌های پایین هستند توسط قدرت، ثروت و از راه‌های مختلف استثمار می‌نمایند. ۳- اسلام زمانی که در شبه جزیرهٔ عربستان سعودی ظهور کرد بالای نابرابری‌ها خط بطلان کشید .	۱۰
۵- **کارخانه‌گی** در مورد کارخانه‌گی به شاگردان توضیحات دهید.	۵- شاگردان نواقص کاری خود را از روی توضیحات معلم شان اصلاح می‌نمایند.	۳ دقیقه

جواب به سؤالات متن درس

۱-طبقه را تعریف نمایید.
طبقه اجتماعی عبارت است از گروپ‌های از مردم که در اثر تفاوت در دسترسی به منابع مادی جامعه تشکل می‌یابند و به همین خاطر تفاوت‌هایی در سبک و طریقۀ زنده‌گی و فرهنگ آن‌ها نیز پدید می‌آید.
۲-فاصلۀ طبقاتی چیست؟ توضیح دهید. فردی که به طبقۀ پایین ، تعلق دارد چطورمی تواند خود را به بالاترین طبقه برساند؟
افرادی که به طبقۀ پایین تعلق دارد، می‌تواند با تلاش و زحمات خود از طریق تحصیل علم یا ثروت خود را به طبقه متوسط و یا حتی بالایی جامعه برساند.
۳-استثمار چیست؟ کدام طبقه تحت استثمار قرار می‌گرد؟ استثمار عبارت از حصول منفعت مادی و یا معنوی از شخص و یاشی است.
یک اقلیت محدود که امکانات و منابع با ارزش جامعه را در دست دارد، اکثریت جامعه را هم از لحاظ اقتصادی، هم از لحاظ سیاسی و هم از جهت فرهنگی تحت استثمار خویش قرار می‌دهد.
۴- اسلام با نابرابری‌های اجتماعی و نظام طبقاتی چگونه مبارزه کرده است؟
اسلام از زمانی که در شبه جزیرۀ عربستان ظهور نمود بر نظام طبقاتی خط بطلان کشید. بادار و برده را در یک صف قرار داد. میان ابوبکر، عمر، علی، ابوعبیده و مصعب بن عبید(رضی الله عنهم) که از جمله عرب‌های ثروتمند و شریف جامعه بودند و میان بلال، یاسر، سمیه، عمار وصیهب(رضی الله عنهم) که از طبقه غربی و برده‌گان بودند برابری آورد.
۵- معیار فضیلت و برتری در اسلام چیست؟ اسلام از همان آغاز معیار برتری را تقوا، علم و فضایل اخلاقی اعلان نمود و بدین شکل تمام مظاهر نابرابری را جاهلی و غیر انسانی دانست.

معلومات اضافی

نابرابری‌های طبقاتی

هرجامعه شناس می‌کوشد که نابرابری را بیان کند، تقسیم کار را مطرح می‌کند، به گفتۀ یکی از علمای فلسفه؛ تقسیم کار در جامعه پدید ار می‌گردد؛ یعنی افراد به طور روز افزون کارهای متفاوتی را انجام می‌دهند بعضی ازاین فعالیت‌ها به بعضی از افراد در مقابل عده‌یی دیگر امتیازاتی می‌دهند. نابرابری بر اساس تقسیم کار می‌تواند در خانواده‌ها، در گروپ‌های دوستان، مدارس، سیاست و در هر کجا که سازمان اجتماعی وجود دارد دیده شود؛ می‌توان ملاحظه کرد که تقسیم کار در این جاها به خاطری وجود دارد که تقسیم بندی میان رهبران و پیروان در این گروپها به وجود می‌آید.
در هر سازمانی که رهبر انتخاب شد، نیروهای معینی به حرکت می‌آیند تا امتیازاتی نسبت به همه افراد دیگر به رهبر بدهند و در اطراف این رهبری تعدادی کمی از افراد متمرکز می‌گردد که جامعه شناسان آن‌را نخبه گان می‌نامند. هر جا که سازمان وجود دارد و شماری کمی از افراد نیز وجود خواهند داشت، که نسبت به همۀ افراد دیگر دارای قدرت هستند؛ هر گاه می‌گوییم سازمان، یعنی حکومت، خواه آن را دموکراسی مینامیم یا دیکتاتوری، سر انجام این تقسیم کار خود به معنای نابرابری در قدرت است.

درس(نزدهم)

زمان تدریس(یک ساعت درسی)

عناوین مطالب	شرح مطالب	
عنوان درس	**نابرابری جنسیتی (عقب مانده‌گی جامعه)**	
هدف کلی	با نابرابری جنسیتی (عقب مانده‌گی جامعه) آشنا شوند.	
اهداف آموزشی (دانشی، مهارتی، ذهنیتی)	از شاگردان انتظار می‌رود که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند: • تعریف و مفهوم جنسیت را بدانند. • نابرابری جنسیتی و نابرابری اجتماعی را تفکیک کرده بتوانند. • درمورد برآورده نمودن حقوق مساویانهٔ زن و مرد در حیات اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی ذهنیت مثبت پیدا نمایند.	
روش‌های تدریس	فعالیت‌های گروپی، مباحثه، سؤال و جواب.	
مواد ممکن و ممِّد درسی	کتاب، تخته، تباشیر، تصاویر، چارت‌ها، پروجکتور، سلایدها و غیره.	
شیوهٔ ارزیابی	تحریری، تقریری، سؤال و جواب، مشاهده و ارزیابی صنفی.	
فعالیت های تدریس و آموزش درصنف	**فعالیت مقدماتی** سلام و احوال‌پرسی با شاگردان، تنظیم صنف، دیدن نظافت، گرفتن حاضری و ملاحظهٔ کارخانه‌گی، طرح یک سؤال از درس گذشته؛ مانند: معیار فضیلت و برتری در اسلام چیست؟	زمان ۵ دقیقه
	انگیزه - به تصویر کتاب نگاه کنید.	۲ دقیقه

فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان به دقیقه
۱- شاگردان را به گروپ‌های مناسب تقسیم و به آن‌ها هدایت دهید که صفحهٔ(۹۷) را باز نموده در بارهٔ فعالیت درس جدید بحث نمایند، لغات و اصطلاحات مشکل را بیرون نویس نمایند. ۲- اصطلاحات مشکل را که شاگردان قادر به حل آن نگردیده اند روی تخته تحریر و معنی نمایید. ۳- از چند شاگرد که درس را آموخته اند و حاضر اند که آن‌را تشریح نمایند، بخواهید به نوبت، درس را تشریح کنند. بعد از آن خلاصهٔ درس را به صورت عام فهم به شاگردان تشریح نمایید تا درس استحکام یابد. **۴-ارزیابی درس جدید** از چند شاگرد (دیرآموز، متوسط و لایق) سؤالات ذیل را بپرسید: ۱- هدف از مسألهٔ جنسیتی چیست؟ ۲- زنان چه نقشی را می‌توانند درراه توسعه و انکشاف ملی بازی نمایند. ۳- آیا زنان توان ارتقای ظرفیت و کسب مقام‌های اجتمای را دارند. ۵- **کارخانه‌گی** در مورد کارخانه‌گی به شاگردان توضیحات دهید.	۱- به گروپ‌ها تقسیم شده و در بارهٔ فعالیت درس جدید بحث می‌نمایند، لغات و اصطلاحات مشکل درس جدید را که نفهمیده اند، بیرون نویس کرده به معلم خود ارائه نمایند. ۲- مشکلات خود را از نوشته‌های روی تخته حل نمایند. ۳- شاگردانی که درس را بهتر یاد گرفته اند به میل، رغبت و با درنظرداشت نوبت، درس را تشریح می‌نمایند و خلاصهٔ درس را در کتابچه‌های خود یاد داشت می‌کنند. ۴-مطابق سویهٔ خود به سؤالات جواب می‌دهند. ۱- هدف از مسألهٔ جنسیتی، بر آورده شدن و سپردن حقوق مساویانهٔ زن و مرد در حیات اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی است. ۲- زنان کلید انکشاف خانواده، جامعه و جهان اند انکشاف آنان تضمین انکشاف عمومی است. ۳- بلی زنان از نیرو و توان عقلی خوبی برخوردار هستند و می‌توانند مانند مردان تحصیلات عالی و مشاغل مناسب داشته باشند. ۵- شاگردان نواقص کاری خود را از روی توضیحات معلم شان اصلاح می‌نمایند.	۱۰ ۱۵ ۱۰ ۳ دقیقه

جواب به سؤالات متن درس

۱- نابرابری چیست؟

مردمی که در یک جامعه زنده‌گی می‌کنند، به طورمساوی از منابع با ارزش اجتماعی؛ مانند: ثروت، قدرت و منزلت، بهره‌مند نیستند، این حالت را نا برابری می‌نامند.

۲- جنسیت چیست؟

جنسیت، یعنی دفاع وجانبداری از حقوق زنان، عقیده به برابری زن و مرد در زمینه‌های فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و مبارزه برای رفع تبعیض، تحقیر، توهین و ستم به زنان است.

۳- آیا در جهان تعداد زنان و مردان متفاوت است؟

خداوند(جَلَّ جَلاَلُه) انسان را از دوجنس مرد و زن آفریده است، یکی از نشانه‌های حکمت خداوند (جَلَّ جَلاَلُه) این است که در همه جوامع تعداد زن و مرد تقریباً مساوی است.

۴- چرا زنان نسبت به مردان در اکثریت نقاط جهان از منافع اساسی اجتماعی محروم اند؟

کارهای مهم و با صلاحیت در دست مردان قرار دارد، امروز در همه فرهنگ‌های جهان زنان مقام متناسب با مردان ندارند و زنان بیشتر به کارهایی وادار می‌شوند که عاید و اعتبار کمتری دارد.

۵- زنان در اسلام ازچه موقعیتی برخوردار اند؟.

تاریخ اسلام شاهد حضور قوی زنان درعرصه‌های مختلف زنده‌گی بوده است.

۶- علت نابرابری و تبعیض میان زن و مرد در جوامع اسلامی چیست؟

اسلام تفاوت میان زن و مرد را به رسمیت می‌شناسد؛ ولی بی‌عدالتی در حق زن و مرد را به هیچ وجه نمی‌پذیرد.

۷- نا برابری جنسیتی چه پیامدهای در قبا ل دارد؟

اکثر زنان در افغانستان بیسواد اند و از جریان‌های انکشافی دور می‌باشند واضح است که حرکت بطی این اکثریت بیسواد از سرعت حرکت کاروان ملی در راه توسعه و انکشاف ملی می‌کاهد.

معلومات اضافی

نابرابری جنسیتی: عقاید و نظریاتی در مورد نا برابری بین مرد و زن نیز موجود است. مطالعاتی که در این زمینه صورت گرفته حاکی از آن است که اختلافات میان این دو جنس ناشی از شرایط فرهنگی و اجتماعی است و از نظر هوش و توانایی‌های عقلی تفاوتی زیادی میان آن‌ها وجود ندارد.

(ژان رستان) فیلسوف فرانسوی در این مورد عقیده دارد که (وضع دختر و پسر از لحاظ تربیت خانواده‌گی، مکتب، روابط با خویشاوندان و بیگانه‌گان، وضع لباس، آرایش سر و صورت، بازی‌ها، رسوم و عادات ابتدایی و یا ناشی از تعلیم و تربیه، در تمام موارد متفاوت است. علاوه بر صفات اجتماعی ساختمان بدنی زن و مرد نیز با یکدیگر متفاوت است، تفاوت در ساختمان بدنی، از بعضی جهات تفاوت‌های را در خصوصیات روانی اجتماعی نیز سبب می‌گردد.

مفهوم مرد بودن و زن بودن به مقدار زیادی ساخته و پرداخته اجتماع است و درست نیست که آن‌ها را فقط به علت وجود علایم جنسی که مخصوص مذکر و مؤنث است کاملاً از هم جدا بدانیم.

خداوند تبارک وتعالی می‌فرماید: **الرِّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَاء** سورهٔ نساء آیه ۳۴.

ترجمه: مردان بر زنان حاکم اند. قوام یا قیم زبان عربی به آن شخص گفته می‌شود که مسؤول کاریا مدیر نظام می‌باشد. با استناد به آیهٔ مبارکه خداوند (جَلَّ جَلاَلُه) حفظ نظم خانواده ورهبری اجتماع کوچک خانواده را به عهدهٔ مردان گذاشت؛ زیرا نیروی علمی و عملی آن‌ها نسبت به زنان و اطفال بیشتر است. اسلام تفاوت میان زن و مرد را به رسمیت می‌شناسد؛ ولی بی‌عدالتی در حق زن یا مرد را به هیچ‌وجه نمی‌پذیرد.

درس(بیستم)

زمان تدریس(یک ساعت درسی)

عناوین مطالب	شرح مطالب	
عنوان درس	**مشکلات اجتماعی ما (بی سوادی)**	
هدف کلی	با مشکلات اجتماعی آشنا شوند	
اهداف آموزشی (دانشی، مهارتی، ذهنیتی)	از شاگردان انتظار می‌رود که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند: • اهمیت سواد را بدانند. • اهمیت و فواید سواد را بیان کرده بتوانند. • به زدودن بی سوادی از جامعه علاقه‌مند شوند.	
روش‌های تدریس	فعالیت‌های گروپی، مباحثه، سؤال و جواب.	
مواد ممکن و ممِّد درسی	کتاب، تخته، تباشیر، تصاویر، چارت‌ها، پروجکتور، سلایدها و غیره.	
شیوهٔ ارزیابی	تحریری، تقریری، سؤال و جواب، مشاهده و ارزیابی صنفی.	
فعالیت‌های تدریس و آموزش درصنف	**فعالیت مقدماتی** سلام و احوال‌پرسی با شاگردان، تنظیم صنف ، دیدن نظافت، گرفتن حاضری و ملاحظهٔ کارخانه‌گی، طرح یک سؤال از درس گذشته؛ مانند: نابرابری جنسیتی چه پیامدهای در قبال دارد؟ بیان دارید.	زمان ۵ دقیقه
	انگیزه - در تصویر چه را می‌بینید؟	۲ دقیقه

فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان به دقیقه
۱- شاگردان را به گروپ‌های مناسب تقسیم و به آن‌ها هدایت دهید که صفحهٔ(۷۳) را باز نموده در بارهٔ فعالیت درس جدید بحث نمایند، لغات و اصطلاحات مشکل را بیرون نویس نمایند. ۲- اصطلاحات مشکل را که شاگردان قادر به حل آن نگردیده اند روی تخته تحریر و معنی نمایید. ۳- از چند شاگرد که درس را آموخته اند و حاضر اند که آن‌را تشریح نمایند، بخواهید به نوبت، درس را تشریح کنند. بعد از آن خلاصهٔ درس را به صورت عام فهم به شاگردان تشریح نمایید تا درس استحکام یابد. **۴-ارزیابی درس جدید** از چند شاگرد (دیرآموز، متوسط و لایق) سؤالات ذیل را بپرسید: ۱-اگر کسی سواد نداشته باشد با چه مشکلات مواجه می‌شود؟ ۲-آیا مردم در زمان‌های قدیم خواندن و نوشتن می‌توانستند؟ ۳- چطور می‌توان بی سوادی را مکمل از بین برد؟ ۵- **کارخانه‌گی** در مورد کارخانه‌گی به شاگردان توضیحات دهید.	۱- به گروپ‌ها تقسیم شده و در بارهٔ فعالیت درس جدید بحث می‌نمایند، لغات و اصطلاحات مشکل درس جدید را که نفهمیده اند، بیرون نویس کرده به معلم خود ارائه نمایند. ۲- مشکلات خود را از نوشته‌های روی تخته حل نمایند. ۳- شاگردانی که درس را بهتر یاد گرفته اند به میل، رغبت و با درنظرداشت نوبت، درس را تشریح می‌نمایند و خلاصهٔ درس را در کتابچه‌های خود یاد داشت می‌کنند. ۴-مطابق سویهٔ خود به سؤالات جواب می‌دهند. ۱- بی سوادی همیشه مانع بزرگی در جریان تکامل جوامع بشری است. شخصی که سواد نداشته باشد به مشکلات زیاد مواجه می‌گردد. ۲- در زمانه‌های قدیم زنده‌گی مردم ساده بود در آن زمان هیچگونه پروگرام خاصی؛ مانند: امروز برای تعلیم وجود نداشت. ۳- محو کامل بی سوادی امر ساده و عادی نبوده؛ بلکه یک جریان مغلق و پیچیده بوده و به همکاری وسیع ملی و بین المللی ضرورت دارد. ۵- شاگردان نواقص کاری خود را از روی توضیحات معلم شان اصلاح می‌نمایند.	۱۰ ۱۵ ۱۰ ۳ دقیقه

درس(بیست ویکم)

زمان تدریس(یک ساعت درسی)

<table>
<tr><th>عناوین مطالب</th><th colspan="2">شرح مطالب</th></tr>
<tr><td>عنوان درس</td><td colspan="2">مشکلات اجتماعی ما (بی سوادی)</td></tr>
<tr><td>هدف کلی</td><td colspan="2">با مشکلات اجتماعی جامعه خود آشنا شوند</td></tr>
<tr><td>اهداف آموزشی (دانشی، مهارتی، ذهنیتی)</td><td colspan="2">از شاگردان انتظار می‌رود که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند:
• بی‌سوادی را منحیث عامل فقر و عقب مانده‌گی بدانند.
• اضرار بی‌سوادی را بیان کرده بتوانند.
• برای محو بی‌سوادی جد و جهد نمایند.</td></tr>
<tr><td>روش‌های تدریس</td><td colspan="2">فعالیت‌های گروپی، مباحثه، سؤال و جواب.</td></tr>
<tr><td>مواد ممکن و ممُد درسی</td><td colspan="2">کتاب، تخته، تباشیر، تصاویر، چارت‌ها، پروجکتور، سلایدها و غیره.</td></tr>
<tr><td>شیوهٔ ارزیابی</td><td colspan="2">تحریری، تقریری، سؤال و جواب، مشاهده و ارزیابی صنفی.</td></tr>
<tr><td rowspan="2">فعالیت‌های تدریس و آموزش درصنف</td><td>فعالیت مقدماتی
سلام و احوال‌پرسی با شاگردان، تنظیم صنف، دیدن نظافت، گرفتن حاضری و ملاحظهٔ کارخانه گی، طرح یک سؤال از درس گذشته؛ مانند: بی سوادی چیست؟</td><td>زمان ۵ دقیقه</td></tr>
<tr><td>انگیزه
- فقر و عقب مانده‌گی در جامعه چه تأثیری منفی در قبال دارد؟</td><td>۲ دقیقه</td></tr>
</table>

فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان به دقیقه
۱- شاگردان را به گروپ‌های مناسب تقسیم و به آن‌ها هدایت دهید که صفحهٔ(۷۵) را باز نموده در بارهٔ فعالیت درس جدید بحث نمایند، لغات و اصطلاحات مشکل را بیرون نویس نمایند. ۲- اصطلاحات مشکل را که شاگردان قادر به حل آن نگردیده اند روی تخته تحریر و معنی نمایید. ۳- از چند شاگرد که درس را آموخته اند و حاضر اند که آن‌را تشریح نمایند، بخواهید به نوبت، درس را تشریح کنند. بعد از آن خلاصهٔ درس را به صورت عام‌فهم به شاگردان تشریح نمایید تا درس استحکام یابد. **۴-ارزیابی درس جدید** از چند شاگرد (دیرآموز، متوسط و لایق) سؤالات ذیل را بپرسید: ۱- ابتدایی ترین پیامد بی‌سوادی چیست؟ ۲- وقتی که اکثریت جامعه بی‌سواد باشد چه مشکلات را به بار می‌آورد؟ ۳- آیا اعتیاد با بی‌سوادی درجامعه ربطی دارد؟ ۵- **کارخانه‌گی** در مورد کارخانه‌گی به شاگردان توضیحات دهید.	۱- به گروپ‌ها تقسیم شده و در بارهٔ فعالیت درس جدید بحث می‌نمایند، لغات و اصطلاحات مشکل درس جدید را که نفهمیده اند، بیرون نویس کرده به معلم خود ارائه نمایند. ۲- مشکلات خود را از نوشته‌های روی تخته حل نمایند. ۳- شاگردانی که درس را بهتر یاد گرفته اند به میل، رغبت و با درنظرداشت نوبت، درس را تشریح می‌نمایند و خلاصهٔ درس را در کتابچه‌های خود یاد داشت می‌کنند. ۴-مطابق سویهٔ خود به سؤالات جواب می‌دهند. ۱- ابتدایی ترین پیامد بی‌سوادی فقر است. ۲- وقتی که اکثر جامعه بی‌سواد یا کم سواد باشد علاوه بر فقر این افراد، عموم جامعه دچار فقر خواهد شد. ۳- جامعه بی‌سواد به خاطر فقر و جهل بیشتر به دام اعتیاد گرفتار می‌شود. ۵- شاگردان نواقص کاری خود را از روی توضیحات معلم شان اصلاح می‌نمایند.	۱۰ ۱۵ ۱۰ ۳ دقیقه

جواب به سؤالات متن درس

۱- **بی سوادی چیست**؟ کسانی که خواندن و نوشتن نتوانند بی‌سواد نامیده می‌شوند.

۲- سواد را تعریف نمایید، در کشور ما چند فیصد زنان ومردان خوا ندن ونوشتن را یاد ندارند؟

سواد عبارت از داشتن توانایی خواندن و نوشتن است. در کشور ما حدود ده میلیون هموطن ما از نعمت سواد محروم بوده و هم اکنون پنج میلیون طفل کشور از رفتن به مکتب دور مانده اند.

۱- بی سوادی در کشورما چه مشکلاتی را به بار می‌آورد؟ مشکلاتی که از این ناحیه برای کشور ما پیش می‌آید؛ ازجمله مهم ترین آن‌ها عبارت اند از: فقر، جهل، عقب مانده گی اجتماعی، اقتصادی، اعتیاد، روی آوردن به جرم و جنایت.

معلومات اضافی

مشکلات اجتماعی ما (بی‌سوادی): در حدود ۳۲۰۰ سال قبل از میلاد خط که یکی از ابداعات مهم بشر محسوب می‌شود، اختراع گردید وتحولی بزرگی در تاریخ بشر پدید آورد. گرچه خط در مراحل اولیهٔ خود به صورت اشکال و تصویر رسم می‌شود و محدودیت‌های زیادی داشت؛ ولی این امکان را برای بشر به وجود آورد که بتوانند پیام‌های را برای افراد دیگر که در مکان‌های دورتری زنده‌گی می‌کردند انتقال دهند. اکنون بقایای خطوط صدها سال قبل پیام آن‌ها را برای ما منتقل می‌سازد و ما را با زنده‌گی و فرهنگ آن‌ها آشنا می‌کند.

قرن‌ها سواد در انحصار یک قشر محدود قرار داشت و بقیه مردم نه وقت کافی داشتند که آنرا فرا بگیرند و نه احساس ضرورت می‌کردند. با وجود آن دین مبین اسلام انسان‌ها را با آموختن علم و دانش تشویق کرده است. چون اعراب به مناطق متمدن دست یافتند و دستگاه حکومت اسلامی قدرت پیدا کرد به فکر ترجمهٔ کتب علمی و ادبی به زبان عربی افتادند.

مسلمین در نقاطی که متصرف می‌شدند مدارس و مساجد و کتابخانه‌های متعدد بنا می‌کردند. در شهرهای مهم اسلامی لابراتوارها، کتابخانه‌ها و پوهنتون‌های مهمی ایجاد گشت طوریکه نوشته اند در کتابخانهٔ الحاکم شهر قرطبهٔ اسپانیا حدود ششصدهزار جلد کتاب وجود داشت، که فقط ۴۴ جلد کتاب فهرست آن کتابخانه بود. دانشمندان آلمانی، عقیده داشتند که مسلمین نخستین کسانی بودند که باب تحقیقاتی علمی را مفتوح ساختند و بعد از قرن‌ها فلاسفه و جامعه شناسان چون: دکارت و بیکن این شیوهٔ علمی را در اروپا ابلاغ کردند.

زمانی که صنعت رشد کرد و تعدادی زیادی از مردم در کشورهای صنعتی کارخانه‌ها و فابریکات مشغول کار شدند، احساس کردند که خواندن و نوشتن و مقداری از معلومات ضروری که برای زنده‌گی و کار در جوامع جدید به آن احتیاج دارند، باید به همه آموخته شود. به اساس این احتیاج جدید، در بعضی از کشورهای صنعتی مکاتب عمومی تأسیس شد و به تدریج تا قرن نوزدهم مکتب برای عموم مردم اجباری گردید. اکنون هم می‌دانیم که مکتب و مدرسه ضرورت مبرم زنده‌گی است و بدون آن ما نمی توانیم فردی مفیدی برای خود و عضو فعالی برای جامعهٔ خویش باشیم. « سواد مشعل راه زنده‌گیست» زیرا آنچنانکه جوامع بشری امروزی به مدارج عالی تمدن رسیده اند. به ستاره گان راه یافته و ابحار را تسخیر کرده و یا هم کرهٔ خاکی را به ذوق و میل خود تغییر داده اند، همه و همه بر مبنا واساس علوم متداوله بوده که به واسطهٔ آموختن سواد به دست آمده است. و اگر امروز انسان‌ها تمام تسهیلات اساسی زنده‌گی را به منظور آسوده‌گی و زنده‌گی بهتر خود و نسل‌های آینده ایجاد نموده اند بازهم از فیوضات سواد و حصول علم است.

درس(بیست ودوم)

زمان تدریس(یک ساعت درسی)

<table>
<tr><th>عناوین مطالب</th><th colspan="2">شرح مطالب</th></tr>
<tr><td>عنوان درس</td><td colspan="2">مشکلات اجتماعی، فقر</td></tr>
<tr><td>هدف کلی</td><td colspan="2">با مفهوم فقر آشنا شوند</td></tr>
<tr><td>اهداف آموزشی
(دانشی، مهارتی، ذهنیتی)</td><td colspan="2">از شاگردان انتظار می‌رود که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند:
• معنی و مفهوم فقر را بدانند.
• فقر و بیکاری ونتایج منفی آن را بیان کرده بتوانند.
• در راه کاهش و محو فقر ذهنیت مطلوب پیدا کنند.</td></tr>
<tr><td>روش‌های تدریس</td><td colspan="2">فعالیت‌های گروپی، مباحثه، سؤال و جواب.</td></tr>
<tr><td>مواد ممکن و ممِّد درسی</td><td colspan="2">کتاب، تخته، تباشیر، تصاویر، چارت‌ها، پروجکتور، سلایدها و غیره.</td></tr>
<tr><td>شیوهٔ ارزیابی</td><td colspan="2">تحریری، تقریری، سؤال و جواب، مشاهده و ارزیابی صنفی.</td></tr>
<tr><td rowspan="2">فعالیت‌های تدریس و آموزش درصنف</td><td>فعالیت مقدماتی
سلام و احوال‌پرسی با شاگردان، تنظیم صنف، دیدن نظافت، گرفتن حاضری و ملاحظهٔ کارخانه‌گی، طرح یک سؤال از درس گذشته؛ مانند: بی‌سوادی در کشور ما چه مشکلاتی را به بار می‌آورد؟ بیان دارید.</td><td>زمان ۵ دقیقه</td></tr>
<tr><td>انگیزه
- در تصویر چه را می‌بینید؟</td><td>۲ دقیقه</td></tr>
</table>

فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان به دقیقه
۱- شاگردان را به گروپ‌های مناسب تقسیم و به آن‌ها هدایت دهید که صفحهٔ(۷۷) را باز نموده در بارهٔ فعالیت درس جدید بحث نمایند، لغات و اصطلاحات مشکل را بیرون نویس نمایند.	۱- به گروپ‌ها تقسیم شده و در بارهٔ فعالیت درس جدید بحث می‌نمایند، لغات و اصطلاحات مشکل درس جدید را که نفهمیده اند، بیرون نویس کرده به معلم خود ارائه نمایند.	۱۰
۲- اصطلاحات مشکل را که شاگردان قادر به حل آن نگردیده اند روی تخته تحریر و معنی نمایید.	۲- مشکلات خود را از نوشته‌های روی تخته حل نمایند.	
۳- از چند شاگرد که درس را آموخته اند و حاضر اند که آن‌را تشریح نمایند، بخواهید به نوبت، درس را تشریح کنند. بعد از آن خلاصهٔ درس را به صورت عام فهم به شاگردان تشریح نمایید تا درس استحکام یابد.	۳- شاگردانی که درس را بهتر یاد گرفته اند به میل، رغبت و با درنظرداشت نوبت، درس را تشریح می‌نمایند و خلاصهٔ درس را در کتابچه‌های خود یاد داشت می‌کنند. ۴-مطابق سویهٔ خود به سؤالات جواب می‌دهند.	۱۵
۴-ارزیابی درس جدید از چند شاگرد (دیرآموز، متوسط و لایق) سؤالات ذیل را بپرسید: ۱- چطور می‌توان جلو فقیر را گرفت؟ ۲- حضرت محمد صلی الله علیه وسلم در بارهٔ فقر چه فرموده است؟	۱- اگر انسان از منابعی که خداوند (جَلَّ جَلاَلُه) در اختیار ا ش قرار داده است مطابق، احتیاجات خود ازآن استفاده نماید، هیچ وقت فقر به سراغ وی نمی آید. ۲- حضرت محمد صلی الله علیه وسلم فرموده: (أَللَّهُم إِنّی أَعوذُ بِکَ مِنَ الْفَقْرِ...) رواه ابن ماجه ترجمه: یا الله من از فقر وگرسنه‌گی به تو پناه می‌جویم. فقر از مصیبت‌هایی است که انسان را در طول تاریخ رنج داده و رنج می‌دهد.	۱۰
۵- کارخانه‌گی در مورد کارخانه‌گی به شاگردان توضیحات دهید.	۵-شاگردان نواقص کاری خود را از روی توضیحات معلم شان اصلاح می‌نمایند.	۳ دقیقه

درس(بیست وسوم)

زمان تدریس(یک ساعت درسی)

عناوین مطالب	شرح مطالب	
عنوان درس	**مشکلات اجتماعی، فقر**	
هدف کلی	با عوامل فقر آشناشوند	
اهداف آموزشی (دانشی، مهارتی، ذهنیتی)	از شاگردان انتظار می‌رود که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند: • با عوامل فقر آشنایی یابند. • عوامل فقر را بیان کرده بتوانند. • با مبارزه علیه عوامل فقر علاقه‌مندی نشان دهند.	
روش‌های تدریس	فعالیت‌های گروپی، مباحثه، سؤال و جواب.	
مواد ممکن و ممُد درسی	کتاب، تخته، تباشیر، تصاویر، چارت‌ها، پروجکتور، سلایدها و غیره.	
شیوهٔ ارزیابی	تحریری، تقریری، سؤال و جواب، مشاهده و ارزیابی صنفی.	
فعالیت‌های تدریس و آموزش درصنف	**فعالیت مقدماتی** سلام و احوال‌پرسی با شاگردان، تنظیم صنف، دیدن نظافت، گرفتن حاضری و ملاحظهٔ کارخانه‌گی، طرح یک سؤال از درس گذشته؛ مانند: فقر چیست؟	زمان ۵دقیقه
	انگیزه - کدام عوامل باعث فقر در کشور ما گردیده؟	۲ دقیقه

فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان به دقیقه
۱- شاگردان را به گروپ‌های مناسب تقسیم و به آن‌ها هدایت دهید که صفحهٔ(۷۹) را باز نموده در بارهٔ فعالیت درس جدید بحث نمایند، لغات و اصطلاحات مشکل را بیرون نویس نمایند.	۱- به گروپ‌ها تقسیم شده و در بارهٔ فعالیت درس جدید بحث می‌نمایند، لغات و اصطلاحات مشکل درس جدید را که نفهمیده اند، بیرون نویس کرده به معلم خود ارائه نمایند.	۱۰
۲- اصطلاحات مشکل را که شاگردان قادر به حل آن نگردیده اند روی تخته تحریر و معنی نمایید.	۲- مشکلات خود را از نوشته‌های روی تخته حل نمایند.	۱۵
۳- از چند شاگرد که درس را آموخته اند و حاضر اند که آن‌را تشریح نمایند، بخواهید به نوبت، درس را تشریح کنند. بعد از آن خلاصهٔ درس را به صورت عام‌فهم به شاگردان تشریح نمایید تا درس استحکام یابد.	۳- شاگردانی که درس را بهتر یاد گرفته اند به میل، رغبت و با درنظرداشت نوبت، درس را تشریح می‌نمایند و خلاصهٔ درس را در کتابچه‌های خود یاد داشت می‌کنند. ۴-مطابق سویهٔ خود به سؤالات جواب می‌دهند.	
۴-ارزیابی درس جدید از چند شاگرد (دیرآموز، متوسط و لایق) سؤالات ذیل را بپرسید: ۱- فقر چیست؟ ۲- آیا انسان می‌تواند هر قدر خواسته باشد از منابع طبیعی استفاده نماید؟ ۳- عوامل فقررا صرف نام ببرید.	۱- فقرعبارت است از نداشتن ضروریات اولیه که انسان‌ها به آن احتیاج دارند. ۲- انسان باید نظر به ضرورت از منابع استفاده نماید؛ زیرا نسل‌های آینده نیز حق استفاده از آن‌را دارند. ۳- الف: عوامل فردی ب: عوامل طبیعی ج: عوامل اجتماعی	۱۰
۵- **کارخانه‌گی** در مورد کارخانه‌گی به شاگردان توضیحات دهید.	۵- شاگردان نواقص کاری خود را از روی توضیحات معلم شان اصلاح می‌نمایند.	۳ دقیقه

جواب به سؤالات متن درس

۱- عوامل فردی فقر را نام ببرید.

۱) تنبلی و تن‌ندادن به کار و کوشش.

۲) بی‌سوادی و نادانی باعث ناتوانی انسان در زنده‌گی می‌گردد.

۳) نداشتن مهارت لازم برای انجام دادن کارهای مهم و پرعاید.

۴) معیوب و ناقص بودن عضو یا اعضای بدن مانع کار و تلاش می‌گردد.

۲- عوامل طبیعی فقر کدام اند؟

۱) بعضی از زمین‌ها خیلی حاصل‌خیز است و بعضی دیگر حاصل چندانی نمی‌دهد.

۲) بعضی از مناطق معادن و منابع گران قیمت دارد؛ مانند: طلا، آهن، نفت و گاز، ولی مناطقی از زمین عاری از این‌گونه معادن گرانبهاست.

۳- عوامل اجتماعی فقر را توضیح دهید؟

جامعه‌یی به رفاه و ثروت دست پیدا می‌کند که هر فردی آن بر اساس شایسته‌گی‌ها و توانایی‌های خود از امکانات و منابع جامعه مستفید شود، در غیر آن به فقر مبتلا می‌گردد.

۴- چرا کشور ما گرفتار فقر شده است؟ مهم‌ترین عوامل فقر کشور ما در این مرحلهٔ تاریخ عبارتند از:

۱- جنگ‌های طولانی ۲- از بین رفتن نظم و انضباط اداری، اجتماعی و فرهنگی در طی سال‌های بحران.

۳- بی‌سوادی و نادانی.

۵- چگونه باید فقر را از کشور خود ریشه‌کن نماییم؟ فایق آمدن بر این مشکل ضرورت به یک عزم ملی دارد که در رأس آن باید دولت جمهوری اسلامی افغانستان به عنوان نهادی که از قدرت و اراده ملت، نماینده‌گی می‌کند، طرح‌های واقع‌بینانه را آماده نموده و با کمک همه‌جانبه ملت آن را اجرا نماید.

معلومات اضافی

فقر: منظور از فقر همان فقر مادی است، فقری که صدها گرفتاری و مشکلات را به دنبال دارد و هر فرد فقیر را به ارتکاب انواع سرکشی و گناه مجبور می‌نماید فقر و ناداری از انسان سلب آسایش می‌کند. انواع مشکلات‌ها را موجب می‌شود و زنده‌گی را به دوزخ سوزان تبدیل می‌سازد. دراثر علم و از برکات مال و ثروت هر نوع امکانات رفاهی برای ملت‌ها فراهم گردید. امّا جهل و نادانی، فقر و ناداری، در کشورهای محروم جهان زنده‌گی مردم را تلخ ساخته است.

اسلام دنیا را کشت آخرت می‌داند، به دست آوردن مال مشروع را عبادت می‌شمارد و پیروانش را به استفاده از مواهب و نعمات طبیعی دعوت می‌کند.

اسلام مردم را به تأمین زنده‌گی و تلاش در راه معاش تشویق می‌کند، فعالیت را می‌ستاید و با تکیه بر این اصل می‌گوید: استفادهٔ هر انسان از مواهب عالم طبیعت به قدر کوشش و تلاش او است.

در قرآنکریم ذکر شده: (لَّيْسَ لِلْإِنسَانِ إِلَّا مَا سَعَى) سوره النجم: ۳۹

اسلام از تن پروری و تنبلی وسستی اظهار نفرت می‌کند؛ زیرا بیکاری، مایهٔ فقر، تنگدستی و گرفتاری است.

درس(درس بیست وچهارم)

زمان تدریس(یک ساعت درسی)

<table>
<tr><th>عناوین مطالب</th><th colspan="2">شرح مطالب</th></tr>
<tr><td>عنوان درس</td><td colspan="2">مشکلات اجتماعی ما (خانه و مسکن).</td></tr>
<tr><td>هدف کلی</td><td colspan="2">با مشکلات مسکن در کشور آشنا شوند</td></tr>
<tr><td>اهداف آموزشی
(دانشی، مهارتی، ذهنیتی)</td><td colspan="2">از شاگردان انتظار می‌رود که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند:
• مشکل کمبود مسکن را در کشور بفهمند.
• مشکلات کمبود مسکن و راه حل آن را بیان کرده بتوانند.
• با حل مشکل مسکن ذهنیت مطلوب پیدا کنند.</td></tr>
<tr><td>روش‌های تدریس</td><td colspan="2">فعالیت‌های گروپی، مباحثه، سؤال و جواب.</td></tr>
<tr><td>مواد ممکن و ممِّد درسی</td><td colspan="2">کتاب، تخته، تباشیر، تصاویر، چارت‌ها، پروجکتور، سلایدها و غیره.</td></tr>
<tr><td>شیوهٔ ارزیابی</td><td colspan="2">تحریری، تقریری، سؤال و جواب، مشاهده و ارزیابی صنفی.</td></tr>
<tr><td rowspan="2">فعالیت‌های تدریس و آموزش درصنف</td><td>فعالیت مقدماتی
سلام و احوال‌پرسی با شاگردان، تنظیم صنف، دیدن نظافت، گرفتن حاضری و ملاحظهٔ کار خانه‌گی، طرح یک سؤال از درس گذشته؛ مانند: عوامل فردی فقر را نام ببرید.</td><td>زمان ۵ دقیقه</td></tr>
<tr><td>انگیزه
- در تصویر چه را می‌بینید؟</td><td>۲ دقیقه</td></tr>
</table>

فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان به دقیقه
۱- شاگردان را به گروپ‌های مناسب تقسیم و به آن‌ها هدایت دهید که صفحهٔ(۸۱) را باز نموده در بارهٔ فعالیت درس جدید بحث نمایند،لغات و اصطلاحات مشکل را بیرون نویس نمایند. ۲- اصطلاحات مشکل را که شاگردان قادر به حل آن نگردیده اند روی تخته تحریر و معنی نمایید. ۳- از چند شاگرد که درس را آموخته اند و حاضر اند که آن‌را تشریح نمایند، بخواهید به نوبت، درس را تشریح کنند. بعد از آن خلاصهٔ درس را به صورت عام فهم به شاگردان تشریح نمایید تا درس استحکام یابد. **۴-ارزیابی درس جدید** از چند شاگرد (دیرآموز، متوسط و لایق) سؤالات ذیل را بپرسید: ۱- دولت چطور می‌تواند مشکل مسکن را حل نماید؟ ۲- کشور ما مواد ساختمانی تعمیراتی را از کجا به دست می‌آورد؟ ۳- ارائهٔ خدمات عمومی چیست؟ ۵- **کارخانه‌گی** در مورد کارخانه‌گی به شاگردان توضیحات دهید.	۱- به گروپ‌ها تقسیم شده و در بارهٔ فعالیت درس جدید بحث می‌نمایند، لغات و اصطلاحات مشکل درس جدید را که نفهمیده اند، بیرون نویس کرده به معلم خود ارائه نمایند. ۳- شاگردانی که درس را بهتر یاد گرفته اند به میل، رغبت و با درنظرداشت نوبت، درس را تشریح می‌نمایند و خلاصهٔ درس را در کتابچه‌های خود یاد داشت می‌کنند. ۴-مطابق سویهٔ خود به سؤالات جواب می‌دهند. ۱- دولت می‌تواند با تطبیق ماستر پلان و نقشه‌های که در دست دارد به مردم خانه توزیع و بسازند. ۲-اکثر مواد تعمیراتی ما از کشورهای همسایه وارد می‌گردد. ۳- خدمات عمومی؛ عبارتنداز: تهیهٔ آب، سیستم دفع فاضل آب، برق، تلفن، سرک و کوچه‌های پخته کاری شده. ۵- شاگردان نواقص کاری خود را از روی توضیحات معلم شان اصلاح می‌نمایند.	۱۰ ۱۵ ۱۰ ۳ دقیقه

جواب به سؤالات متن درس

۱- مهم ترین دلایل کمبود مسکن را در کشور ما توضیح دهید. عدم تطبیق پروگرام‌های مشخص دولتی، قیمت بودن مواد تعمیراتی.

۲- چرا مردم کشور ما مهاجرت کردند؟ به علت جنگ‌های تحمیلی جمعیت زیادی از دهات و شهرها به کشورهای دور و نزدیک مهاجرت کردند.

۳- برای این که مردم خانه‌های خود سر آباد نکنند دولت باید کدام کارها را برای مردم انجام دهد؟

دولت باید نخست برای هر شهر نقشۀ مناسب تهیه نماید و زمین‌ها را به متقاضیان توزیع نماید تا مردم مجبور نشوند به طور خودسرانه و بدون هیچگونه نقشه به ساختن خانه اقدام نمایند.

۴- دولت و کمپنی‌های خانه سازی برای کمبود خانه برای مردم کدام کارهای را انجام دهد تا مردم بی بضاعت ما صاحب خانه (اپارتمان) شوند؟ یکی از بهترین راه‌های تهیه خانه ارزان تأسیس بلاک‌های مسکونی است. بلاک اگر با طرح و نقشه خوب ساخته شود امکان زنده‌گی آرام نفوس زیادی را در فضای اندک میسر می‌سازد.

۵- پیشنهاد شما برای رفع کمبود مسکن چیست؟

معلومات اضافی

مشکلات مسکن

طوریکه ملاحظه می‌گردد بحران مسکن یکی از مشکلات خاص مردم ما شمرده می‌شود. زیرا جنگ‌های داخلی که باعث آفات و مصایب دردناکی درکشور گردید، سد راه تطبیق پلان‌های شهری و ماستر پلان شهر کابل گردید. در ختم این جنگ طولانی با سرا زیر شدن روز افزون مهاجرت به صورت فیصدی‌های متفاوت به مراکز ولایات کشور و شهر کابل به سرعت نفوس شهرها بالخصوص شهر کابل، بیش از دو برابر نفوس پیش بینی شده در این پلان‌های ستراتژیک افزایش یافت؛ به طور مثال: ماستر پلان شهر کابل به حیث یک چارچوب علمی و استراتژیک در مساحت ۳۲۳۴۰ هکتار زمین و برای جمعیت دو میلیون مردم درنظرگرفته شده است، اما در حال حاضر به یک جمعیت حدوداً چهار میلیونی در شهر کابل مواجه می‌باشیم، که به صورت احتمال این‌ها به جمعیت دایمی شهر کابل مبدل شده اند. از اینرو ضرورت جدی در برابر نهادهای شهر سازی و پلان گذاران امور شهری قرار گرفته است.

مشکل مسکن نه تنها در شهرها و جود دارد بلکه در دهات کشور نیز تعداد زیادی از مردم سرپناه ندارند. کسانی‌که در دهات زنده‌گی می‌نمایند و زمین ندارند به طور طبیعی از داشتن سرپناه نیز محروم اند. شاروالی‌های ولایات حداقل در اعمار خانه‌ها به ساکنین دهات مشوره‌های فنی و مفید بدهند زیرا خانه‌های دهاتی بیشتر از امکانات صحی و رفاهی لازم برخوردار نیستند و تنها مانع حرارت و برودت می‌گردند. لهذا مشکل کمبود خانه اختصاص به شهرها ندارد و شامل دهات نیز می‌گردد.

بنابراین ضرورت است تا ماستر پلان شهر کابل و پلان‌های شهری ولایات بازنگری شده و با درنظر داشت کمیت روز افزون جمعیت، توازن نفوس و خدمات شهری در مقیاس ضرورت به مسکن به طرح قوانین، نورم‌ها و طرز العمل‌ها ومقرره‌های جدیدی ضرورت دیده می‌شود.

درس(بیست وپنجم)

زمان تدریس(یک ساعت درسی)

عناوین مطالب	شرح مطالب	
عنوان درس	**مشکلات اجتماعی ما (صحت، تندرستی و محیط زیست).**	
هدف کلی	آشنایی باروش حفظ صحت و محیط زیست.	
اهداف آموزشی (دانشی، مهارتی، ذهنیتی)	از شاگردان انتظار می‌رود که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند: • امراض و طرق وقایه و علاج آن را بفهمند. • عوامل که سبب امراض می‌شود بیان کرده بتواند. • به پاک نگهداشتن محیط زیست و جلوگیری از امراض علاقه‌مندی پیدا نمایند.	
روش‌های تدریس	فعالیت‌های گروپی، مباحثه، سؤال و جواب.	
مواد ممکن و ممِّد درسی	کتاب، تخته، تباشیر، تصاویر، چارت‌ها، پروجکتور، سلایدها و غیره.	
شیوهٔ ارزیابی	تحریری، تقریری، سؤال و جواب، مشاهده و ارزیابی صنفی.	
فعالیت‌های تدریس و آموزش درصنف	**فعالیت مقدماتی** سلام و احوال‌پرسی با شاگردان، تنظیم صنف، دیدن نظافت، گرفتن حاضری و ملاحظهٔ کار خانه‌گی، طرح یک سؤال از درس گذشته؛ مانند: چرا مردم کشور ما مهاجرت کردند؟	زمان ۵ دقیقه
	ایجاد انگیزه - در تصویر چه را می‌بینید؟	۲ دقیقه

فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان به دقیقه
۱- شاگردان را به گروپ‌های مناسب تقسیم و به آن‌ها هدایت دهید که صفحهٔ(۸۵) را باز نموده در بارهٔ فعالیت درس جدید بحث نمایند، لغات و اصطلاحات مشکل را بیرون نویس نمایند. ۲- اصطلاحات مشکل را که شاگردان قادر به حل آن نگردیده اند روی تخته تحریر و معنی نمایید. ۳- از چند شاگرد که درس را آموخته اند و حاضر اند که آنرا تشریح نمایند، بخواهید به نوبت، درس را تشریح کنند. بعد از آن خلاصهٔ درس را به صورت عام فهم به شاگردان تشریح نمایید تا درس استحکام یابد. **۴-ارزیابی درس جدید** از چند شاگرد (دیرآموز، متوسط و لایق) سؤالات ذیل را بپرسید: ۱- مهم ترین مشکلات صحی که مردم ما به آن روبه رواند نام ببرید؟ ۲- آیا امراض قابل علاج است؟ ۳- در افغانستان زیاد ترین و فیات را کدام قشر دیده است؟ ۵- **کارخانه‌گی** در مورد کارخانه‌گی به شاگردان توضیحات دهید.	۱- به گروپ‌ها تقسیم شده و در بارهٔ فعالیت درس جدید بحث می‌نمایند، لغات و اصطلاحات مشکل درس جدید را که نفهمیده اند، بیرون نویس کرده به معلم خود ارائه نمایند. ۲- مشکلات خود را از نوشته‌های روی تخته حل نمایند. ۳- شاگردانی که درس را بهتر یاد گرفته اند به میل، رغبت و با درنظرداشت نوبت، درس را تشریح می‌نمایند و خلاصهٔ درس را در کتابچه‌های خود یاد داشت می‌کنند. ۴-مطابق سویهٔ خود به سؤالات جواب می‌دهند. ۱- سوء تغذی ۲- استفاده از مواد خوراکی غیر صحی ۳- محیط و هوای آلوده ۴- کمبود امکانات صحی و تداوی. ۲- بلی، امروز بسیاری از امراض قابل جلوگیری و تداوی است. ۳- در کشور ما زیادترین و فیات در اطفال تا سن پنج ساله‌گی به مشاهده رسیده است. ۵- شاگردان نواقص کاری خود را از روی توضیحات معلم شان اصلاح می‌نمایند.	۱۰ ۱۵ ۱۰ ۳ دقیقه

جواب به سؤالات متن درس

۱- اسمای بعضی از امراض ساری را تحریر دارید.
وبا یا کلرا، اسهال، سرخکان، چیچک وغیره.
۲- ضررهایی که از طریق امراض به انسان می‌رسند، فهرست نمایید.
ضررهایی که مرض به انسان می‌رساند عبارتند از:
۱- ایجاد درد و رنج ۲- مانع شدن از فعالیت روز مره ۳- مصرف پولی که انسان برای معالجه می‌پردازد ۴- مرگ و نابودی انسان.
۳- چطور می‌توانیم خود را در مقابل امراض وقایه کنیم؟
امروز مسألهٔ مهمتر برای ما این است که باید اولاً شرایط زنده‌گی خود را طوری بسازیم که به مرض مبتلا نشویم و دوم اگر احیاناً گرفتار مریضی شدیم، باید بتوانیم خود را تداوی کنیم و در اثر امراض قابل علاج نابود نشویم.
۴- سوء تغذی چیست؟
در صورتی که انسان به صورت کامل تغذیه نشود، بدن رشد و فعالیت طبیعی خود را نداشته و در نتیجه در مقابل امراض مقاومت خود را از دست خواهد داد،که این حالت را سوء تغذی می‌نامند.
۵- استفاده از مواد خوراکی غیر صحی چه تأثیری بر بدن انسان دارد؟
خوراک انسان باید صحی باشد؛ اگر انسان از غذای غیرصحی استفاده نماید دچار انواع امراض می‌شود.

معلومات اضافی

تأثیرات منفی صحی و اجتماعی آلوده‌گی هوا قرار ذیل است:
۱-شیوع امراض خطرناک، نفس تنگی، ریوی، برانشیتی، تخریش چشم، روحی، عصبی، قلبی، گوش دردی و سرطان‌های گوناگون۲-عقیم سازی زنان و مردان۳- ولادت‌های غیر طبیعی ۴- کاهلی و کسالت در فعالیت‌های روز مره ۵- عقب مانی جامعه نسبت کمی در ساعات کار.
به خاطر حفاظت محیط زیست پاک در قدم اول حفظ الصحهٔ محیطی و فرهنگ محیط زیست را از خود و خانواده، کوچه، ناحیه و شهر خود شروع باید کرد که این وظیفهٔ همهٔ مردم است؛ طوریکه دیده می‌شود منبع سایر امراض ساری محیط زیست آلوده میباشد.
زنان و حق صحت: زنان در افغانستان، جمعیت آسیب پذیر می‌باشند و تأمین خدماتی صحی برای زنان باید ازچندین جهت تحت بررسی قرار گیرد، تنها تأسیس مراکز صحی را نمی‌توان به مثابه تأمین کنندهٔ حق صحت زنان دانست لازم است به فرهنگ و عرف جامعه توجه لازم گردد. عدم دسترسی به مراکز صحی و تداوی باعث رجوع زنان به شیوه‌های نا سالم تداوی می‌گردد؛ بنابر این محروم ماندن زنان از خدمات صحی بر این اساس که داکتران زن در مراکز صحی وجود ندارند، نشانهٔ نقض حق صحت زنان است؛ درنیتجه دولت باید خدمات صحی برای زنان را با توجه به مشکلات ناشی از رسوم و عنعنات افغانستان آماده سازد.
صحت و سلامتی مطلوب برای رشد و شگوفایی طبیعی اطفال ضروری است، طفل محروم از صحت و تندرستی حتا اگر مریض نباشد در رشد و نموی ذهنی و جسمی عقب مانده خواهد بود؛ بنابر این رفع مشکلات صحت و تندرستی اطفال متضمن توجه دولت بوده تا جهت کاهش فقر و پایین آوردن فیصدی مرگ و میر اطفال و مادران توجه جدی در رابطهٔ تنظیم خانواده از طرف وزارت صحت عامه صورت گیرد.

درس(بیست وششم)

زمان تدریس(یک ساعت درسی)

<table>
<tr><th>عناوین مطالب</th><th colspan="2">شرح مطالب</th></tr>
<tr><td>عنوان درس</td><td colspan="2">مشکلات اجتماعی ما (تولید، قاچاق و اعتیاد به مواد مخدر)</td></tr>
<tr><td>هدف کلی</td><td colspan="2">آشنایی با اضرار تولید، قاچاق و اعتیاد مواد مخدر.</td></tr>
<tr><td>اهداف آموزشی
(دانشی، مهارتی، ذهنیتی)</td><td colspan="2">از شاگردان انتظار می‌رود که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند:
• عوامل تولید، قاچاق و اعتیاد مواد مخدر را بدانند.
• مشکلات واضرار ناشی از اعتیاد و قاچاق مواد مخدر را بیان کرده بتوانند.
• در راه جلوگیری از فساد اداری، نا امنی که محصول تولید مواد مخدر است تشویق گردند.</td></tr>
<tr><td>روش‌های تدریس</td><td colspan="2">فعالیت‌های گروپی، مباحثه، سؤال و جواب.</td></tr>
<tr><td>مواد ممکن و ممُد درسی</td><td colspan="2">کتاب، تخته، تباشیر، تصاویر، چارت‌ها، پروجکتور، سلایدها و غیره.</td></tr>
<tr><td>شیوۀ ارزیابی</td><td colspan="2">تحریری، تقریری، سؤال و جواب، مشاهده و ارزیابی صنفی.</td></tr>
<tr><td rowspan="2">فعالیت‌های تدریس و آموزش درصنف</td><td>فعالیت مقدماتی
سلام و احوال‌پرسی با شاگردان، تنظیم صنف، دیدن نظافت، گرفتن، حاضری و ملاحظۀ کارخانه‌گی، طرح یک سؤال از درس گذشته؛مانند: سوی تغذی چیست؟</td><td>زمان ۵دقیقه</td></tr>
<tr><td>انگیزه
- به تصویر نگاه کنید در تصویر چه را می‌بینید؟</td><td>۲ دقیقه</td></tr>
</table>

فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان به دقیقه
۱- شاگردان را به گروپ‌های مناسب تقسیم و به آن‌ها هدایت دهید که صفحۀ(۸۹) را باز نموده در بارۀ فعالیت درس جدید بحث نمایند، لغات و اصطلاحات مشکل را بیرون نویس نمایند. ۲- اصطلاحات مشکل را که شاگردان قادر به حل آن نگردیده اند روی تخته تحریر و معنی نمایید. ۳- از چند شاگرد که درس را آموخته اند و حاضر اند که آنرا تشریح نمایند، بخواهید به نوبت، درس را تشریح کنند. بعد از آن خلاصۀ درس را به صورت عام‌فهم به شاگردان تشریح نمایید تا درس استحکام یابد. **۴-ارزیابی درس جدید** از چند شاگرد (دیرآموز، متوسط و لایق) سؤالات ذیل را بپرسید: ۱- اعتیاد به مواد مخدر چه ضرری به انسان می‌رساند؟ ۲-آیا می‌توان تولید و قاچاق مواد مخدررایکی از عوامل فساد اداری دانست؟ ۳- زمانیکه تعداد معتادان زیاد شود جامعه به چی مشکلاتی مواجه می‌گردد؟ **۵- کارخانه‌گی** در مورد کارخانه‌گی به شاگردان توضیحات دهید.	۱- به گروپ‌ها تقسیم شده و در بارۀ فعالیت درس جدید بحث می‌نمایند، لغات و اصطلاحات مشکل درس جدید را که نفهمیده اند، بیرون نویس کرده به معلم خود ارائه نمایند. ۲- مشکلات خود را از نوشته‌های روی تخته حل نمایند. ۳- شاگردانی که درس را بهتر یاد گرفته اند به میل، رغبت و با درنظرداشت نوبت، درس را تشریح می‌نمایند و خلاصۀ درس را در کتابچه‌های خود یاد داشت می‌کنند. ۴-مطابق سویۀ خود به سؤالات جواب می‌دهند. ۱- اعتیاد به مواد مخدر انسان را مریض نموده و او را از کار و فعالیت مفید مانع می‌شود. ۲- یکی از عوامل فساد اداری، کشت، تولید و قاچاق مواد مخدر شده می‌تواند. ۳- زمانی‌که تعداد معتادان زیاد شود مشکلات زیادی برای خانواده‌ها، دولت و مردم پدید خواهد آورد. ۵-شاگردان نواقص کاری خود را از روی توضیحات معلم شان اصلاح می‌نمایند.	۱۰ ۱۵ ۱۰ ۳ دقیقه

جواب به سؤالات متن درس

۱- مواد مخدر چیست؟ مواد مخدر به موادی گفته می‌شود که مصرف آن شعور انسان را دچار اختلال می‌سازد.

۲- ضررهای مواد مخدر را بیان دارید؟ وقتی تریاک و سایر مواد مخدر در کشور کشت و تولید شود و با قیمت ارزان و به آسانی در اختیار مردم قرار گیرد، نوجوانان و جوانان به مصرف آن روی آورده و معتاد خواهند شد. اعتیاد به این مواد انسان را مریض نموده و او را از کار و فعالیت مفید مانع شده و به انحرافات می‌کشاند. زمانی که تعداد معتادان در کشور افزایش یابد، مشکلات زیادی برای خانواده‌ها، دولت و مردم پدید خواهد آمد.

۳- باکشت تریاک دهقانان ما از کشت کدام محصولات زراعتی محروم می‌گردند؟ اولین ضرر کشت تریاک این است که دهقانان ما با کشت تریاک، ازکشت محصولات مفید و مورد ضرورت جامعه؛ مانند: گندم، برنج، جواری، جو، حبوبات و غیره باز می‌ماند.

۴- درمورد نا امنی و خشونت چند سطر تحریر دارید. نا امنی زمانی رخ می‌دهد که قواعد اجتماعی و قوانین رسمی به دلایلی پشتوانۀ اخلاقی و مردمی خود را از دست داده باشد و عده‌یی از این فرصت سوء استفاده نموده و مال و جان مردم را هدف قرارمی دهند. نا امنی می‌تواند عوامل متعدد و گوناگونی داشته باشد؛ بنابر این تعریف، تمام فعالیت‌های نظامی و تبلیغات گروپهایی که می‌خواهند از این طریق بر دولت فشار وارد نموده و به اهداف سیاسی خود برسند، دهشت افکنی نامیده می‌شود.

هر گونه عمل سازمان‌یافته‌یی که باعث وحشت، ترس و نا آرامی مردم گردد و اهداف سیاسی را دنبال کند، دهشت‌افکنی نامیده می‌شود.

۵- اعتیاد چیست؟ در زمینه، معلومات دهید. اعتیاد به مواد مخدر، انسان را مریض نموده و او را از کار و فعالیت مفید مانع شده و به انحرافات می‌کشاند، زمانی که تعداد معتادان در کشور افزایش یابد، مشکلات زیادی برای خانواده‌ها، دولت و مردم پدید خواهد آمد.

معلومات اضافی

تعریف مواد مخدر: مواد مخدر عبارت از مواد نشه آوری است که مصرف متداوم آن فعالیت‌های سیستم اعصاب مرکزی را تغییر داده و در صورت استعمال مکرر اعتیاد روانی و بدنی را سبب می‌گردد.

مواد مخدر هم به صورت طبیعی وجود دارد؛ مانند: تریاک که از بتۀ خشخاش به دست می‌آید و هم به طور مصنوعی و کیمیاوی در لابراتوارها ساخته می‌شود؛ مانند: هیروین، مورفین، کوکایین، کودین و غیره بعضی از

این مواد ارزش استفادهٔ طبی دارند و در ساختن بعضی دواها از یک فیصدی‌کمی از آن‌ها استفاده می‌گردد که مصرف بیش از ضرورت آن و یا بدون تجویز داکتر هم خطرات جدی و زیان آوری به دنبال دارد.

اشخاصی که به طور مداوم مواد مخدر را مصرف می‌نمایند و استفاده از آن به عادت همیشه‌کی و وابسته‌گی روانی آن‌ها مبدل شده است معتاد گفته می‌شوند، دین مقدس اسلام، استعمال نادرست مواد مخدر را به خاطر اینکه به صحت و سلامت انسان ضرر دارد و جامعه را به طرف انحطاط اخلاقی می‌کشاند منع قرار داده است. کسانی را که به قاچاق آن دست می‌زنند دشمنان انسان و انسانیت اند. در وطن عزیز ما افغانستان هم بدبختانه یک تعداد اشخاص معتاد که بیشتر آنان را جوانان بین سنین ۱۵- ۳۵ تشکیل می‌دهد وجود دارند که مردم آن‌ها را به نام هیروینی یا پودری یاد می‌نمایند. اشخاص پودری از جامعه منزوی شده و در نزد افراد جامعه بسیار منفور وبی قدراند.

اضرار مواد مخدر قرار ذیل است:

۱- ضعیف ساختن سیستم دفاعی بدن.

۲- کندی فعالیت‌های سیستم اعصاب مرکزی.

۳- سرعت ضربان قلب.

۴- سرطان شش و گلو.

۵- ضعیف نمودن حواس، باصره، سامعه وذایقه.

۶- بالابردن فشار خون.

۷- بالابردن چربی در خون.

۸- سکتهٔ قلبی.

۹- ایجاد بی‌حالی در شخص مصرف کننده.

۱۰- ایجاد اختلال در سیستم تنفس.

۱۱- اختلالات روانی (افسرده گی، اضطراب گوشه گیری، از دست دادن اعتماد به نفس و نا امیدی).

در مورد اضرار مواد مخدر باید تبلیغ وسیع از طریق کتب درسی و رسانه‌های جمعی صورت گیرد. چون کشور ما یک کشور اسلامی است مردم باید معتقد گردند که دین مقدس اسلام استعمال مواد مخدر را به خاطر این‌که به صحت و سلامت انسان ضرر دارد و جامعه را به سوی انحطاط اخلاقی می‌کشاند منع قرار داده است و کسانی را که به قاچاق آن دست می‌زنند دشمنان انسان و انسانیت می‌داند.

درس(بیست و هفتم)

زمان تدریس(یک ساعت درسی)

عناوین مطالب	شرح مطالب	
عنوان درس	**مشکلات اجتماعی ما: (نا امنی و اختلافات سیاسی و اجتماعی)**	
هدف کلی	آشنایی با عوامل نا امنی و اختلافات سیاسی و اجتماعی	
اهداف آموزشی (دانشی، مهارتی، ذهنیتی)	از شاگردان انتظار می‌رود که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند: • عوامل اختلافات سیاسی، اجتماعی و نا امنی را بدانند. • امنیت و عوامل نا امنی جانی و مالی را تعریف کرده بتوانند. • با تأمین امنیت در کشور علاقه‌مندی نشان دهند.	
روش‌های تدریس	فعالیت‌های گروپی، مباحثه، سؤال و جواب.	
مواد ممکن و ممِّد درسی	کتاب، تخته، تباشیر، تصاویر، چارت‌ها، پروجکتور، سلایدها و غیره.	
۶ شیوۀ ارزیابی	تحریری، تقریری، سؤال و جواب، مشاهده و ارزیابی صنفی.	
فعالیت‌های تدریس و آموزش درصنف	**فعالیت مقدماتی** سلام و احوال‌پرسی با شاگردان، تنظیم صنف، دیدن نظافت، گرفتن حاضری و ملاحظۀ کار خانه گی، طرح یک سؤال از درس گذشته؛ مانند: چرا فساد اداری گسترده و عمیق می‌شود؟	زمان ۵ دقیقه
	انگیزه - در تصویر چه را می‌بینید؟	۲ دقیقه

فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان به دقیقه
۱- شاگردان را به گروپ‌های مناسب تقسیم و به آن‌ها هدایت دهید که صفحهٔ(۹۳) را باز نموده در بارهٔ فعالیت درس جدید بحث نمایند، لغات و اصطلاحات مشکل را بیرون نویس نمایند. ۲- اصطلاحات مشکل را که شاگردان قادر به حل آن نگردیده اند روی تخته تحریر و معنی نمایید. ۳- از چند شاگرد که درس را آموخته اند و حاضر اند که آن‌را تشریح نمایند، بخواهید به نوبت، درس را تشریح کنند. بعد از آن خلاصهٔ درس را به صورت عام فهم به شاگردان تشریح نمایید تا درس استحکام یابد. **۴-ارزیابی درس جدید** از چند شاگرد (دیرآموز، متوسط و لایق) سؤالات ذیل را بپرسید: ۱- مفهوم امنیت چیست؟ ۲- در کدام وضعیت میتوانیم با اطمینان فعالیت سیاسی، اقتصادی و اجتماعی را پیش ببریم؟ ۳- جنگ چرا سبب تضییع وقت می‌شود؟ ۵- **کارخانه‌گی** در مورد کارخانه‌گی به شاگردان توضیحات دهید.	۱- به گروپ‌ها تقسیم شده و در بارهٔ فعالیت درس جدید بحث می‌نمایند، لغات و اصطلاحات مشکل درس جدید را که نفهمیده اند، بیرون نویس کرده به معلم خود ارائه نمایند. ۲- مشکلات خود را از نوشته‌های روی تخته حل نمایند. ۳- شاگردانی که درس را بهتر یاد گرفته اند به میل، رغبت و با درنظرداشت نوبت، درس را تشریح می‌نمایند و خلاصهٔ درس را در کتابچه‌های خود یاد داشت می‌کنند. ۴-مطابق سویهٔ خود به سؤالات جواب می‌دهند. ۱- مفهوم امنیت به وضعیتی در جامعه گفته می‌شود که مردم احساس آرامش و اطمینان خاطر کنند از هیچ کس و سازمانی تهدید نشوند. ۲- این فعالیت‌ها در صورت امکان پذیر است که امنیت کافی موجود باشد. ۳- مردم ما به دلیل نا امنی علاوه بر از دست دادن ثروت ملی خویش وقت پر ارزش خود رانیز بدون هیچ گونه پیشرفتی از دست می‌دهند. ۵- شاگردان نواقص کاری خود را از روی توضیحات معلم شان اصلاح می‌نمایند.	۱۰ ۱۵ ۱۰ ۳ دقیقه

جواب به سؤالات متن درس

۱- امنیت در کار کدام معنا را افاده می‌کند؟
ما در جامعه به فعالیت‌های مختلف اقتصادی، سیاسی، فرهنگی و اجتماعی ضرورت داریم. این فعالیت‌ها در صورتی امکان‌پذیر است که امنیت کافی وجود داشته باشد و اگر امنیت کافی برای کار و فعالیت وجود نداشته باشد، افراد، سازمان‌ها و نهادها از کار و فعالیت عادی باز می‌مانند.
۲-دهشت افکنی چیست؟
هر عمل سازمان یافته‌یی که باعث وحشت، ترس و نا آرامی مردم گردد و اهداف سیاسی را دنبال کند، **دهشت‌افکنی** نامیده می‌شود.
۳- عوامل نا امنی‌ها در کشور ما چیست؟
از مهم‌ترین عوامل نا امنی می‌توان عوامل ذیل را نام برد: جنگ (داخلی یا خارجی)، دهشت افکنی، قاچاق مواد مخدر، سرقت‌های مسلحانه و پلان شده، اختلافات سیاسی، قومی و ایدیولوژیکی و فرکسیون بازی.
۴- دهشت افکنی چه نتا یجی را برای کشور ما دارد؟
دهشت افکنی و نا امنی پیامدهای بسیار بدی برای کشور و ملت ما دارد که بعضی از آن‌ها از این قرار است:
۱- کشتار مردم: دهشت افکنان برای رسیدن به اهداف سیاسی خود حاضراند که مردم بی‌گناه را به قتل برسانند.
۲- تخریب و ویرانی کشور
نا امنی باعث تخریب و ویرانی یک کشور می‌شود.
۲- ضایع کردن وقت
وقت برای انسان بسیار مهم است و نباید آن‌را ضایع کرد، امروز کشورها در زمان کوتاه به پیشرفت‌های بزرگی دست می‌یابند، در حالی که مردم ما به دلیل نا امنی و جنگ علاوه بر نابودی ثروت‌های موجود خود، سال‌ها وقت خود را بدون هیچ پیشرفتی از دست می‌دهند.

معلومات اضافی

خشونت چیست؟
خشونت کلمهٔ عربی است که در لغت خشن شدن، درشت شدن (ضد نرمی) را گویند.
تعریف خشونت: رسانیدن هر نوع ضرر به دیگران را خشونت گویند؛ بنابر آن خشونت تنها وسایل خشم و غضب نبوده؛ بلکه ساحهٔ وسیع را در برمی‌گیرد. اساس خشونت را ضرر رسانیدن به دیگران تشکیل می‌دهد، خواه ضرر مادی، معنوی و جسمی باشد یا روانی و یا به اشکال دیگر صورت گیرد.
۱- خشونت مستقیم (خشونت فزیکی) خشونت مستقیم خشونتی است که به صورت آشکار دیده می‌شود؛ مانند: جنگ و زدو خورد، تهدید، تعذیب، شکنجه، قتل و غیره.
خشونت غیر مستقیم: خشونتی است که به چشم دیده نمی‌شود؛ امّا اثرات آن می‌تواند احساس گردد؛ مانند: کینه، کدورت، بی اعتمادی، غیبت، شیطنت، بی تفاوتی و عدم همکاری.
خشونت غیر مستقیم به دو نوع است:
۱- خشونت فرهنگی.
۲- خشونت ساختاری.
خشونت فرهنگی مشتمل است به رسم و رواج‌های منفی، پایمال ساختن فرهنگ و ارزش‌های دیگران، پیروی از عنعنات خرافاتی و امثال آن. خشونت ساختاری در برگیرندهٔ نا برابری در توزیع و تقسیم منابع مادی و معنوی بین کتله‌های اجتماعی است؛ مانند: خدمات صحی، تعلیم و تربیه وسایر تسهیلات و یا جلوگیری از رشد و انکشاف فرد یا گروپ می‌باشد.

درس(بیست وهشتم)

زمان تدریس(یک ساعت درسی)

عناوین مطالب	شرح مطالب	
عنوان درس	**مشکلات اجتماعی ما (ماین‌ها و مواد منفجر ناشده)**	
هدف کلی	آشنایی با ماین‌ها و مواد منفجرناشده	
اهداف آموزشی **(دانشی، مهارتی، ذهنیتی)**	از شاگردان انتظار می‌رود که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند: • طرق جلوگیری از خطرات ماین‌ها و مواد منفجره را بدانند. • کارهای که به خاطر جلوگیری از خطرات ماین صورت می‌گیرد تشریح کرده بتوانند. • به خاطر جلوگیری از خطرات ماین‌ها و مواد منفجرناشده با مؤسسات مربوط همکاری نمایند.	
روش‌های تدریس	فعالیت‌های گروپی، مباحثه، سؤال و جواب.	
مواد ممکن و ممِد درسی	کتاب، تخته، تباشیر، تصاویر، چارت‌ها، پروجکتور، سلایدها و غیره.	
شیوهٔ ارزیابی	تحریری، تقریری، سؤال و جواب، مشاهده و ارزیابی صنفی.	
فعالیت‌های تدریس و آموزش درصنف	**فعالیت مقدماتی** سلام و احوال‌پرسی با شاگردان، تنظیم صنف، دیدن نظافت، گرفتن حاضری و ملاحظهٔ کار خانه‌گی، طرح یک سؤال از درس گذشته؛ مانند: دهشت افکنی چه نتایجی را برای کشور ما دارد؟	زمان ۵ دقیقه
	انگیزه - در تصویر چه را می‌بینید؟	۲ دقیقه

فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان به دقیقه
۱- شاگردان را به گروپ‌های مناسب تقسیم و به آن‌ها هدایت دهید که صفحهٔ(۹۷) را باز نموده در بارهٔ فعالیت درس جدید بحث نمایند، لغات و اصطلاحات مشکل را بیرون نویس نمایند. ۲- اصطلاحات مشکل را که شاگردان قادر به حل آن نگردیده اند روی تخته تحریر و معنی نمایید. ۳- از چند شاگرد که درس را آموخته اند و حاضر اند که آنرا تشریح نمایند، بخواهید به نوبت، درس را تشریح کنند. بعد از آن خلاصهٔ درس را به صورت عام فهم به شاگردان تشریح نمایید تا درس استحکام یابد. **۴-ارزیابی درس جدید** از چند شاگرد (دیرآموز، متوسط و لایق) سؤالات زیر ذیل را بپرسید: ۱- مهم ترین مشکلات جنگ‌های امروزی کدام است؟ ۲- دولت در رفع مشکل ماین چه مکلفیت دارد؟ ۳- وظیفهٔ ایمانی و ملی اتباع کشور برای از بین بردن خطرات ماین‌ها چیست؟ **۵- کارخانه‌گی** در مورد کارخانه‌گی به شاگردان توضیحات دهید.	۱- به گروپ‌ها تقسیم شده و در بارهٔ فعالیت درس جدید بحث می‌نمایند، لغات و اصطلاحات مشکل درس جدید را که نفهمیده اند، بیرون نویس کرده به معلم خود ارائه نمایند. ۲- مشکلات خود را از نوشته‌های روی تخته حل نمایند. ۳- شاگردانی که درس را بهتر یاد گرفته اند به میل، رغبت و با درنظرداشت نوبت، درس را تشریح می‌نمایند و خلاصهٔ درس را در کتابچه‌های خود یاد داشت می‌کنند. ۴- مطابق سویهٔ خود به سؤالات جواب می‌دهند. ۱- یکی از مشکلات ناشی از جنگ‌ها ماین‌های کشت شده و مواد منفجر ناشدهٔ باقیمانده ازجنگ است، که روزانه چندین نفر از هموطنان ما قربانی انفجار آن می‌گردند. ۲- دولت باید تلاش کند تا هر چه زود تر ماین‌ها و سایر مواد انفجاری با قیمانده از دوران جنگ را جمع آوری نمایند. ۳- بر همه اتباع کشور لازم است که ماین را کشت نکنند و یا اگر این مواد را دیدند به مؤسسات ذیربط اطلاع داده وظیفهٔ ایمانی و ملی خویش را ادا نمایند. ۵- شاگردان نواقص کاری خود را از روی توضیحات معلم شان اصلاح می‌نمایند.	۱۰ ۱۵ ۱۰ ۳ دقیقه

جواب به سؤالات متن درس

۱- مهمات منفجر ناشده چیست؟

مواد منفجرۀ که انفجار نکرده باشند، به نام مهمات منفجر ناشده یاد می‌شوند، مهمات منفجرناشده شامل راکت، نارنجک، بمب‌ها و غیره می‌باشد.

۲-چرا ماین‌های کشت شده و مهمات منفجر ناشده روی زمین باقی مانده است؟

در کشور ما میلیون‌ها ماین منفجرناشده از دوران جهاد و بعد ازجنگ باقیمانده است.

۳- ماین‌ها و مهمات منفجرناشده چه خطراتی را در قبال دارد؟

تعداد زیادی از هموطنان ما جان خود را در اثر برخورد با ماین‌ها از دست می‌دهند.

۴- وقتی با ماین برخورد می‌نماییم، چه کاری را باید انجام دهیم؟

هرگاه مواد منفجر ناشده را دیدیم نباید به آن دست بزنیم؛ بلکه به مرجع ذیربط اطلاع دهیم به این ترتیب وظیفۀ ایمانی و ملی را ادا نموده ایم.

۵-چگونه میتوانیم از خطرات مهمات منفجر ناشده در امان باشیم؟

یکی از کارهای اساسی این است که دولت باید تلاش‌کند تا هر چه زودتر ماین‌ها و سایر مواد انفجاری باقیمانده از دوران جنگ را جمع‌آوری نمایند. کار مهم دیگر، آگاهی مردم از انواع ماین‌ها و آشنایی با چگونه گی برخورد با آن‌ها است، کسانی که در مناطق آلوده با مواد منفجرناشده سکونت دارند، باید انواع ماین‌ها را بشناسند، خطرات ناشی از آن‌ها را بدانند و طرق برخورد با آن‌ها را یاد بگیرند تا بتوانند از خود و دیگران در برابر آن‌ها محافظت به عمل آورند.

معلومات اضافی

پروگرام ماین پاکی افغانستان اطراف ساحات ماین گذاری شده و خطر ناک را توسط سنگ‌های به رنگ سرخ نشانی می‌کند بعد از اینکه یک ساحه از ماین پاک گردید، سنگ‌های مذکور را سفید رنگ می‌نمایند.

یعنی هر گاه با سنگ‌های برمی خورید که سرخ رنگ شده اند، هرگز به آن ساحه داخل نشوید و راه خود را به جهت مخالف آن تغییر دهید؛ همچنان سنگ‌های که آبی رنگ شده اند ساحۀ مهمات منفجر ناشده و مشکوک را نشان می‌دهند؛ هرگز به آن ساحه داخل نشوید.

البته بعضی از ساحاتی وجود دارند که تا هنوز علامه گذاری نشده اند، علایم خطر در ساحاتی که نشانی نشده اند قرار ذیل است:

- موجودیت لاش حیوانات به ویژه خر، گاو، بز، گوسفند، سگ و غیره.

- موجودیت چقری‌های کوچک به فاصله‌های منظم (جای انفجار ماین).

- قطی‌ها و صندوق‌های مهمات.

- تعمیرات خالی در مناطق مسکونی.

- توته‌های سیم و دندانه‌های کوچک چوبی ماین‌ها.

- موجودیت راه‌های فرعی درکنار سرک‌ها و راه‌های که ظاهراً قابل استفاده معلوم می‌شوند.

- موجودیت پتاقی در روی زمین (بعضی شبیه قلم).

- کوت سنگ: حلقه کردن سنگ‌ها به دور یک شی و یا قطار سنگ‌ها در عرض راه، که موجودیت ماین را در آن ساحه نشان می‌دهد.

انسان یک موجود اجتماع است، که بدون اجتماع زنده‌گی کرده نمی تواند، فامیل، دوستان و همسایه‌ها اجتماع ما را تشکیل می‌دهند هر گاه یکی از اعضای اجتماع ما ضرر می‌بیند، ضرر آن به تمام اجتماع اثر می‌کند؛ بنابراین ضرور است تا کوشش نماییم که اجتماع خود را از ضرر نجات داده و وقایه نماییم، یکی از طریقه‌های کمک به اجتماع، شریک ساختن معلومات مفید در بارۀ موضوعات مختلف می‌باشد. وقتی ما دانستیم که ماین‌ها و مهمات منفجرناشده اشیای خطر ناک اند و یا ساحات خطرناک را شناختیم باید این معلومات را با اعضای فامیل، دوستان و همسایه‌ها شریک سازیم تا آن‌ها نیز از خطرات ماین و مهمات منفجرناشده مصون بمانند؛ به اینگونه ما مسؤولیت انسانی، اسلامی و اجتماعی خویش را ادا کرده ایم.